Helsinki

Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisten alueiden suunnitelma 2022-2031

Suunnitelmaselostus

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:18

Tilaaja: Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristö / Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu
Vastuuhenkilöt: Oula Rahkonen, Inka Lappalainen
Teksti: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
Taitto: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
Kartta-aineistot: © Kaupunkimittausosasto, Helsingin kaupunki
Valokuvat ja kartat: Nykytilan valokuvat: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
Analyysi- ja suunnitelmakartat: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
ISBN: ISBN 978-952-331-983-7 (verkkojulkaisu), ISBN 978-952-331-982-0 (painettu)
ISSN: ISSN 2489-4230 (verkkojulkaisu), ISSN 2489-4222 (painettu)
Etukannen kuva: Näkymä Tokoinrannan rantapromenadin ja Eläintarhanlahden yli itään syksyllä 2019. Puistopuiden lehvästöjen syysvärien takana näkyvät pyöreä Ympyrätalo, sen taustalla vasemmalla talon kulmatorni ja oikealla Merihakaa. Taivasta vasten kohoaa Hanasaaren voimalaitoksen korkea piippu, jäänteenä Sörnäistenrannan aikakaudesta teollisuusalueena. Kuva: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy.
Takakannen kuva: Alppipuiston lampipuistoksi kutsuttua osaa toukokuussa 2016. Lampien rannoilla kasvavien monilajisten puiden ja pensaiden lehdet ovat puhkeamassa ja nurmilla kukkii jo kevätsipuleita. Kuva: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy

Helsinki

KALLION, ALPPIHARJUN JA SÖRNÄISTEN YLEISTEN ALUEIDEN SUUNNITELMA 2022-2031

Suunnitelmaselostus

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:18

Kuva 3. *Lenininpuisto toukokuussa 2015. Puiston peruskorjauksessa, joka valmistui vuonna 2014, kunnostettiin mm. puiston purot, lammet ja liuskekivetyt käytävät ja portaat.*

Sisällysluettelo

Yleisten alueiden suunnitelman sisältö ja tavoitteet ... 7
Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisten alueiden suunnitelman lähtökohdat ja menetelmät ... 11
Suunnittelualue ... 12
Osa-aluejako ja aluekortit ... 13
Suunnitelman laatimisen vaiheet ... 13
Vuorovaikutuksen tulokset ... 15
Alueen suunnittelutilanne ... 15
Yleisten alueiden tarvekartoitus ja suunnitelma ... 25
Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma ... 27
Verkostotavoitteet ... 31
Toimenpidetarpeet ... 37
Hanke-esitykset ... 43
Hankkeiden valinnan perusteet ... 45
1. Tokoinranta ... 46
2. Pengerpuisto ... 48
3. Alppipuisto, eteläosa ... 50
4. Pääskylän puisto ... 52
5. Franzénin puistikko, itäosa ... 53
6. Alli Tryggin puisto, yläosa ... 54
7. Katri Valan puiston kasvillisuus ... 55
8. Pitkänsillanranta ... 56
9. Kuuskulma ... 58
Hankkeiden kustannustarpeet ... 60
Lähteet ja kirjallisuus ... 62
Kuvailulehti ... 64

Liitteet

Liite 1: Aluekortit
Liite 2: Vuorovaikutusraportti

Kuva 4. Viherniemenkatu alkusyksystä 2019. Katunäkymää rajaavat oikealla Hakaniemenpuiston leikatut lehmusrivit ja kiiltotuhkapensasaidanteet ja vasemmalla Viherniemenkadun asuinrakennusten edustalla kasvavat lehmukset. Katua pitkin etelään avautuvan näkymän päätteenä on Kruununhaan rakennuskanta.

1 Yleisten alueiden suunnitelman sisältö ja tavoitteet

Kuva 5. *Näkymä Alppipuiston kallioilta länteen. Lehvästöjen takaa pilkottaa radan länsipuolella olevaa rakennuskantaa.*

Yleisten alueiden suunnitelmat ovat kaupunkiympäristön strategisen ja toimenpiteisiin tähtäävän suunnittelun työväline yleisillä alueilla. Yleisillä alueilla tarkoitetaan Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa ja ylläpidossa olevia katu-, aukio-, tori- ja viheralueita. Yhtä tai useampaa kaupunginosaa koskevat yleisten alueiden suunnitelmat laaditaan noin kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Yleiden alueiden suunnitelmissa ei käsitellä koulujen ja päiväkotien pihoja, sillä ne kuuluvat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastuulle. Liikuntapuistot ja lähiliikuntapaikat taas ovat pääsääntöisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuulla. Yleisten alueiden suunnitelma ei myöskään käsittele maankäytön suunnittelua, kuten asemakaavoitusta.

Tämä yleisten alueiden suunnitelma on laadittu Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten kaupunginosien alueelle kymmenvuotiskaudelle 2022-2031. Suunnitelmaselostuksen lopussa olevalla kuvailulehdellä on esitetty tiivistelmä yleisten alueiden suunnitelman sisällöstä.

Yleisten alueiden suunnitelman taustana on Helsingin kaupungin arvojen ja strategisten tavoitteiden mukainen alueiden kehittäminen sekä yleisten alueiden käytettävyyden, kaupunki- ja maisemakuvan sekä viihtyisyyden parantaminen. Suunnitelmassa nostetaan esiin alueiden erilaiset ominaispiirteet, joita kehitetään, ylläpidetään ja vahvistetaan. Tavoitteena on tukea suunnittelualueen kehitystä sen omista lähtökohdista ja tunnistaa alueen myönteistä kehitystä tukevat toimenpiteet. Suunnitelma laaditaan vuorovaikutteisesti kaupunkilaisten kanssa.

Yleisten alueiden suunnitelma koostuu suunnitelmaselostuksesta, siihen liittyvästä vuorovaikutusraportista sekä aluekorteista. Niiden pohjalta kaupunkilaiset ja päättäjät saavat kokonaiskuvan alueesta, suunnitelman laatimisesta ja suunnittelualueen kehittämistarpeista. Yhteenvetona suunnitelma esittää yleisten alueiden tavoitetilan ja kehittämissuunnitelman.

- Suunnitelmaselostus on kooste tehdystä yleisten alueiden suunnitelmasta ja sen työvaiheista. Selostuksessa kuvataan yleisten alueiden tavoitetila. Suunnitelmassa esitetään suunnitelman voimassaolokauden 2022-2031 aikana edistettävät tärkeimmät strategisen kehittämisen painotukset sekä tavoitteelliset kunnostus-, peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet kustannuslaskelmineen. Suunnitelmaa toteutetaan kaupungin taloudellisen tilanteen puitteissa.
- Vuorovaikutusraportissa esitetään kuvaus suunnittelutyön aikaisesta osallistamisesta, yhteenveto yleisten alueiden suunnitelman valmisteluaikana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin aihepiireittäin.
- Aluekorteissa kuvataan suunnittelualueen osa-aluekohtaiset ominaispiirteet sekä pitkän aikavälin tavoitteet.
- Lisäksi suunnittelutyön aikana tuotettiin ja kerättiin toimialan tarpeisiin yleisiä alueita koskevaa kuntotietoa, toimenpidetarpeita sekä verkostotarkasteluja.

Yleisten alueiden suunnitelman kulku osana kaupunkiympäristön toimintaa on kuvattu oheisessa kaaviossa. Suunnitelmaa toteuttavat työvaiheet, kuten luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma, laaditaan yleisten alueiden suunnitelman hyväksymisen jälkeen.

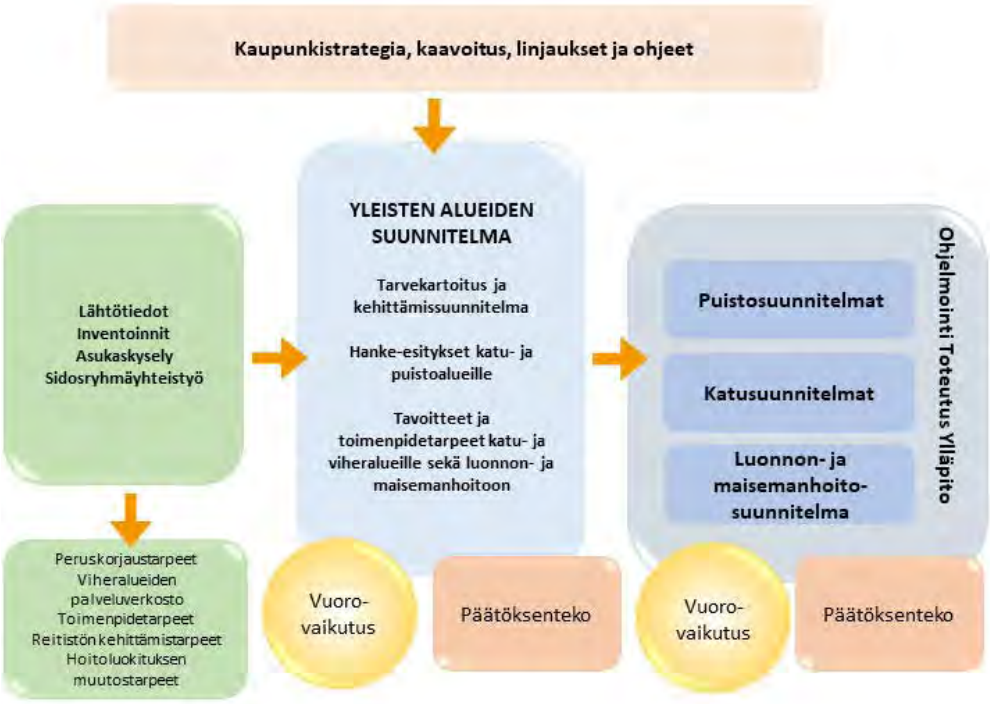

Kuva 6. *Yleisten alueiden suunnitelman kulku ja seuraavat työvaiheet. Suunnitelmassa tarkastellaan yleisten alueiden eli katujen, torien, aukioiden ja viheraleuiden nykytilaa, kehittämis- ja kunnostustarpeita alueen ominaisuudet ja arvot huomioiden. Yleisten alueiden suunnitelman kehityssuunnitelmaa toteuttavat seuraavat työvaiheet suunnitelman hyväksymisen jälkeen.*

Kuva 7. *Katri Valan puiston luonnonkivimuurein rajatun ylätasanteen käytäviä ja monilajisia puu-, pensas- ja perennaistutuksia. Kasvillisuuden taustalla on Vilhonvuorenkujan varrella olevia asuinrakennuksia.*

2 Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisten alueiden suunnitelman lähtökohdat ja menetelmät

Kuva 8. *Ilolanpuisto, joka sijaitsee Eläintarhantien ja Toisen linjan välissä, on kallioinen puisto nurmialueineen ja puuistutuksineen. Puistossa kasvaa myös yksittäispensaita. Käytäväverkosto on sovitettu avokallioiden väleihin, alueen maastomuotoja mukaillen.*

Suunnittelualue

Suunnittelualue sijaitsee Helsingin itäisessä kantakaupungissa. Alue kattaa Alppiharjun ja Kallion kaupunginosat kokonaisuudessaan sekä Sörnäisten kaupunginosan Hermanninrantaa lukuun ottamatta, sillä Hermanninrannan alueen maankäytönsuunnittelu on kesken, mutta sen alueelliset tarpeet on suunnitelmassa huomioitu. Suunnittelualue rajautuu etelässä ja idässä mereen, lännessä rautatiehen ja pohjoisessa Pasilaan, Vallilaan ja Hermanniin. Suunnitelma käsittää suunnittelualueen yleiset alueet, eli Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa ja ylläpidossa olevat katu-, aukio-, tori- ja viheralueet sekä katualueiden katuvihreän. Yleisten alueiden suunnitelmassa on myös tarkasteltu alueen liittymistä ympäristöönsä.

Suunnittelualueella on kaupunkiympäristön toimialan ylläpitoyksikön hoidossa olevia viheralueita noin 46 hehtaaria ja kaavan mukaisia katualueita noin 114 hehtaaria.

Kuva 9. *Näkymä Kalasatamanpuiston keskikäytävää pitkin pohjoiseen. Käytävää koristavat porttimaiset kehykset, joihin on kiinnitetty valaisimia. Puiston taustalla rakenteilla olevia asuin- ja liikerakennuksia.*

Vesialueita alueella on noin 78 hehtaaria ja rantaviivaa on yhteensä noin 10 km. Kallion ja Alppiharjun peruspiireissä, joihin sisältyy Sörnäisten kaupunginosa, asui 44360 henkilöä 31.12.2020. Asukkaista 0-6 vuotiaita oli noin 4%, 7-15 vuotiaita 3%, 16-64 vuotiaita 80% ja yli 65 vuotiaita 13%.

Helsingin viherverkoston rungon muodostavat laajat, sisämaasta merelle ulottuvat vihersormet. Kaksi kaupungin vihersormista liittyy suunnittelualueeseen: Eläintarhan alueelle ulottuva Keskuspuisto sekä idässä alueeseen rajautuva merellinen Helsinkipuisto. Suunnittelualue on pääosin tiiviisti rakennettua kantakaupunkia, jonka korttelien väleihin sommiteltuja puistikoita täydentävät alueeseen liittyvät laajat viheraluekokonaisuudet. Tiiviissä kivikaupungissa katualueet yhdistävät virkistysalueita täydentäen ekologisten yhteyksien verkostoa.

Suunnittelualue sijoittuu Kallion ja Alppilan selänteille, niiden rinteille sekä rannassa osin täyttömaalle. Alueen erityyppisten osien luonteisiin vaikuttavat maisemarakenteen lisäksi merkittävästi rakentamistavat sekä viheralueiden laajuus.

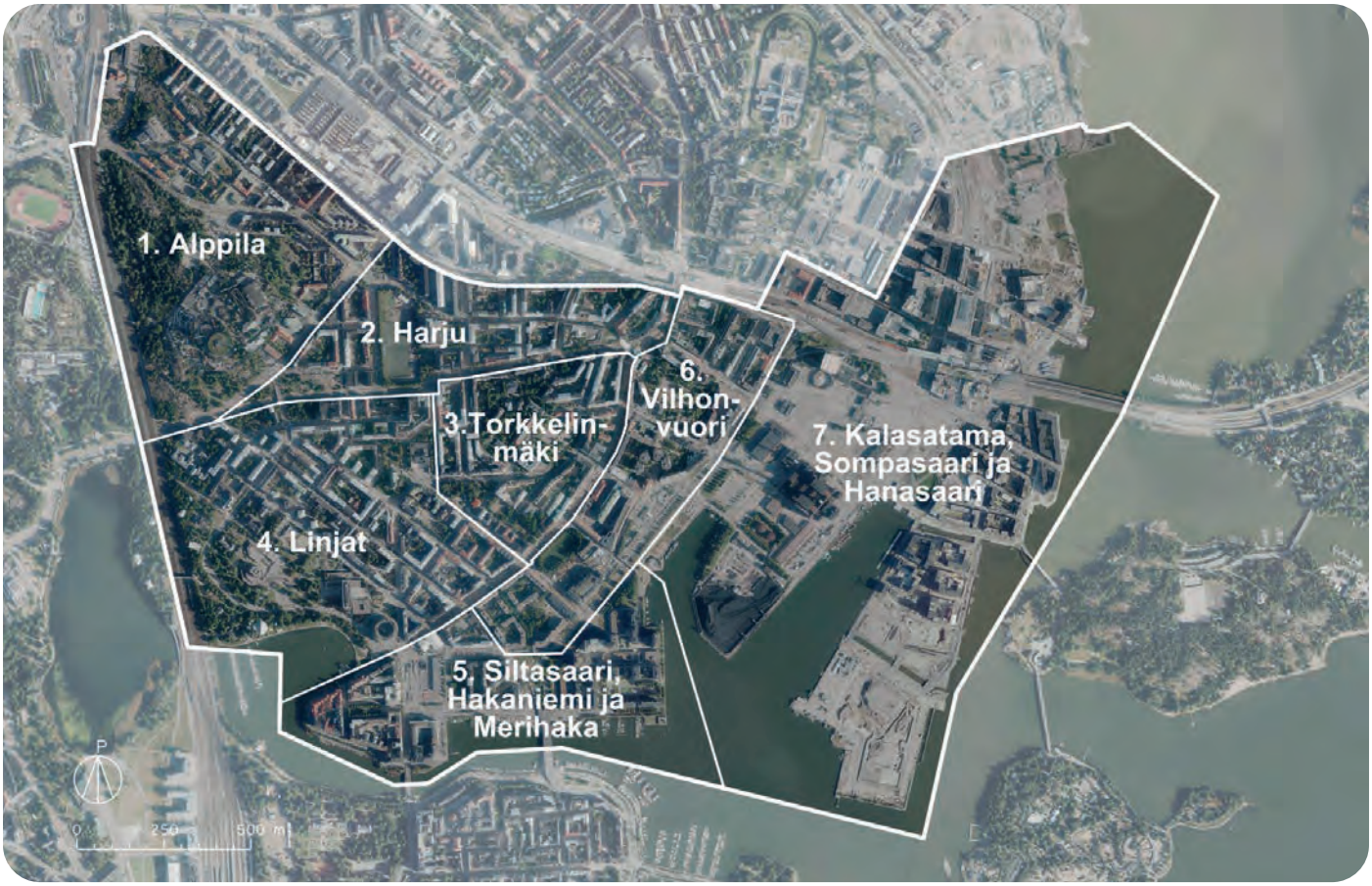

Kuva 10. *Alue on jaettu aluekortteja varten seitsemään osa-alueeseen.*

Osa-aluejako ja aluekortit

Suunnittelualue on jaettu aluekortteihin seuraavasti:

1. Alppila
2. Harju
3. Torkkelinmäki
4. Linjat
5. Siltasaari, Hakaniemi ja Merihaka
6. Vilhonvuori
7. Kalasatama, Sompasaari ja Hanasaari

Aluekortteihin on osa-aluekohtaisesti koottu alueen perustiedot, yleisten alueiden säilytettävät ja kehitettävät ominaispiirteet sekä pitkän aikatähtäimen tavoitteita. Laajan historiallisen puistokokonaisuuden vuoksi Alppilan aluekortissa on kartta, johon on koottu Alppipuiston ja Lenininpuiston arvoja ja ominaispiirteitä.

Suunnitelman laatimisen vaiheet

Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisten alueiden suunnitelma laadittiin vuosien 2019 ja 2020 sekä alkuvuoden 2021 aikana. Yleisten alueiden suunnitelman laatiminen aloitettiin syksyllä 2019 tarvekartoituksella. Tarveselvitysvaihe koostui maastokäynneistä, joiden havainnot koottiin paikkatietomuotoon MobileNote-sovelluksella.

Aluekortit ja verkostotarkastelut tehtiin kevään ja kesän 2020 aikana. Tässä vaiheessa pidettiin useampi ohjausryhmän kokous sekä työryhmäpalaveri tilaajan ja konsulttien kesken.

Raporttiluonnos laitettiin nähtäville 2.2.-5.3 2021, jolloin suunnitelmaan oli mahdollista tutustua ja antaa siitä palautetta. Vuorovaikutustilaisuus pidettiin 16.2.2021. Viimeistelty raportti oli esillä 16.8.-19.-9.2021 välisenä aikana. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi suunnitelman ohjeellisena noudatettavaksi 05.04.2022. Lautakunta antoi päätöksessään lisäohjeita hankkeiden priorisoinnista ja niiden suhtautumisesta nykyiseen investointisuunnitelmaan. Lautakunnan vastaehdotusten mukaiset lisäykset on viety suunnitelmaan.

Yleisten alueiden suunnitelman laadintaprosessista vastasi Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelun maisema-arkkitehdit Inka Lappalainen (31.8.2020 asti) ja Oula Rahkonen (1.9.2020 lähtien). Ohjausryhmään kuuluivat Helsingin kaupungilta Inka Lappalainen, Oula Rahkonen, Jouni Heinänen, Pia Kilpinen, Anu Lamminpää, Mikko Malmström, Tiina Saukkonen, Satu Tegel, Minna Terho, Jyrki Ulvila, Kati Kiyancicek, Valtteri Lankiniemi, Tuomas Lautaniemi, Milla Nummikoski, Perttu Pulkka, Susanna Hytti, Inga Valjakka, Maria Hyövälti ja Juha Väisänen.

Suunnitelman laadinnasta on vastannut Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, jonka työryhmään kuuluivat Tiina Perälä, Matti Liski, Lilja Palmgren, Erika Kukkonen ja Katja Nurmi. Katualueiden osalta alikonsulttina toimi Finnmap Infra Oy, jossa työstä vastasivat Marko Ranta ja Jeremia Hokkanen.

Kuva 11. *Yleisten alueiden suunnitelman viher- ja katualueet.*

1 Alppipuisto
2 Lenininpuisto
3 Loviisanpuisto
4 Sipoonpuisto
5 Savonpuisto
6 Saimaanpuistikko
7 Savonkadun puistikko
8 Kaarlenpuisto
9 Kallion urheilukenttä
10 Leikkipuisto Brahe
11 Työläisäidinpuisto
12 Brahenpuistikko
13 Vaasanpuistikko
14 Kinaporinpuisto
15 Josafatinkalliot
16 Karhupuisto
17 Matti Heleniuksen puisto
18 Alli Tryggin puisto
19 Pengerpuisto
20 Franzéninpuistikko
21 Aadolfinrinne
22 Torkkelinpuistikko
23 Agriclolanpuistikko
24 Agricolanaukio
25 Torkkelinaukio
26 Harjutori
27 Tokoinranta
28 Tarja Halosen puisto
29 Kaupunginteatterin välipuisto
30 Ilolanpuisto
31 Ilolanlehto
32 Ensilinjan puistikko
33 Diakoniapuisto
34 Tauno Palon puisto
35 Castréninpuistikko
36 Porthaninpuistikko
37 Paasivuoren puistikko
38 Siltasaaren puistikko
39 Hakaniemenpuisto
40 Pannukakunpuistikko
41 Pääskylän puisto
42 Katri Valan puisto
43 VäinöTannerin kenttä
44 Näkinpuisto
45 Lintulahdenaukio
46 Väinö Vähäkallion puisto
47 Kalasatamanpuisto
48 Loviseholminpuisto
49 Tihtaalinpuisto

Vuorovaikutuksen tulokset

Yleisten alueiden suunnitelman vuorovaikutusraportissa (suunnitelmaselostuksen liite 1) esitetään yhteenveto suunnitelman valmisteluaikana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin teemoittain. Vuorovaikutuksen eri vaiheiden menetelmät ja kuvaukset sekä muut tarkemmat aineistot ovat vuorovaikutusraportin liitteenä.

Alueen suunnittelutilanne

Keskeisiä strategisia suunnitelmia

Suunnittelualueella on voimassa Helsingin yleiskaava vuodelta 2016. Alueesta suuri osa on merkitty kantakaupungiksi (C2): keskusta, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Hakaniemi, osa Sörnäisistä ja Kalasatamasta on merkitty liike- ja palvelukeskustaksi (C1). Kalasataman pohjoispuolella oleva korttelialue on merkitty toimitila-alueeksi. Alueen länsiosan puistoalueet Eläintarhanlahdelta Alppilaan on merkitty virkistys- ja viheralueeksi, sitä kehitetään merkittävänä virkistys-, ulkoilu-, liikunta-, luonto- ja kulttuurialueena, joka kytkeytyy seudulliseen viherverkostoon ja merelliseen virkistysvyöhykkeeseen. Virkistys- ja viheralueiden kehittämisessä huomioidaan yleiskaavan teemakartalla esitetty metsäverkosto. Lähtökohtana on säilyttää verkoston metsäinen luonne. Alppilan ja Mustikkamaan välille on merkitty laajojen virkistysalueiden välinen sijainniltaan ohjeellinen yhteys, viherakseli tai puistojen sarja, joka palvelee virkistys- ja/tai ekologisena yhteytenä.

Yleiskaava 2016:n valmistelun yhteydessä laadittiin Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA II). Siinä esitettiin kaupungin suuntaa antava tavoitteellinen viheralueverkosto. Kartassa esitetty tavoitteellinen viheraluerakenne vastaa suunnittelualueen länsiosassa pitkälti nykytilannetta virkistysreitistön kehittämistä lukuun ottamatta. Alueen itäosa on Sörnäisten rantatien itäpuolella suurilta osin maankäytön muutosaluetta. Alueelle on VISTRA-karttaan merkitty runsaasti tavoitteellisia virkistysreittejä, joista osa liittyy alueelle suunniteltuihin uudisrakennettaviin joukkoliikenteen, pyöräilyn ja

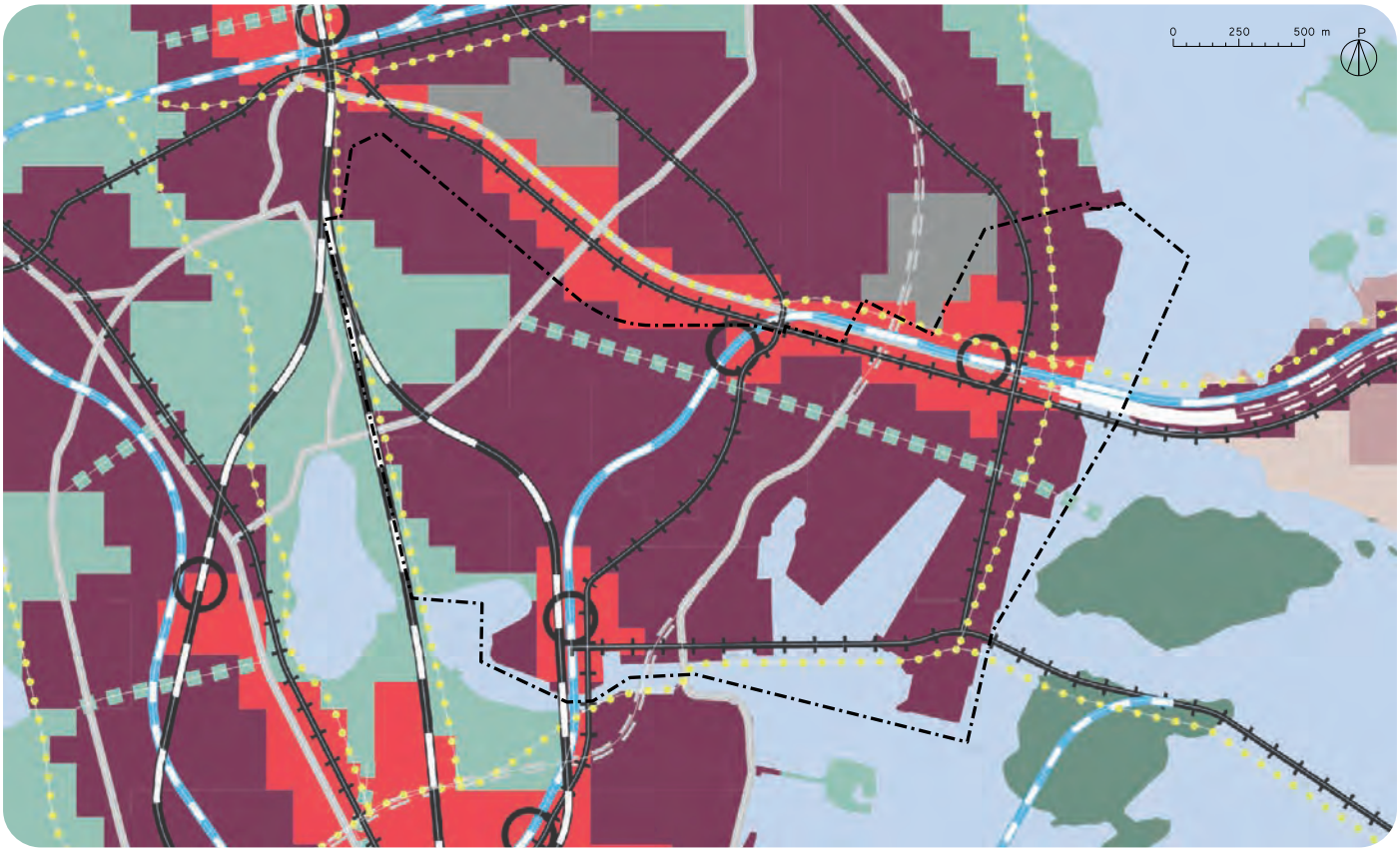

Kuva 12. *Ote Helsingin yleiskaavasta 2016. (Lähde: Helsingin karttapalvelu 1.7.2020. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)*

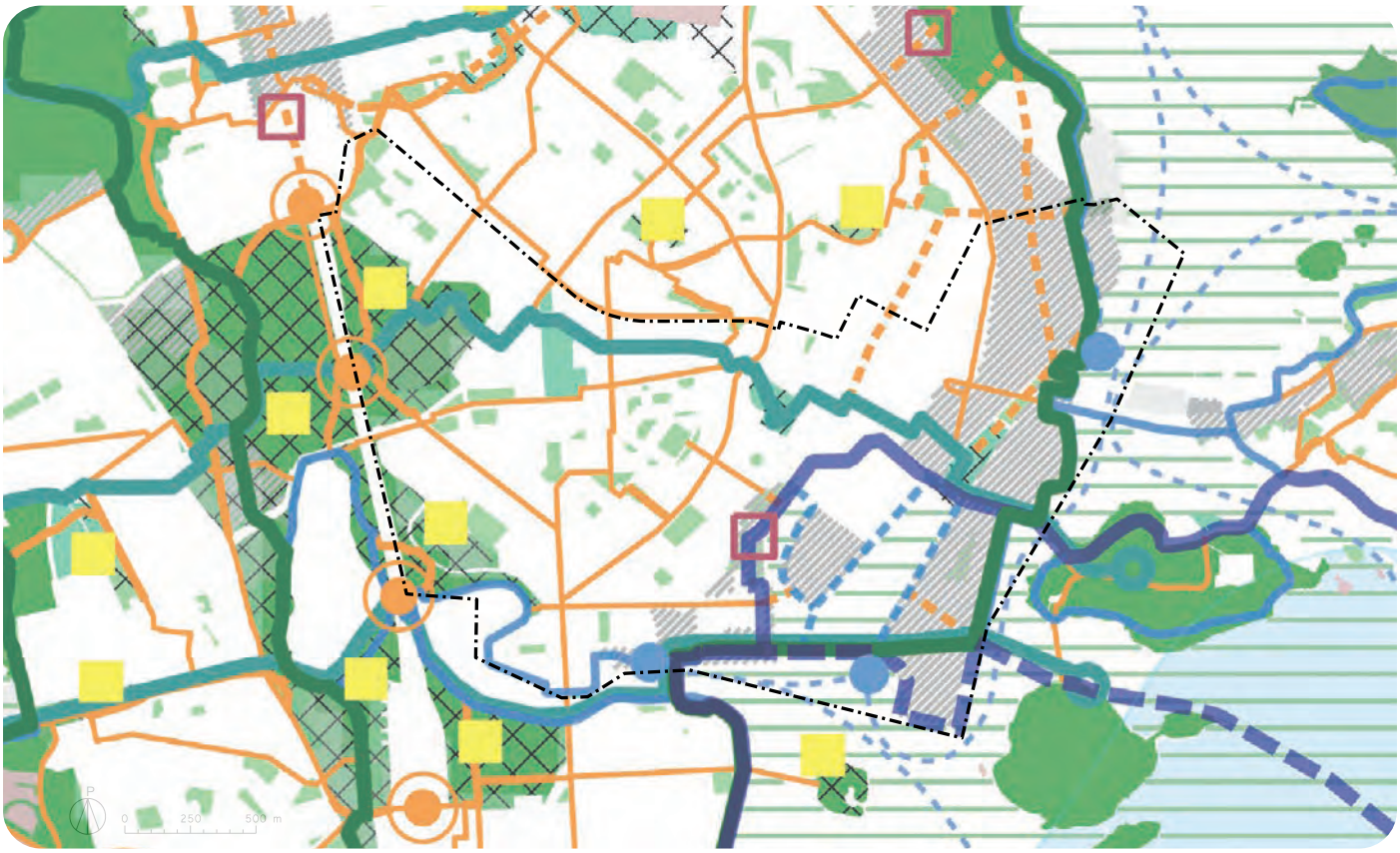

Kuva 13. *Ote Helsingin viher- ja virkistysalueiden kehittämissuunnitelmasta VISTRA II:sta. (Lähde: Helsingin karttapalvelu 1.7.2020. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)*

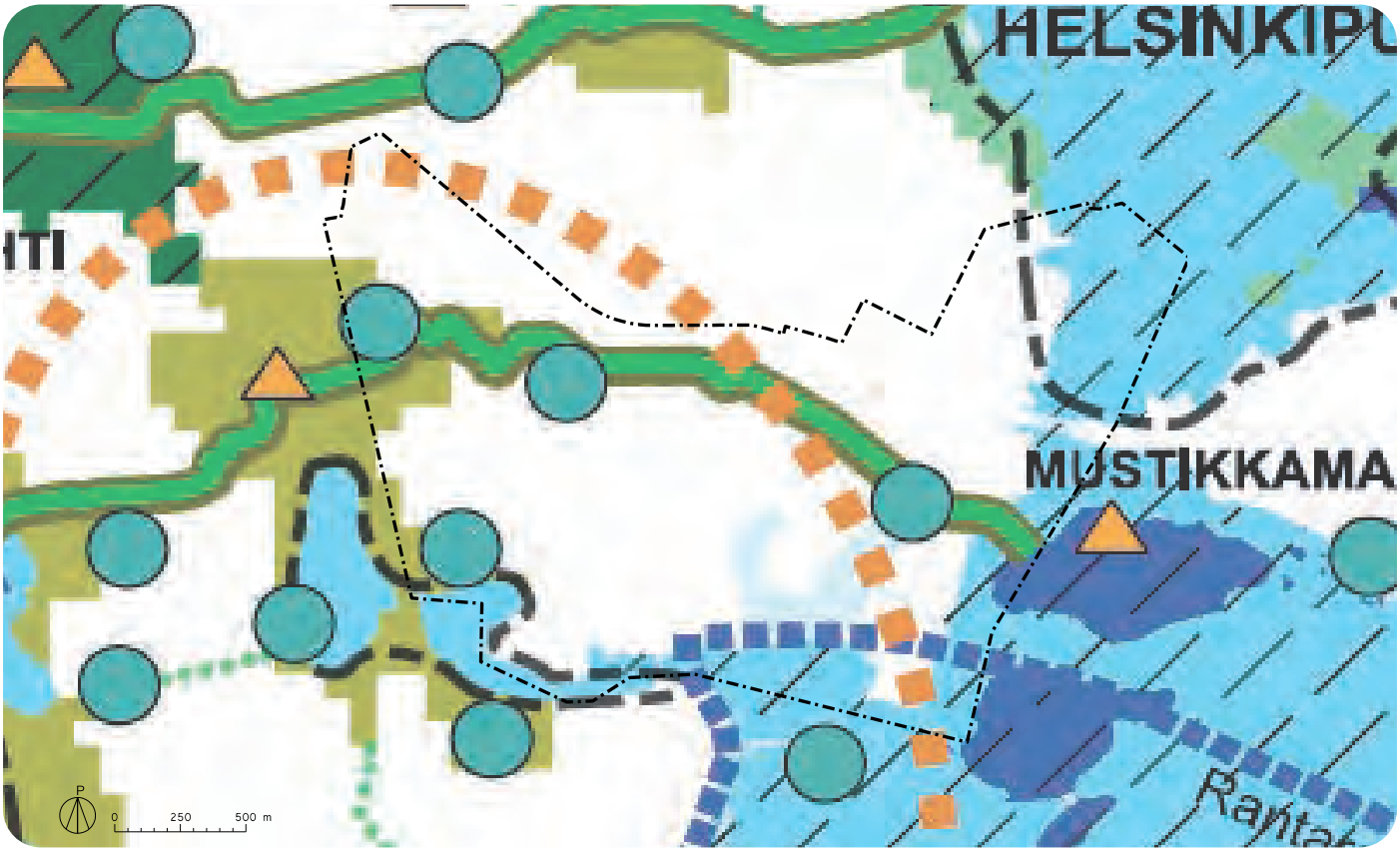

Kuva 14. *Ote Helsingin yleiskaavan 2016 Virkistys- ja viherverkosto 2050 -teemakartasta. (Lähde: Helsingin yleiskaava 2016, 1.7.2020. Karttamerkintöjen selitykset palvelussa yleiskaava.fi/)*

jalankulun siltoihin.

Yleiskaavan virkistys- ja viherverkostoa käsittävällä liitekartalla ja VISTRA II -kartalla korostuvat suunnittelualueen länsiosassa oleva vihersormen osa sekä alueeseen itäosassa liittyvä merellinen Helsinkipuisto. Suunnittelualueen halki kulkee Rajasaaren ja Mustikkamaan välinen viherlinja, vihersormia ja puistoja yhdistävä virkistysreitti, joka paikoin palvelee ekologisena yhteytenä. Alueen eteläosassa kulkee toinen viherlinjayhteys, joka kulkee Länsipuistosta Helsinkipuistoon, Hesperian esplanadin, Hesperianpuiston, Töölönlahdenpuiston ja Hakaniemenrannan kautta uudisrakennettavia siltoja pitkin Korkeasaareen. Virkistysreitistön uusia eritasoristeyksiä on merkitty radan kohdille Töölönlahdensillan, Tivolitien ja Savonkadun alueille.

Kaupunginosapuistoiksi on kartoissa merkitty alueen merkittävimmät virkistyksen viheralueet. Niitä ovat Tokoinranta, Alppipuisto, Lenininpuisto, Brahenkentän puistoakseli, Katri Valan puisto ja Kalasatamanpuisto. Uudeksi kehitettäväksi viheralueeksi on merkitty Sörnäisten rantatien vieressä oleva Miina Sillanpään aukio.

Merellisen Helsingin teemakartalla suunnittelualueelle on merkitty päärantaraitti, saaristoraitiovaunu, vesiliikenteen yhteyspisteitä, merellisiä huoltopisteitä ja vesiliikenteen yhteystarpeita. Kaikilta alueella olevilta metroasemilta on hyvät yhteydet merelle. Verkkosaaren edustalla ja Hanasaaren länsipuolella on kartassa mahdollistettu kelluva asuminen. Yleiskaavan kaupunkiluonto-teemakarttaan on merkitty Eläintarhan puistoalueilta Alppipuiston, Savonpuiston ja Saimaanpuistikon kautta Itä-Pasilaan kulkeva kehitettävä metsäverkostoyhteys.

Vuonna 2021 on hyväksytty uusi LUMO-ohjelma – Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021-2028, jonka tavoitteita toteutetaan soveltuvilta osin suunnitelmassa.

Vuonna 2021 on laadittu työ, jossa on tutkittu Kallion kävely-ympäristön laadun parantamista. Työn tuloksia pyritään hyödyntämään jatkosuunnittelussa.

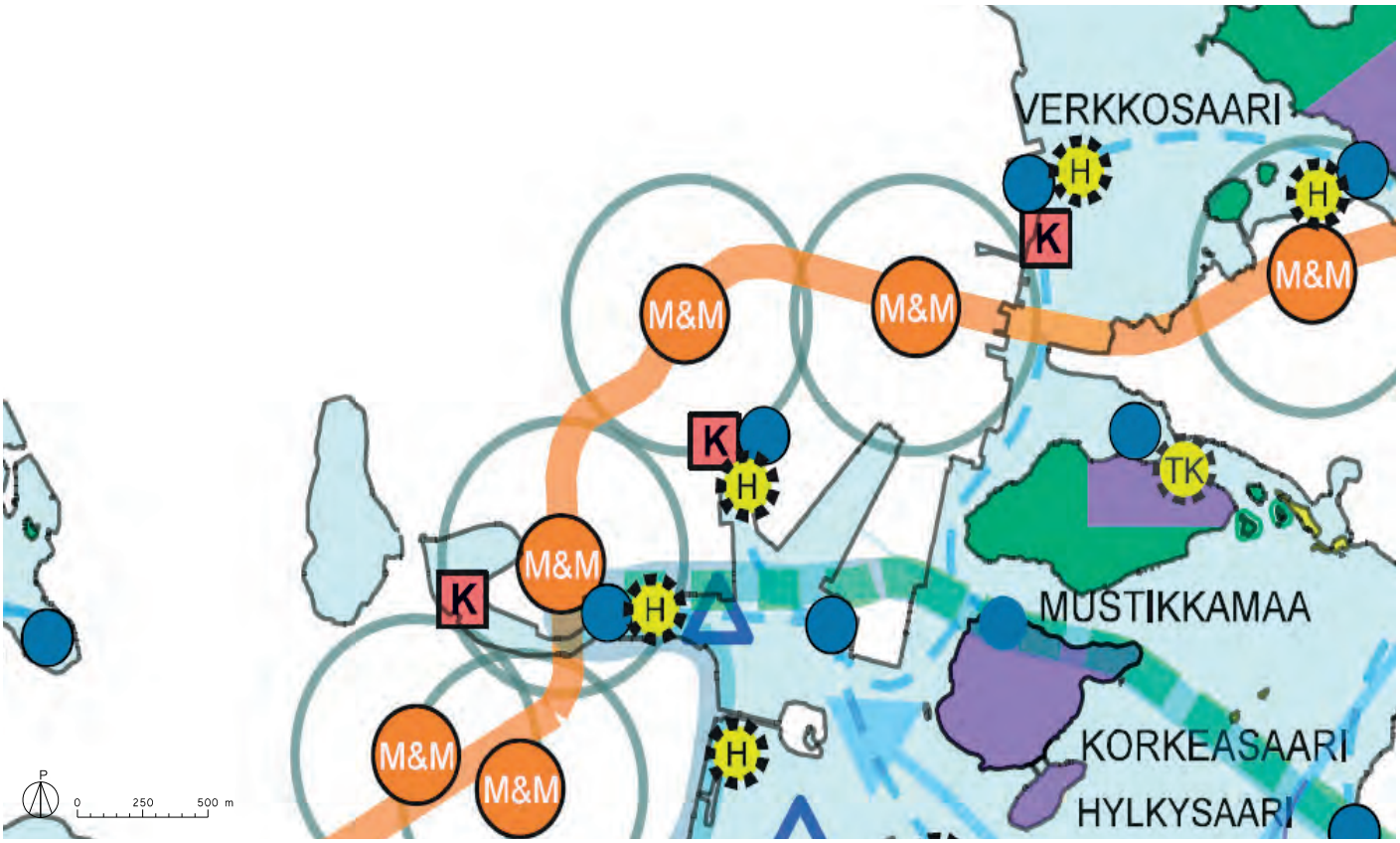

Kuva 15. *Ote Helsingin yleiskaavan 2016 Merellisen Helsingin 2050 -teemakartasta. (Lähde: Helsingin yleiskaava 2016, 1.7.2020. Karttamerkintöjen selitykset palvelussa yleiskaava.fi/)*

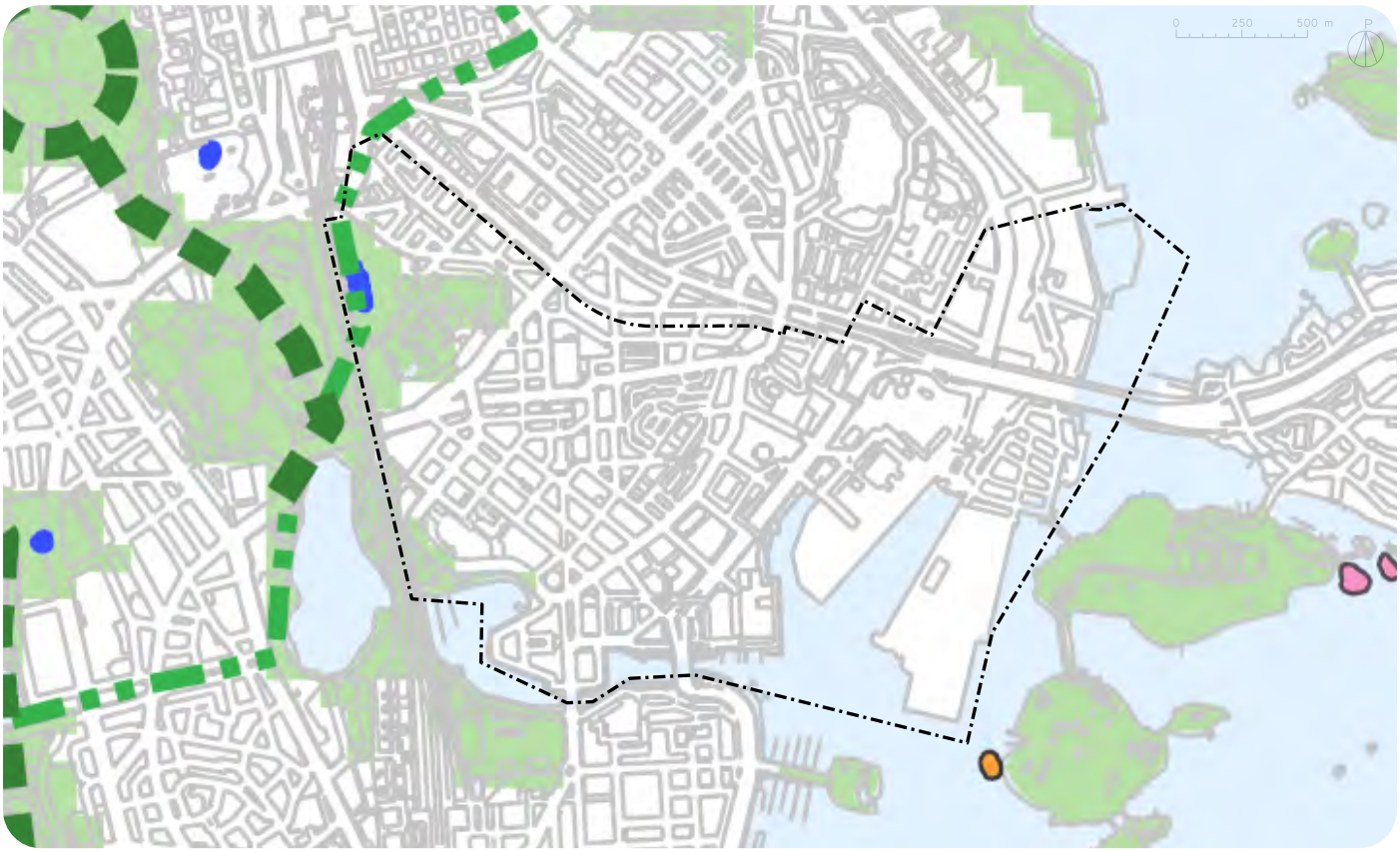

Kuva 16. *Ote Helsingin yleiskaavan 2016 Kaupunkiluonto -teemakartasta. Kartta osoittaa kaupunkiluonnon kannalta merkittävät viheraluekokonaisuudet, -yhteydet ja suojelualueet.*

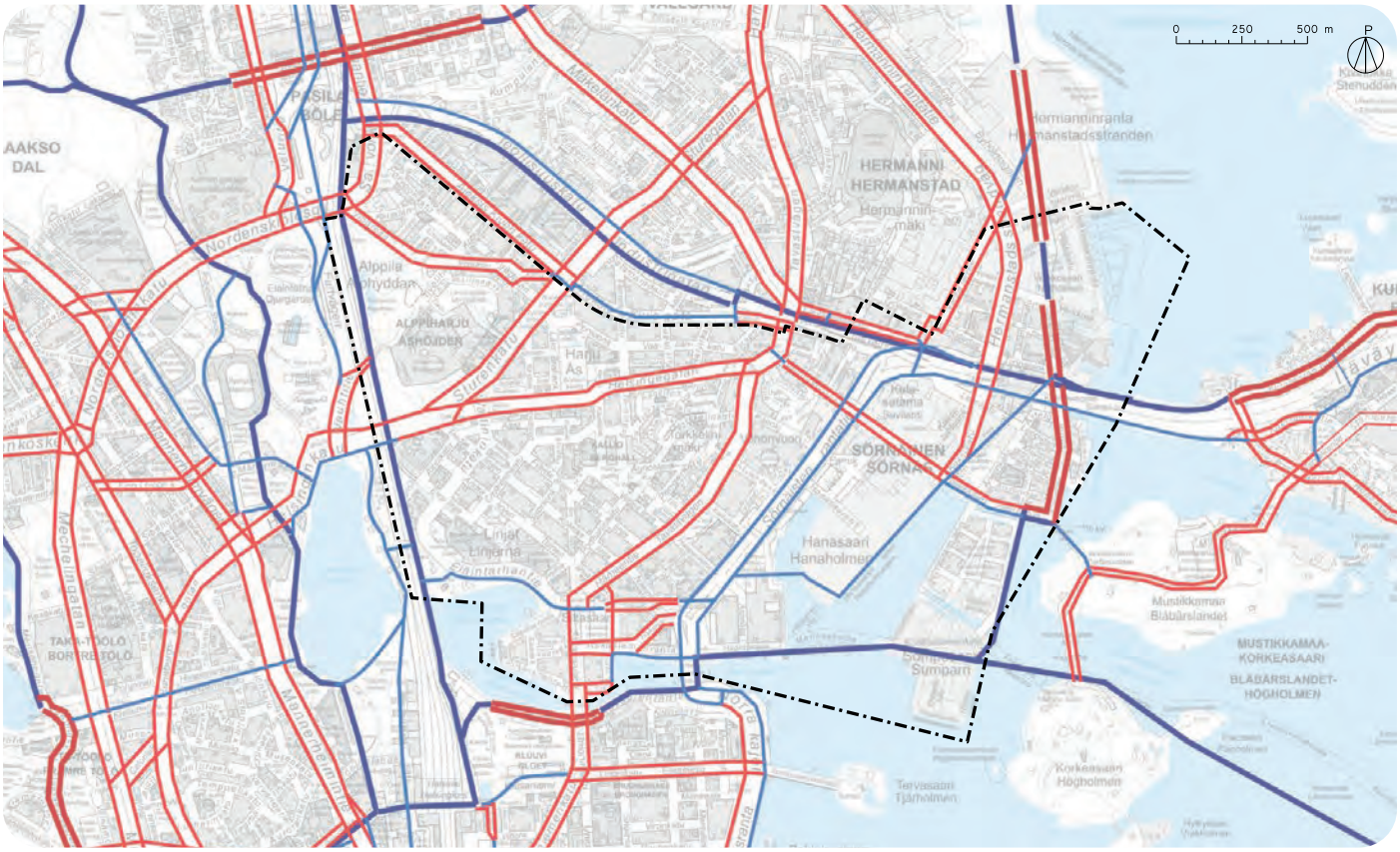

Kuva 17. *Ote pyöräliikenteen tavoiteverkosta (Lähde: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, liikennesuunnitteluosasto 2016.)*

Suunnitteluun vaikuttavat ajankohtaiset hankkeet

Suunnittelualueella on käynnissä useita katu- ja puisto sekä asemakaavoitushankkeita. Valtaosa niistä sijoittuu suurten maankäytön muutosten alueille, Sörnäisten rantatien ja Hermannin rantatien itäpuolelle Kalasataman alueelle ja Vilhonvuoren itäosiin.

Asemakaavoitushankkeita on käynnissä kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistamisen ohella etenkin Kalasataman Nihdissä, Sörnäistenrannassa ja Hakaniemenrannan alueella. Hakaniemenrantaan, Merihakaan ja Sörnäistenrantaan suunnitellaan täydennysrakentamista. Hakaniemenrannan kautta ja Merihaan edustalta suunnitellaan joukkoliikenne-, pyöräily- ja kävelysiltaa Nihdin, Korkeasaaren ja Palosaaren kautta Kruunuvuorenrantaan. Teollisuuskadun kaavarungon hanke ulottuu etenkin itäosastaan suunnittelualueelle ja tulee vaikuttamaan erityisesti Vaasanpuistikon ja Kinaporinpuistikon kehitykseen. Linnanmäen ja Tivolitien sekä Savonkadun kohdalla ovat asemakaavoitushankkeet myös käynnissä. Savonkadun asemakaavahanke liittyy Pasilan kehittämiseen ja tulee vaikuttamaan viheralueisiin Savonkadun ympäristössä. Näiden lisäksi yleisten alueiden suunnitelma-alueella on pienempiä asemakaavahankkeita, kuten Agricolankatu 1 ja Haapaniemenkatu 4.

Kalasatamassa rakennetaan Kalasatamanpuistoa, jonka eteläosa on jo valmistunut ja pohjoisosa on vielä rakenteilla. Jo rakennetut rantapromenadit ja rannan oleskelualueet palvelevat virkistyskäyttäjiä ja rantapromenadien rakentaminen jatkuu etelään. Sompasaaressa Loviseholminpuisto ja Nihdin etelälaitaan kaavoitettu Tihtaalinpuisto odottavat vielä rakentamista. Katualueita rakennetaan korttelien rakentumisen etenemisen myötä.

Edellisen yleisten alueiden suunnitelman toteutuminen

Suunnittelualuetta on käsitelty aikaisemmin Sörnäisten, Kallion, Alppiharjun, Vallilan ja Hermannin viheraluesuunnitelmassa 2007-2016. Viheraluesuunnitelman sisältö on poikennut merkittävästi nykyisistä yleisten alueiden suunnitelmista. Suunnitelmaan ei sisältynyt katu-, aukio- ja torialueita, ja siinä on esitetty jokaisen alueella sijaitsevan viher- ja puistoalueen kehittämistarpeet, mukaan lukien alueen ylläpidon tehtävät. Tässä yleisten alueiden suunnitelmassa keskitytään suurempiin hankkeisiin, joten viheraluesuunnitelman pienempien toimenpiteiden toteutumista ei eritellä.
Aikaisemman suunnitelman viheralueiden hankkeet ovat toteutuneet osittain. Isoista peruskorjaushankkeista on toteutunut Katri Valan puisto sekä leikkipuisto Linja ja leikkipuisto Brahe. Brahenpuistikon koira-aitauksen toimenpiteistä osa on toteutettu.

Viheraluesuunnitelmassa esitetty Alppipuiston ja Leninin-puiston hoito- ja kehittämissuunnitelma on valmistunut, minkä lisäksi Lenininpuisto on peruskorjattu hoito- ja kehittämissuunnitelman laatimisen jälkeen.

Toteutumatta ovat jääneet Tokoinrannan, Pengerpuiston, Hakaniemenpuiston ja Vaasanpuistikon peruskorjaukset.

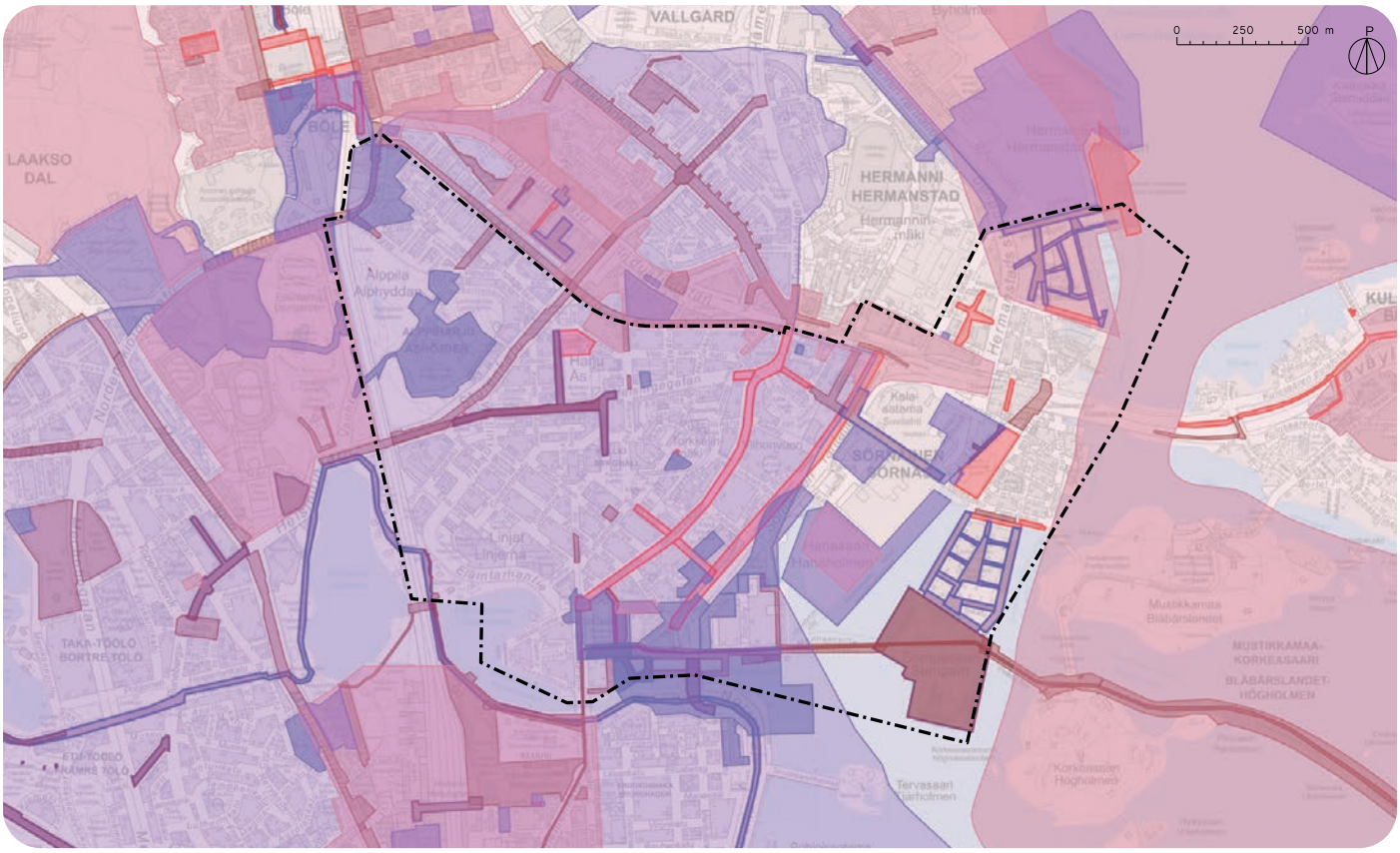

Kuva 18. *Yleisten alueiden suunnitelman alueella meneillään olevat katu- ja puistohankkeet sekä asemakaavahankkeet. (Lähde: Helsingin karttapalvelu 4.1.2021. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset kartta.hel.fi)*

Kulttuuriympäristöt

Suunnittelualueen muotoutuminen liittyy Eläintarhan puistohistoriaan ja huvilakauden rakentamiseen 1800-luvun loppupuolella sekä Helsingin teollistumiseen 1800-luvulla ja työväen asuntopulaan 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. Teollisuus ja satamatoiminnot keskittyivät keskustan ulkopuolelle, Sörnäistenrantaan, jossa ne pääsivät laajenemaan vapaammin kuin keskusta-alueella. Sörnäisten satamaan johtavan radan valmistuttua vuonna 1863 satamateollisuus pääsi kunnolla kasvuun Sörnäistenniemellä. Kasvavan Helsingin huutavaa asuntopulaa varten kaavoitettiin Pitkänsillan pohjoispuolelle laajat työväen asuinalueet, jotka jatkuvat Alppiharjun ja Sörnäisten pohjoispuolelle, Vallilan pohjoisosaan saakka.

Alueella onkin tähän päivään saakka säilynyt laaja kirjo eri aikakausien kerrostumia, jotka ilmentävät niiden suunnitteluajankohtien ihanteita. Suojelualueita ja eri inventoinneissa tunnistettuja arvokohteita on sekä puisto- että katualueilla, asuin-, liike- ja julkisten rakennusten korttelessa sekä vanhoilla teollisuusalueilla. Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009) alueella ovat Eläintarhan huvilat ja yleishyödylliset laitokset, kaupunginteatteri, Alppilan kirkko, osuusliikkeiden ja teollisuuden Sörnäinen, Kallion kirkko, Helsingin suomenkielinen työväenopisto, Torkkelinmäen asuinalue sekä Suvilahden voimalaitosalue. Pitkänsillan itäpuolella on vedenalainen muinaisjäännös, historialliselta ajalta peräisin oleva silta.

Suunnittelualue on lähes kokonaisuudessaan, Kalasataman aluetta ja Hanasaarta lukuun ottamatta, osa maakunnallisesti arvokkaaksi tunnistettua Helsingin empirekeskustaa ja kivikaupunkia. Asemakaavalla on suojeltu lukuisia rakennuksia etenkin Siltasaaressa, Torkkelinmäellä ja Eläintarhan huvila-alueella ja Hakaniemessä sekä Sörnäisten entisellä teollisuusalueella. Asemakaavalla suojeltuihin alueisiin kuuluvat osia Alppipuistosta, Josafatinkalliot, Tokoinranta sekä alueita Torkkelinmäellä. Kaupunkiympäristön toimialan arvoympäristöstatus on lukuisilla katu- ja puistokohteilla. Arvoympäristökohteita katualueilla ovat Siltasaarenkatu-Unioninkatu, Pitkäsilta, Hämeentie, Säästöpankinranta, Siltasaarenkärki ja Pitkänsillanranta sekä Hakaniementori. Arvoympäristökohteisiin kuuluvat seuraavat puistot: Alppipuisto, Lenininpuisto, Josafatinkalliot, Tauno Palon puisto, Brahenkentän puistoakseli, Franzénin puistikko ja Adolfinrinne, Harjutori, Katri Valan puisto, Torkkelinmäen puistikko, Agricolanpuistikko, Pengerpuisto, Karhupuisto, Matti Heleniuksen puisto, Alli Tryggin puisto, Väinö Tannerin kenttä, Kallion kirkkopuisto, Tokoinranta ja kaupunginteatterin ympäristö, Paasivuorenpuistikko sekä Hakaniemenpuisto.

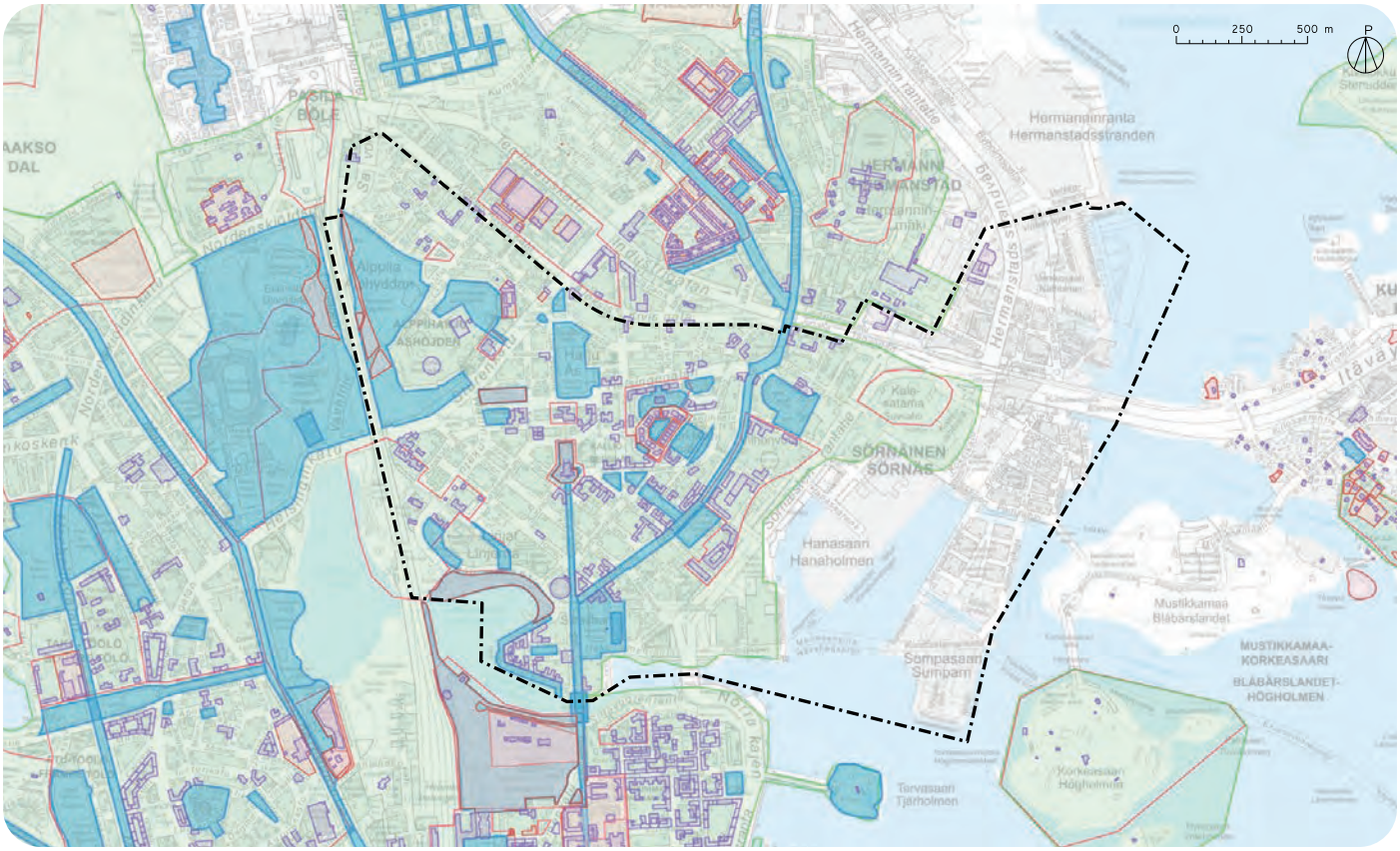

***Kuva 19**. Arvokkaita kulttuuriympäristökohteita. Ote Helsingin karttapalvelun kulttuuriympäristötiedoista 1.7.2020. Tarkemmat tiedot ja karttamerkintöjen selitykset https://kartta.hel.fi/. Katso myös ote Helsingin yleiskaavan 2016 Kulttuuriympäristöt-teemakartasta s. 12.*

Kuva 20. *Näkymä Kallion kirkon edustalta Siltasaarenkatua pitkin kohti etelää, katunäkymää rajaavat puoliavointen korttelien julkisivut ja kadulle näkyvä tonttikasvillisuus. Siltasaarenkatu on osa pitkää aksiaalisommitelmaa, jonka eteläinen pääte on Ullanlinnassa, Tähtitorninmäellä.*

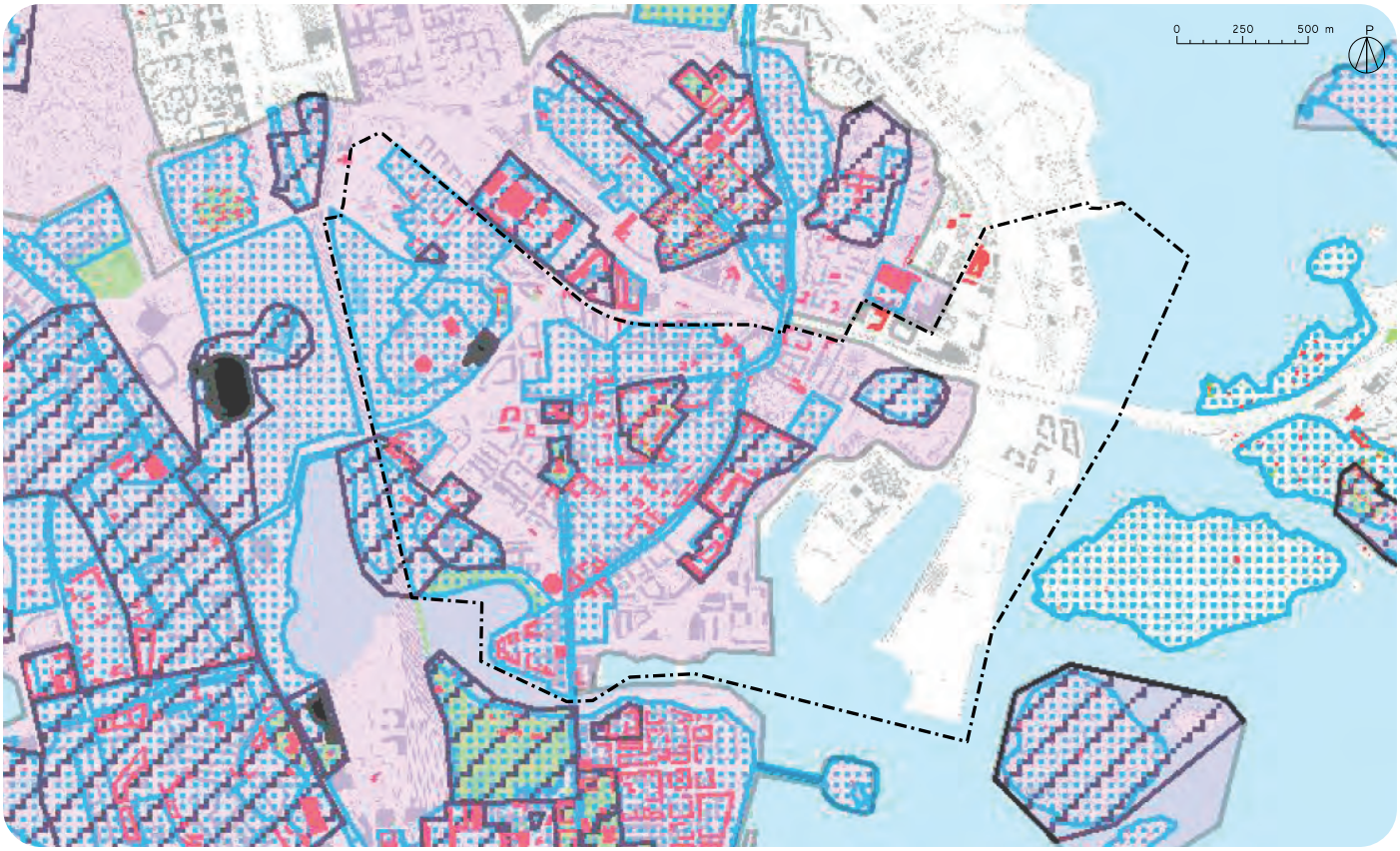

Kuva 21. *Ote Helsingin yleiskaavan 2016 Kulttuuriympäristöt -teemakartasta. (Lähde: Helsingin yleiskaava 2016, 1.7.2020. Karttamerkintöjen selitykset palvelussa yleiskaava.fi/)*

Kaupunkiluonto

Suunnittelualueen luonnonolosuhteisiin on vaikuttanut voimakkaasti ihmisen toiminta alueen pitkän kulttuurihistorian vuoksi. Siitä huolimatta viheralueille on jätetty varttunutta luonnonpuustoa. Vanhoilla puistoalueilla on lisäksi iäkästä kulttuurikasvillisuutta kuten jalopuita, jotka rikastuttavat luonnon monimuotoisuutta. Suuria jalopuita ja varttunutta piha- ja luonnonpuustoa on etenkin Eläintarhan laajoihin puistoalueisiin kuuluneilla alueilla Alppipuistossa ja Tokoinrannassa. Etenkin Keskuspuiston läheisyyden vuoksi ja osana vihersormen viheralueverkostoa varttuneella puustolla on suuri merkitys, mikä näkyy alueella tehdyissä luontokartoituksissa – osa Tokoinrannasta on lepakkokohdetta ja osa Alppipuistosta on liito-oravien ydinaluetta.

Alueen ekologisesta verkostosta ja sen kehittämistavoitteista kerrotaan lisää verkostotarkasteluissa luvussa 3, jossa käsitellään yleisten alueiden suunnitelmaa. Alueella olevista ja alueeseen liittyvistä ajantasaisista luontotiedoista on enemmän tietoa ympäristöpalvelujen ylläpitämässä luontotietojärjestelmässä Helsingin kaupungin karttapalvelussa, osoitteessa kartta.hel.fi.

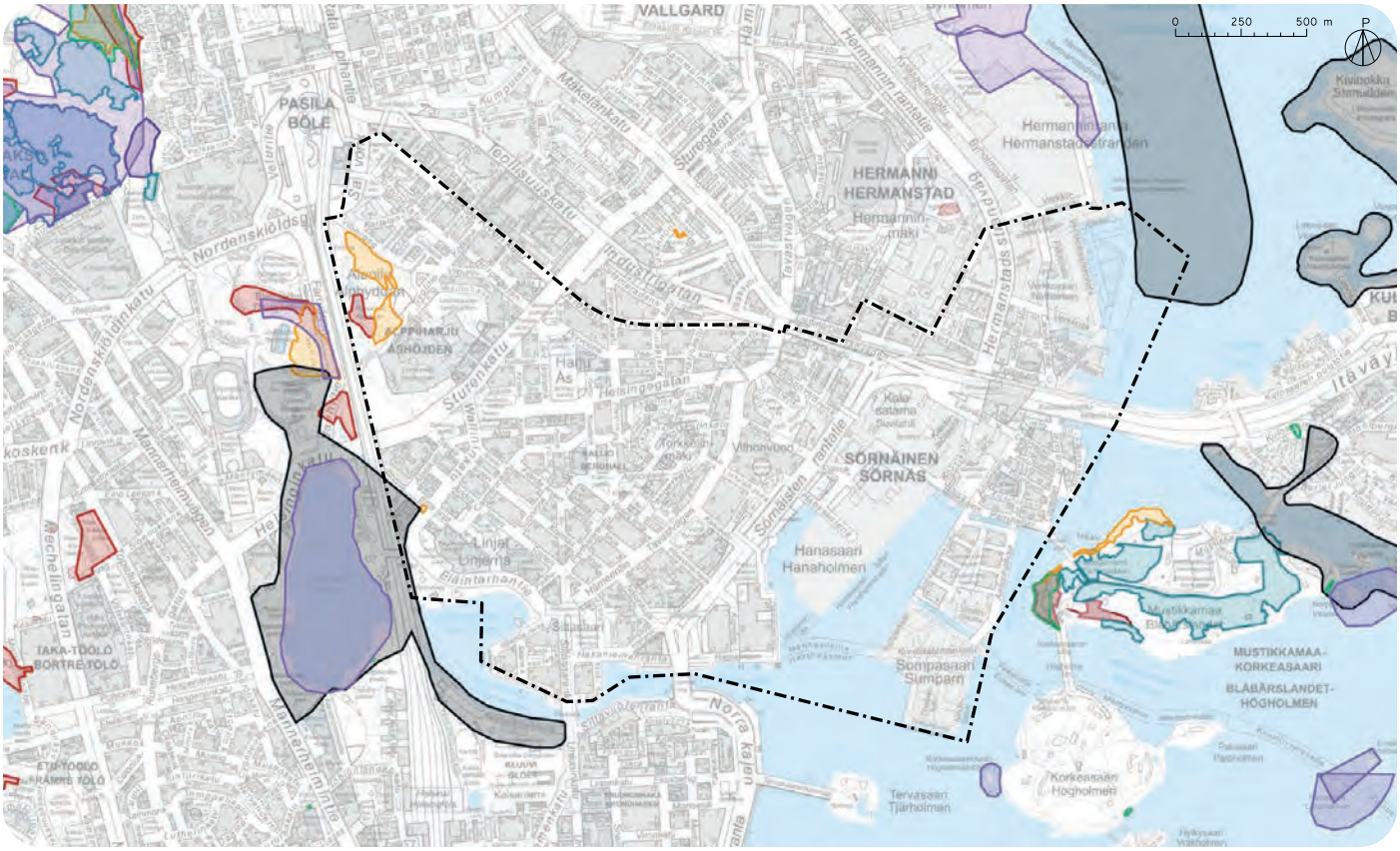

Kuva 22. *Luontoarvot. Ote Helsingin karttapalvelun luontotiedoista 1.7.2020. Tarkemmat tiedot ja karttamerkintöjen selitykset https://kartta.hel.fi/*

Kuva 23. *Kuva Tokoinrannan puustoiselta mäeltä lehvästöjen ali etelään. Alueen pääpuulajina on vaahtera. Kuvan oikeassa reunassa taustalla näkyy koirapuisto.*

Kuva 24. *Näkymä suunnittelualueen itäpuolella olevalta Mustikkamaalta kohti Kalasatamaa. Mustikkamaa on tiiviisti rakennetun Kalasataman asukkaille tärkeä ulkoilukohde, jonka avokalliot, niityt ja metsät tarjoavat monipuolisia virkistysmahdollisuuksia. Mustikkamaalla on myös lukuisia luontoarvoja.*

Kuva 25. *Tauno Palon puistoa nähtynä sen eteläosan kallioilta alas avoimeen, laaksomaiseen tilaan. Kallion edustalla vesiallas sekä perenna- ja pensasistutuksia.*

3 Yleisten alueiden tarvekartoitus ja suunnitelma

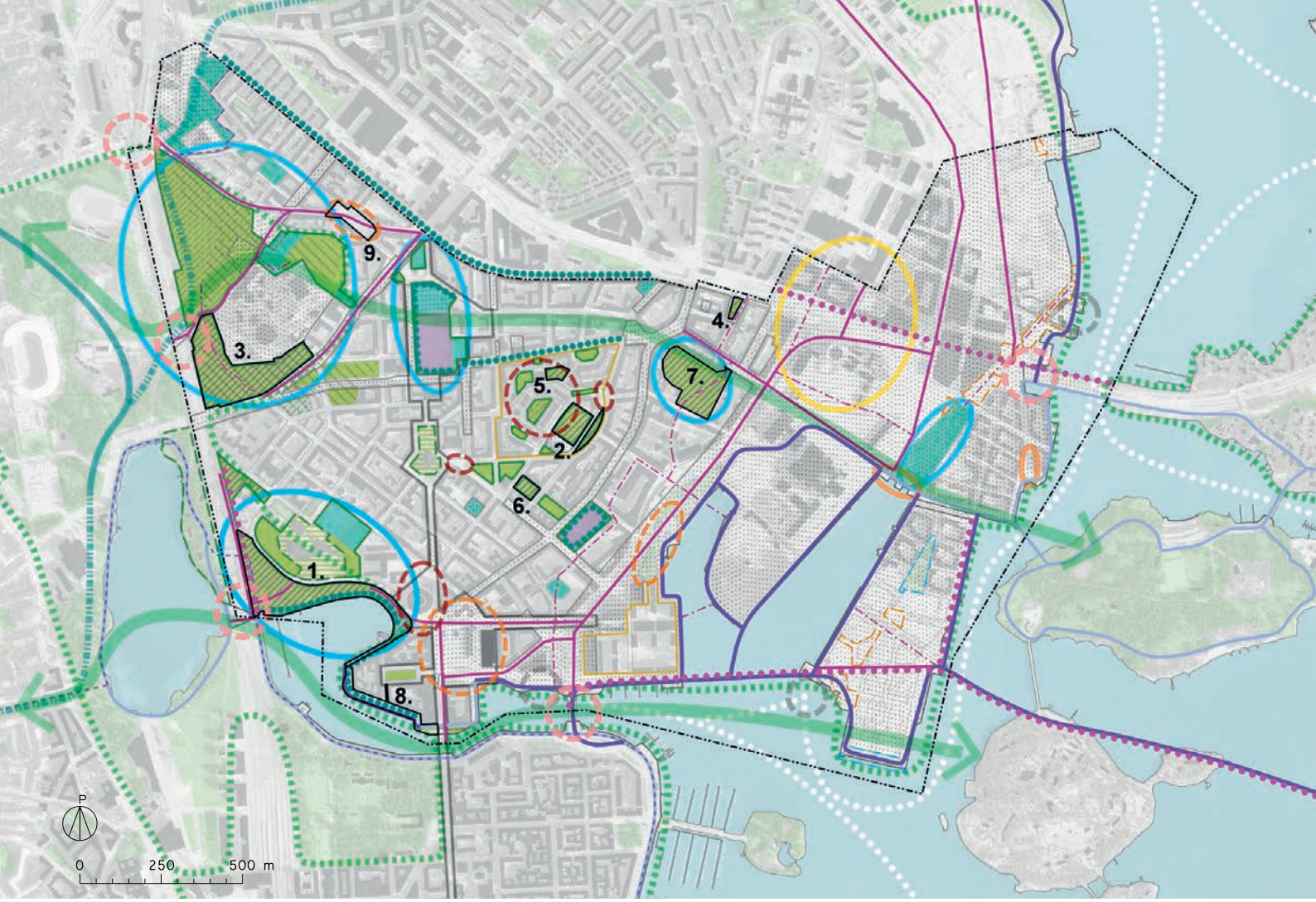

YLEISTEN ALUEIDEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Kuva 26. *Yleisten alueiden suunnitelma kokoaa yhteen suunnittelualueen julkisten alueiden tärkeimmät kehittämisen tavoitteet. Suunnitelma perustuu olemassa oleviin strategisiin suunnitelmiin alueelle, joita on täydennetty tämän yleisten alueiden suunnitelman laatimisen yhteydessä nousseilla kehittämitavoitteilla. Suunnitelman karttamerkintäjen sijainnit ovat suuntaa-antavia. Ilmakuva KMO.*

VIHERYHTEYDET
- Vaalittava vihersormen osa tai viheryhteys, johon kuuluvat viher- ja vesialueet
- Metsä- ja puustoisen verkoston nykyinen runkoyhteys
- Kehitettävä metsä- ja puustoisen verkoston yhteys
- Kehitettävät poikittaiset viheryhteydet ja ekologiset yhteydet

PUISTOT
- Historialliset puistoalueet
- Julkisten rakennusten puistomaiset tontit
- Historialliset urheiluympäristöt
- Puistoalueet, joissa korostuvat virkistys- tai kaupunkikuvalliset arvot
- Kunnostustarve puistossa
- Hoidon kautta kehitettävä puistoalue

JULKISTEN ALUEIDEN KOKONAISUUDET
- Vaalittavat viheralueiden ja puistomaisten julkisten rakennusten ympäristöjen muodostamat kokonaisuudet
- Vaalittava aksiaalisommitelma, johon kuuluvat Kallion kirkon ja Helsingin suomenkielisen työväenopiston RKY 2009 -alueet, rakennussuojelukohde, asemakaavassa suojeltu alue, kaupunkiympäristön arvoympäristöjä ja johon liittyy Pitkänsillan muinaisjäännös
- Vaalittavat eheät asuinalueet, joihin kuuluvat pihat, asuinrakennukset, kadut, aukiot ja puistot. Sisältää Torkkelinmäen RKY 2009 -alueen, asemakaavassa suojeltuja alueita ja rakennuksia, kaupunkiympäristön toimialan määrittämiä arvoympäristökohteita (Torkkelinmäki), sekä modernin arkkitehtuurin esimerkkikohteen (Merihaka)
- Merkittävät kaupunkipuurivit
- Merkittävä kallioisten alueiden muodostama kokonaisuus
- Tärkeät kaupunginosapuistot ja käytön kannalta merkittävät puistokokonaisuudet
- Kehittämistarvetta julkisessa kaupunkitilassa/kaupunkiaukiolla
- Kehittämistarvetta katualueella
- Alueella vaalitaan ulkotilassa itsestään syntynyttä vapaata kaupunkikulttuuria, jolle annetaan puitteet kehittyä
- Suunnittelualueen osa, jossa on meneillään hankkeita tai joiden alueella suunnitellaan maankäytön muutosta. Alueen arvoja tarkastellaan tarkemmin maankäytön suunnittelun yhteydessä.
- Rakennettava puistoalue
- Rakennettava aukio

REITIT
- Olevat rantareitit
- Kehitettävät/uudet rantareitit
- Rantareitit, joilla kehitetään opastusta
- Kehitettävät/uudet pyöräilyn nopeat pääreitit (baana)
- Kehitettävät jalankulun ja pyöräilyn pääreitit
- Kehitettävä jalankulkuyhteys
- Kehitettävät jalankulun ja pyöräliikenteen solmukohdat
- Kehitettävät vesiliikennereitit
- Uudet tai kehitettävät vesiliikennereittien satamat

HANKKEET
- Kaudelle 2021-2030 esitettävät hankekohteet: 1. Tokoinranta, 2. Pengerpuisto, 3. Alppipuisto (eteläosa), 4. Pääskylän puisto, 5. Franzénin puistikko (itäosa), 6. Alli Tryggin puisto (pohjoisosa), 7. Katri Valan puiston kasvillisuus 8. Pitkänsillanranta, 9. Kuuskulma
- Viheralue
- Aluerajauksen ulkopuolella oleva viheralue
- Vesialue
- Suunnittelualueen raja

Kuva 27. *Mattolaituri Sörnäistenrannassa. Merenlahden taustalla on Hanasaaren voimalaitos.*

Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma

Tässä luvussa käsitellään teemoittain niitä ympäristön osa-alueita, jotka yhdessä muodostavat yleisten alueiden suunnitelmakokonaisuuden. Niitä ovat arvokkaat kulttuuriympäristöt, luonnon tarjoamat ekosysteemipalvelut (viheralueverkosto ja sininen verkosto), kaupungin tarjoamat palvelut sekä jalankulku- ja pyöräilyreitit.

Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma yhdistää alueen merkittävimmät teemat kokonaisuudeksi yhdistäen ja huomioiden erityisesti näiden väliset riippuvuussuhteet. Suunnittelun strategiset teemat painottuvat alueen laajoihin viheraluekokonaisuuksiin ja kaupunkirakenteen rooliin viheralueita täydentävinä virkistysalueina. Nykyisiä luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristön arvoja vaalitaan ja niiden säilymisestä huolehditaan määrittelemällä alueelle kehittämisen tavoitteet. Meren äärellä kulkevaa reitistöä kehitetään osana laajempaa rantareittikokonaisuutta.

Suunnitelma perustuu maastohavaintoihin, verkostotarkasteluihin, kaupungin strategioiden ja linjausten tulkintaan ja vuorovaikutukseen. Tavoitteita ja kehittämissuunnitelmaa on edistetty konkreettisiksi toimenpiteiksi muun muassa selostuksen lopussa olevissa hanke-esityksissä.

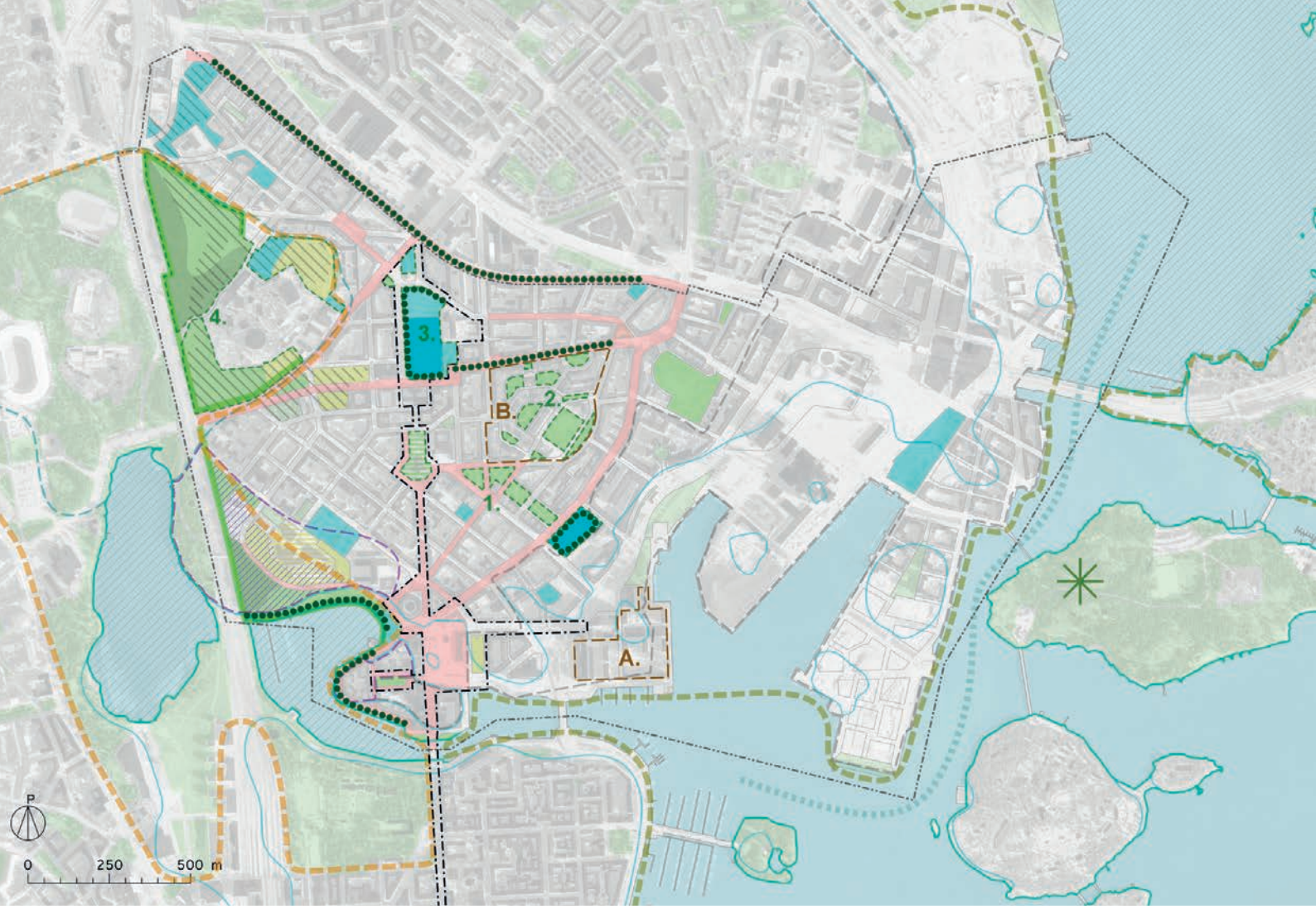

ANALYYSI ALUEEN KULTTUURIHISTORIALLISISTA ARVOISTA JA OMINAISPIIRTEISTÄ

Kuva 28. *Analyysi Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisten alueiden kulttuurihistoriallisista arvoista ja ominaispiirteistä. Tarkastelu on tehty olevia suojelustatuksia ja arvoinventointeja täydentäen tämän yleisten alueiden suunnitelman laatimisen yhteydessä. Tarkastelun karttamerkintöjen sijainnit ovat suuntaa-antavia. Yksittäisten kohteiden arvotusta tarkasteltaessa tulee teettää tarkempi selvitys. Ilmakuva KMO.*

SUUNNITTELUALUEEN JULKISTEN ALUEIDEN ARVOJA JA OMINAISPIIRTEITÄ

- Merkittävä historiallinen puisto, joka on perustettu 1850-1880-välisenä aikana
- Merkittävä historiallinen puisto tai puistomainen julkisen rakennuksen ympäristö (viivarasterilla) 1800-luvun lopusta tai 1900-luvun alkupuolelta
- Uudempi, 1950 jälkeen perustettu puisto, sen osa ta puistomainen julkisen rakennuksen ympäristö (viivarasterilla), joka on kaupunkikuvallisesti ja virkistyksen kannalta erityisen tärkeä
- Puistoalue, jonka merkitys liittyy erityisesti sen kaupunkikuvallisiin ja/tai virkistysarvoihin
- Historiallinen urheilukenttä 1900-luvun alkupuolelta
- Puistoalue tai muu alue, jossa on säilynyt jäänteitä huvilakaudelta, kuten rakennuksia, rakenteita ja/tai kasvillisuutta
- Alueella oleva tai alueeseen rajautuva kaupunkikuvallisesti erityisen merkittävä kaupunkipuurivi
- Kaupunkikuvallisesti merkittävä puistojulkisivu
- Kaupunkirakenteellisesti ja/tai kaupunkikuvallisesti tärkeä katu tai aukio

ARVOKKAAT ALUEKOKONAISUUDET

- Laaja, eri aikakausilta peräisin oleva, erityisen merkittävä julkisten ulkotilojen ja rakennusten muodostama aksiaalisommitelma
- Erityisen merkittävä historiallisten puistojen sarja tai puistokokonaisuus:
  1. Kallion kirkkopuisto - Karhupuisto - Matti Heleniuksen puisto - Alli Tryggin puisto - Väinö Tannerin kenttä
  2. Torkkelinmäen puisto
  3. Brahenkentän puistoakseli
  4. Alppipuisto ja Lenininpuisto
- Arvokas eheä asuinaluekokonaisuus, johon kuuluvat asuinrakennukset, pihat, puistot ja katualueet
  A. Merihaka
  B. Torkkelinmäki
- Aluetta leimaava, kaupunkikuvallisesti hyvin merkittävä kalliopuistojen sarja

ALUEEN LIITTYMINEN HELSINGIN HISTORIALLISIIN VIHERALUEISIIN JA MAANKÄYTÖN MUUTOKSIIN

- Osa alueen viheralueista kuuluu Keskustan kulttuuripuistoon, joka sijoittuu Helsingin ytimeen ja on monipuolinen kokonaisuus eri aikakausilta peräisin olevia viheralueita ja kulttuuritoimijoiden julkisia rakennuksia
- Osa alueen vesistöistä kuuluu merelliseen Helsinkipuistoon, jonka kokonaisuuden muodostaa merialueiden kanssa vehreät rannat sekä saaristo, joka tarjoaa kattauksen Helsingin monipuolista historiaa
- Helsinkipuiston viheralueista alueelle erityisen tärkeäksi nousee alun perin kansanpuistoksi perustettu Mustikkamaa, joka sijaintinsa ja uuden Isoisänsillan vuoksi rikastaa huomattavasti yhdessä eteläpuolella olevan Korkeasaaren kanssa tiiviistä ja tasaikäistä Kalasataman aluetta
- Helsingin kantakaupungissa, suunnittelualueen läheisyydessä säilyneet suojaisat merenlahdet, joiden rannat ovat pääosin vehreitä
- Rantaviiva, jonka vehreä ilme leimaa aluetta tai alueelta sen ympäristöön avautuvia näkymiä
- Suuren kontrastin vyöhyke - alue, jossa Helsinkipuiston vehreät, pienpiirteiset saaret kohtaavat uuden, tiiviisti rakennetun Kalasataman alueen
- Osa alueen viheralueista on ollut osa 1850-luvulla perustettua Eläintarhan puistoaluetta, jonka alkuperäinen laajuus oli nykyistä huomattavasti suurempi
- Ennen alueen voimakasta teollistumista ja asuinrakentamista, alueella oli laajalti huvilapalstoja, ja ne levittyivät nykyisen Linnunlaulun, Tokoinrannan alueille ja Siltasaareen
- Aluetta leimaa edelleen sen historia teollisuus- ja liiketoimintojen alueena, joka sijoittui eri aikakausissa laajimmillaan Hakaniemen, Sörnäistenrannan, Vilhonvuoren, Kalasataman, Verkkosaaren ja Kyläsaaren alueille
- Rantaviiva 1800-luvun alkupuolella ennen ranta-alueiden täyttämistä, vanha rantaviiva ja saaristo ovat paikoin edelleen havaittavissa alueella
- Viheralue
- Vesialue
- Tarkastelualueen raja

Kuva 29. *Agricolanpuistikossa kukkivat korkean kivimuurin edustalla viihtyvät magnoliat keväällä 2020. Kuva: Satu Tegel.*

Kulttuuripiirteiden kehittäminen

Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen turvataan. Ajantasaisesta selvitys- ja suunnitelma-aineistosta huolehditaan. Erilaisten alueiden tyypillisiä piirteitä vaalitaan käyttämällä mm. kasvilajistoa, päällystemateriaaleja sekä kalusteita ja varusteita, joiden ilme ei aiheuta suuria ristiriitoja kunkin alueen rakentamisajankohdan tyylin ja kokonaisilmeen kanssa. Toimenpiteiden tulee olla harkittuja eivätkä ne saa merkittävästi heikentää alueen ympäristöhistoriallisia arvoja. Tavoitteena on, että kunnostaminen päinvastoin vahvistaa kunkin alueen arvoja.

Suunnittelualueella on runsaasti ympäristöhistoriaan liittyviä suojelustatuksia saaneita kohteita sekä inventoinneissa tunnistettuja arvoalueita. Niiden lisäksi alueella on kokonaisuuksia, joiden merkitys kaupunkirakenteessa tulee huomioida alueita tai niiden lähiympäristöjä kehitettäessä. Tämä koskee myös alueita, joilla ei ole suojelustatuksia tai vaikka niitä ei inventoinneissa ole nostettu arvokohteiksi, tai jos alue on vain osittain niissä huomioitu. Näitä ovat esimerkiksi tärkeät aksiaalisommitelmat sekä merkittävät puistojen sarjat.

Alueen tärkeimmän aksiaalisommitelman muodostaa Unioninkadulta pohjoiseen jatkuva akseli, johon kuuluu suunnittelualueella Pitkäsilta, Siltasaarenkatu, Paasivuorenpuistikko ympäröivine katuineen, Hakaniementori, Hakaniemenpuisto ja Hakaniemen kauppahalli, Ympyrätalo ympäristöineen ja Siltasaarenkadun päätteenä Kallion kirkko. Akseli jatkuu pohjoisessa Helsingin suomenkielisen työväenopiston kautta Brahenkentän puistoakselille, joka itsessäänkin on merkittävä puistojen kokonaisuus. Merkittäviin puistosarjoihin kuuluu lisäksi Kallion kirkolta kaakkoon johtava puistojen sarja (Kallion kirkko, Karhupuisto, Matti Heleniuksen puisto, Alli Tryggin puisto, Väinö Tannerin kenttä). Tärkeä puistojen sarja rakentuu myös Torkkelinmäen puistojen ympärille, jotka yhdessä puutarhamaisten pihojen kanssa luovat vehreän kokonaisuuden ja kuuluvat olennaisesti merkittävään ja yhtenäiseen asuinaluekokonaisuuteen. Torkkelinmäen asuinaluekokonaisuuden rinnalla merkittävän eheän kokonaisuuden muodostaa Merihaan asuinalue.

Kaupunkikuvallisesti erityisen merkittäviin puuriveihin kuuluvat Siltasaaren puurivit, jotka yhdessä Eläintarhanlahden kiertävän puurivin kanssa muodostavat lahdelle lehvästökehyksen. Puurivein rajaamia historiallisia urheilukenttiä on alueella kaksi, Kallion urheilukenttä (Brahenkenttä) sekä Väinö Tannerin kenttä. Tärkeiden katujen varrella kenttiä rajaavien puurivien merkitys korostuu entisestään. Edellä mainittujen kaupunkipuiden lisäksi Helsinginkadun ja alueeseen rajautuvan Aleksis Kiven kadun puurivit ovat merkittäviä. Tiiviisti rakennetussa kantakaupungissa kaupunkipuurivit ovat paitsi kaupunkikuvallisesti arvokkaita, myös virkistyksen kannalta tärkeitä.

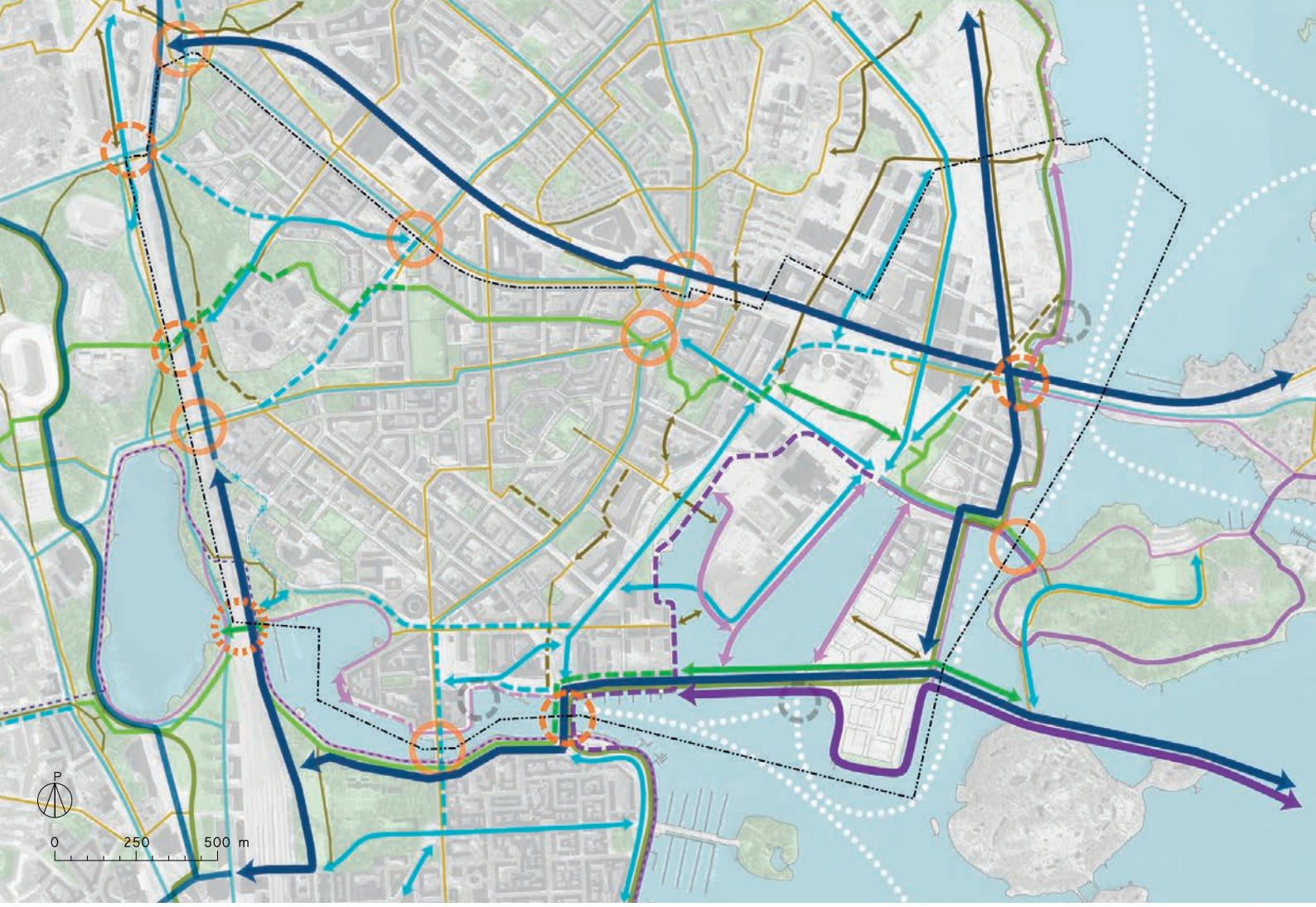

ANALYYSI ALUEEN JALANKULKU-, PYÖRÄILY- JA VIRKISTYSREITEISTÄ

Kuva 30. *Analyysi alueen jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreiteistä. Analyysi alueen reitistöstä ja sen kehittämisestä pohjautuu Helsingin pyöräliikenteen tavoiteverkostotarkasteluun (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosasto 2016) sekä Helsingin yleiskaava 2016:n valmistelun yhteydessä laadittuun viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmaan (VISTRA II). Niissä esitettyjä tavoitteita on täydennetty tämän yleisten alueiden suunnitelman laatimisen yhteydessä nousseilla kehittämistavoitteilla. Verkostotarkastelun karttamerkintöjen sijainnit ovat suuntaa-antavia. Ilmakuva KMO.*

RANTAREITIT JA MUUT VIRKISTYSREITIT (Vistra II)
- Nykyinen päärantareitti
- Kehitettävä päärantareitti
- Uusi päärantareitti
- Nykyinen täydentävä rantareitti
- Kehitettävä täydentävä rantareitti
- Uusi täydentävä rantareitti
- Rantareitin osa, johon on laadittu opastesuunnitelma
- Vaalittava viherlinjayhteys
- Kehitettävä viherlinjayhteys
- Täydennettävä viherlinjayhteys
- Vihersormen päävirkistysreitti
- Viheralueita pitkin kulkevat tärkeät virkistysreitit
- Viheralueiden reitistöjä ja rantareittejä täydentävät kulkuyhteydet katuja pitkin
- Kehitettävä virkistysreitti
- Uusi virkistysreitti

PYÖRÄREITIT (Helsingin pyöräliikenteen tavoiteverkostotarkastelu 2016)
- Nykyinen pyöräilyn nopea pääreitti
- Uusi pyöräilyn nopea pääreitti
- Nykyinen pyöräilyn pääreitti
- Kehitettävä pyöräilyn pääreitti
- Uusi pyöräilyn pääreitti
- Poistuva pyöräilyn pääreitti

SOLMUKOHDAT
- Nykyinen tärkeä jalankulun ja pyöräliikenteen solmukohta
- Kehitettävä jalankulun ja pyöräliikenteen solmukohta
- Jalankulun ja pyöräliikenteen yhteystarve

VESILIIKENNE (Vistra II)
- Kehitettävät vesiliikennereitit
- Uudet tai kehitettävät vesiliikennereittien satamat

- Viheralue
- Vesialue
- Suunnittelualueen raja

Kuva 31. *Kalasataman rakennettua rantaa promenadeineen ja istuskelumuureineen, näkymä kohti Isoisänsiltaa ja suunnittelualueen itäpuolelle jäävää vehreää Mustikkamaata.*

Verkostotavoitteet

Jalankulku-, pyöräily-, ja virkistysreitit

Suunnittelualueen tärkeimmät jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitit sijoittuvat alueen länsiosassa viheralueille ja muilla alueilla pääosin katualueille, sillä länsiosaa lukuun ottamatta suunnittelualueella ei ole laajoja yhtenäisiä viheralueita. Tärkeään asemaan muilla alueilla nousevatkin katualueet, puistojen sarjat sekä erityisesti rannassa kulkevat kadut, joista osa on rakennettu promenadimaisiksi.

Suurin osa alueen itäosasta on kehittyvää aluetta, minkä vuoksi alueilla painottuvat kehitettävät reitistöt. Tarkastelu perustuu vuonna 2020 tiedossa oleviin strategisiin tarkasteluihin ja suunnitelmiin, minkä vuoksi linjaukset saattavat alueen rakentamisen myötä muuttua.

Pyöräteiden kehittämisen tavoitteet perustuvat Helsingin kaupunkiympäristön toimialan Liikenne- ja katusuunnittelupalvelun pyöräilyn tavoiteverkostoon, johon pohjautuen on eroteltu olemassa olevat, kehitettävät ja uudet reitit. Pyöräilyn nykyisiä nopeita pääreittejä täydennetään Helsinginkadusta etelään radan varressa. Uudisrakennettavia pyöräilyn nopeita pääreittejä sijoittuu alueen itäosaan. Pyöräilyn pääreitit kaipaavat täydennystä Hakaniemenrannassa, Tivolitiellä ja Porvoonkadulla.

Alueen tärkeimmät virkistysreitit kulkevat rantoja pitkin sekä laajoilla viheralueilla. Reitit tärkeimpiä katuja pitkin sekä olemassa olevat ja uudet vesiliikennereitit yhteysvenesatamineen täydentävät niitä.

Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysverkoston tärkeimmät nykyiset solmukohdat on esitetty kartassa. Tärkeitä kehittyvien alueiden solmukohtia ovat Kulosaarensillan länsipää, Hakaniemensillan alue, Tivolitien radan alikulku sekä Savonkadun radan ali kulkeva osuus. Töölönlahdensillan kohdalla on tarve uudelle yhteydelle.

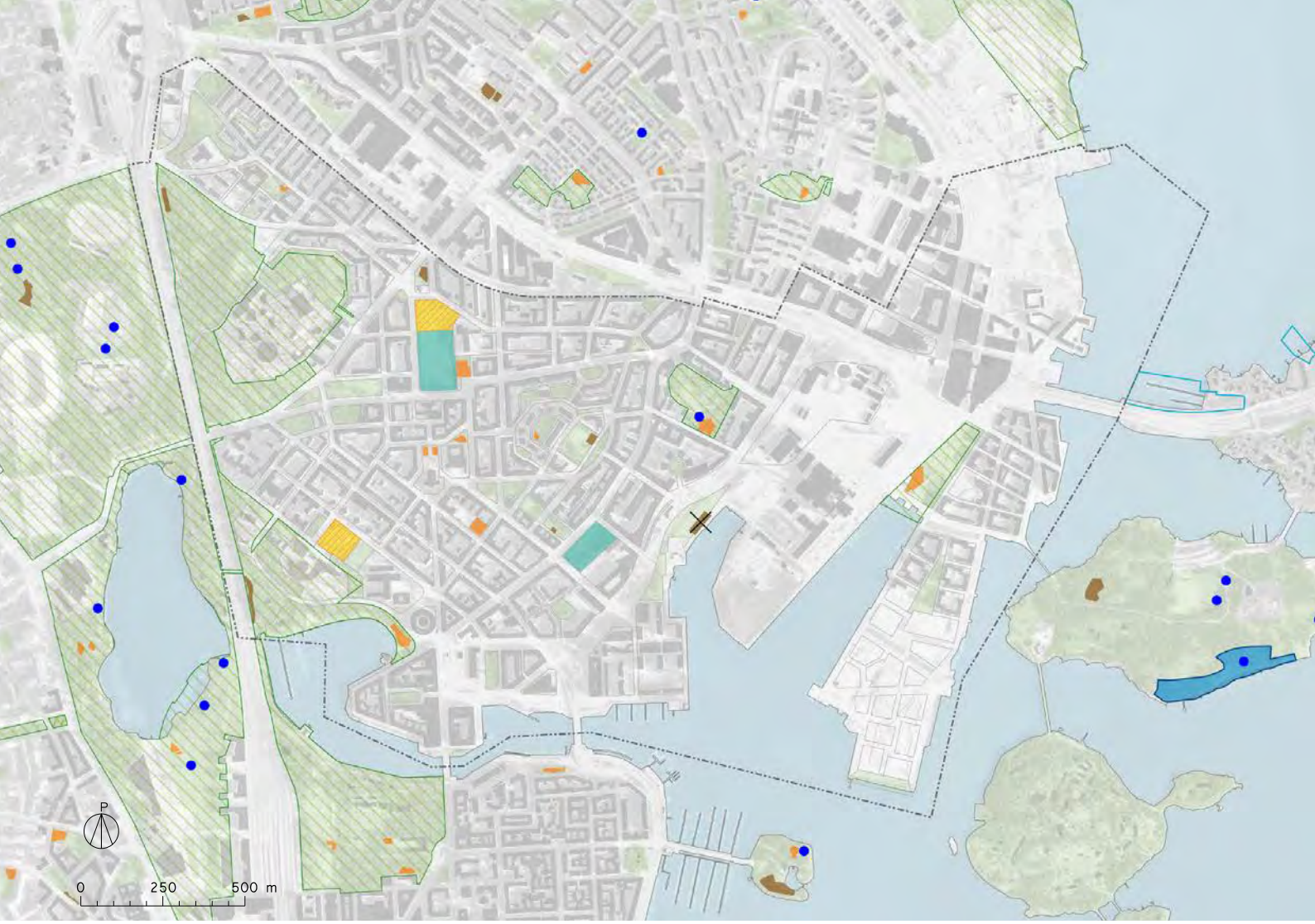

VIHERALUEIDEN PALVELUT

Kuva 32. *Viheraluiden palvelut. Ilmakuva KMO.*

VIHERALUEIDEN NYKYISET PALVELUT

- Kaupunginosapuisto
- Leikkipuisto
- Leikkipaikka
- Urheilukenttä
- Ulkokuntoilupiste
- Uimaranta
- Koirapuisto
- Pienvenesatamat

MUUTOKSET VIHERALUEIDEN PALVELUVERKOSTOSSA

- Poistuvat palvelut

- Viheralue
- Vesialue
- Suunnittelualueen raja

Kuva 33. *Kuvassa näkyvä Brahenkenttä on laaja tekonurmipintainen kenttä, jonka laidoilla kasvaa lehmusrivit. Lehmusten takana näkyvät Kallion asuinrakennuksia ja niiden ylle kohoaa Kallion kirkontorni.*

Viheralueiden palvelut

Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten viheralueiden tarjoamat palvelut ovat keskittyneet alueen länsiosiin, jossa keskuspuiston vihersormi työntyy osaksi kantakaupunkia. Viheralueiden tarjoamien palveluiden näkökulmasta merkittäviksi alueiksi nousevatkin kallioinen Alppipuisto ja veden ääreen asettuva Tokoinranta. Ne ovat alueen luonnonläheisimmät ja laajimmat yhtenäiset viher- ja virkistysalueet. Kooltaan pienempiä kaupunginosapuistoja ovat alueen keski- ja itäosiin sijoittuvat Katri Valan puisto sekä Kalasatamanpuisto. Alueen itäosissa Mustikkamaa palvelee asukkaita Alppipuiston ja Tokoinrannan tapaan laajana ja monipuolisena virkistysalueena. Mustikkamaa on asukkaille lisäksi tärkeä kuntoilupaikka: se sisältää lenkkipolkujen lisäksi neljä ulkokuntoilupistettä.

Ilolanpuiston Leikkipuisto Linja ja Leikkipuisto Brahe ovat seutunsa isoimmat leikkipuistot. Näiden lisäksi lapsille suunnattuja pienempialaisia leikkipaikkoja on kymmenkunta. Urheiluympäristöistä merkittävimmät ovat: Kallion urheilukenttä ja Väinö Tannerin kenttä. Tarkastelualueella on yksi ulkokuntoilupiste, joka sijaitsee Katri Valan puistossa. Näiden lisäksi asukkaiden elinpiiriin sisältyy Eläintarhan monipuoliset ja laaja-alaiset liikuntapalvelut urheilukenttineen ja kuntoilupisteineen.

Alueen viheralueiden palvelutarjontaan tehdään pieniä muutoksia tulevaisuudessa. Puistoalueiden toimintojen sijoittelua kehitetään toimivampaan suuntaan ja koirapuistojen määrää vähennetään viiteen, kun Pannukakunpuistikon koira-aitaukset poistetaan. Koirapuistojen saavutettavuus asuntoalueilta pysyy tästä huolimatta hyvänä. Tokoinrannan palvelutarjontaa kehitetään sijoittamalla alueelle uusi kuntoilupiste. Mustikkamaalle rakentuu lisäksi tulevaisuudessa leikkipuisto, joka tulee palvelemaan jatkossa Kalasataman alueen asukkaita. Alueella kiinnitetään erityistä huomioita lapsille ja nuorille osoitettujen toimintojen lisäämiseen ja parantamiseen.

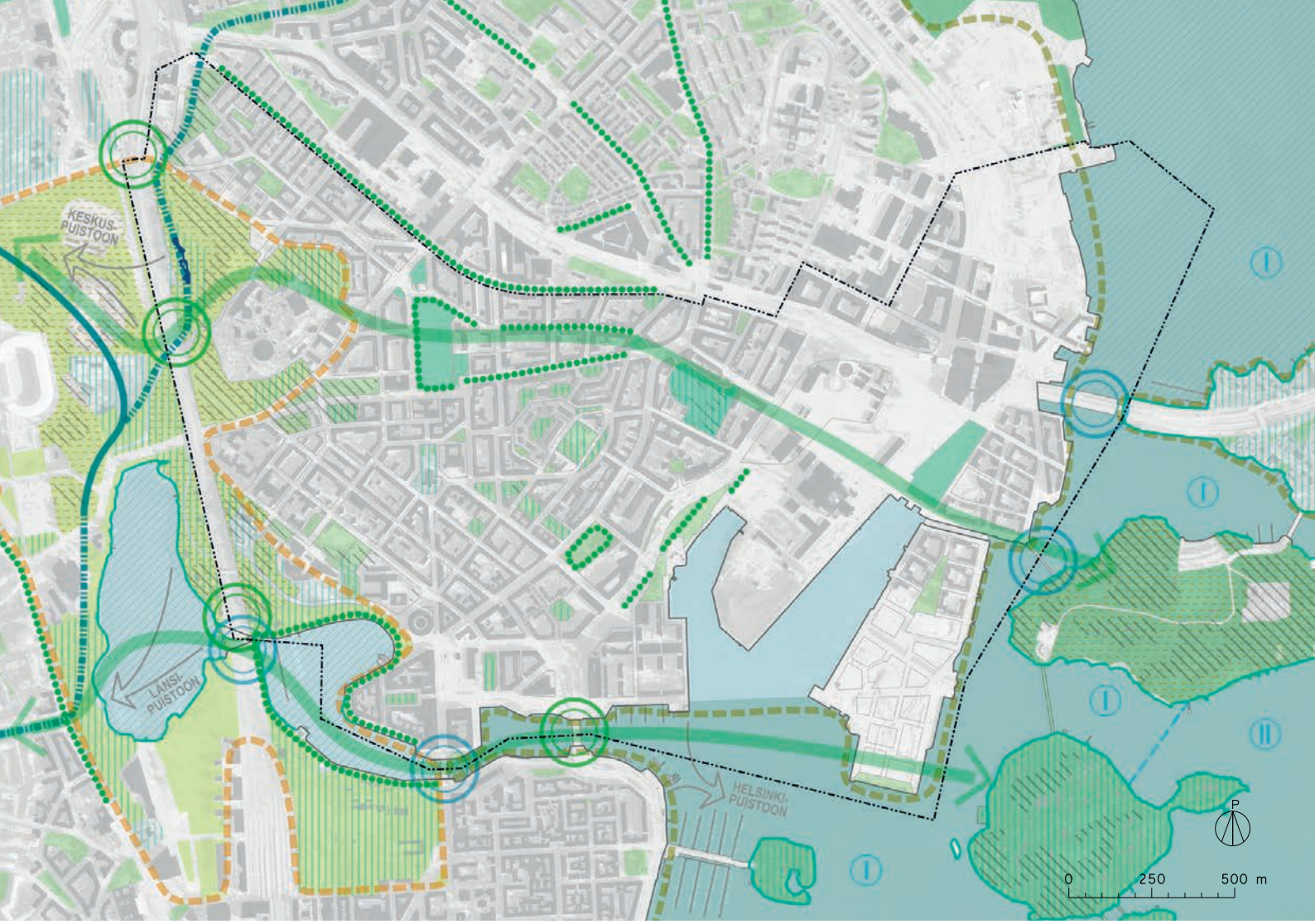

ALUEEN SINI- JA VIHERVERKOSTOT JA NIIDEN KEHITTÄMISTAVOITTEET

Kuva 34. *Analyysi alueen sini- ja viherverkostoista ja niiden kehittämisestä pohjautuu Helsingin yleiskaava 2016:n valmistelun yhteydessä laadittuun viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmaan (VISTRA II), jota on täydennetty tämän yleisten aluiden suunnitelman laatimisen yhteydessä nousseilla kehittämistavoitteilla. Verkostotarkastelun karttamerkintöjen sijainnit ovat suuntaa-antavia. Ilmakuva KMO.*

SUUNNITTELUALUE OSANA HELSINGIN VIHERALUEKOKONAISUUKSIA (Helsingin yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto, 2016)

Alueella olevista puistoista Alppipuisto, Lenininpuisto ja Tokoinranta kuuluvat Helsingin keskustan kulttuuripuistokokonaisuuteen, joka jatkuu suunnittelualueesta etelään ja länteen.

- Keskustan kulttuuripuiston viheralueet, joille ovat leimallista suurikokoinen puusto ja kasvierikoisuudet

Yleisten alueiden suunnittelualue liittyy sen itäpuolella olevaan Helsinkipuistoon, johon kuuluu suunnittelualueella olevia vesialueita.

- Helsinkipuiston viheralueet
- Helsinkipuiston vesialueet

ALUE OSANA HELSINGIN SINIVERKOSTOA

Helsingin saaristovyöhykkeet: I) sisäsaaristo, II) selkävedet (Vistra II)

Helsingille ominaiset sisäsaariston merenlahdet, joiden rannat ovat pääosin viheraluetta

Vaalittavat lammet

Rakennetut rantaviivat

Rakentamattomat rannat tai rantaviivat, joissa ainakin osittain on kasvillisuutta

EKOLOGISET ARVOT JA YHTEYDET

Oleva metsä- ja puustoisen verkoston yhteys (Vistra II)

Kehitettävä metsä- ja puustoisen verkoston yhteys (Vistra II)

Alue, jolla on runsaasti varttunutta puustoa, josta suuri osa on puisto- tai pihapuustoa

Alue, jolla on runsaasti varttunutta puustoa, josta suuri osa on metsäpuustoa

Kaupunkipuurivi

Viherlinjan viheralue (Vistra II)

Merkittävät avokalliokokonaisuudet, joiden niittyjä ja ketoja vaalitaan

Kehitettävät poikittaiset ekologiset yhteydet (Vistra II)

Kehitettävä viherverkostojen solmukohta

Tärkeä merialueiden ekologinen yhteys

Viheralue

Vesialue

Suunnittelualueen raja

Kuva 35. *Kallion laelle rakennetun Katri Valan puiston avokallioita laikuttavat niityt. Puiston koristekasvillisuus on monilajista.*

Sini- ja viherverkosto

Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten muodostamalla yleisten alueiden suunnitelma-alueella laajat viheralueet painottuvat sen länsireunaan. Lännessä osa alueesta on Helsingin keskustan kulttuuripuistoa, jonka viheralueet liittyvät Eläintarhan viheraluekokonaisuuden kautta Keskuspuistoon. Keskustan kulttuuripuistossa on runsaasti varttunutta puustoa, sekä istutettua että luonnonpuustoa, joiden muodostamat puustoiset alueet kytkeytyvät Keskuspuiston metsiin. Idässä suunnittelualuetta rajaa Helsinkipuistoon kuuluvat merialueet Vanhankaupunginlahti, Kuorekarinsalmi ja Sompasaarensalmi.

Suunnittelualue sijoittuu merelliseen Helsinkiin, ja sitä rajaa etelässä ja idässä kokonaisuudessaan meri. Alueen rannat ovat lähes kauttaaltaan rakennettuja, mutta osaa lahdista reunustavat vastarannalla rakentamattomat rannat, joissa ainakin osittain on kasvillisuutta. Yksi alueen kaupunkikuvallisesti suurimmista kontrasteista muodostuu Kalasataman sekä Mustikkamaan, Kulosaaren ja Korkeasaaren väliin; Kalasataman rannat ovat muurien rajaamia promenadeja, kun vastarannalla vuorottelevat avokalliot, kivi- ja hiekkarannat sekä Kulosaaren rantatonttien puutarhamaiset pihat. Suunnittelualueella olevat merialueet kuuluvat sisäsaariston saaristovyöhykkeeseen. Alueelle sijoittuu osin kaksi Helsingille ominaista sisäsaariston merenlahtea, joiden rannat ovat pääosin viheralueita tai vehreitä tontteja, Eläintarhanlahti ja Vanhankaupunginlahti. Eläintarhanlahdelle parin muodostaa suunnittelualueen ulkopuolella oleva Töölönlahti.

Merkittävä piirre alueen viheralueilla ovat avokallioesiintymät, jotka muodostavat erityisen merkittävän kokonaisuuden alueen länsiosan puistoissa. Avokallioille muodostuu ketolaikkuja, jotka lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Ketojen umpeenkasvamista tulee ehkäistä vesomalla alueet vuosittain.

Viheryhteydet parantavat sekä ekologisia- että virkistysyhteyksiä. Suunnittelualueen etelä-pohjoissuuntaiset viheryhteydet ovat etenkin länsiosassa kattavat, ja ne kytkeytyvät Keskuspuistoon. Tosin suunnittelualueen poikittaiset, itä-länsisuuntaiset viheryhteydet kaipaisivat sujuvoittamista sekä ekologisten että virkistysyhteyksien parantamiseksi.

Leveällä rautatiealueella on merkittävä estevaikutus alueen viherverkostossa, minkä vuoksi radan yli tai ali kulkevien nykyisten yhteyksien vaalimien ja parantaminen on tärkeää. Myös sinisen verkoston osalta on tärkeää vaalia niitä rantojen täytön kaventamia salmia, jotka yhdistävät merenlahdet toisiinsa. Tämä koskee sekä alueen etelä- että itälaidassa olevia salmia.

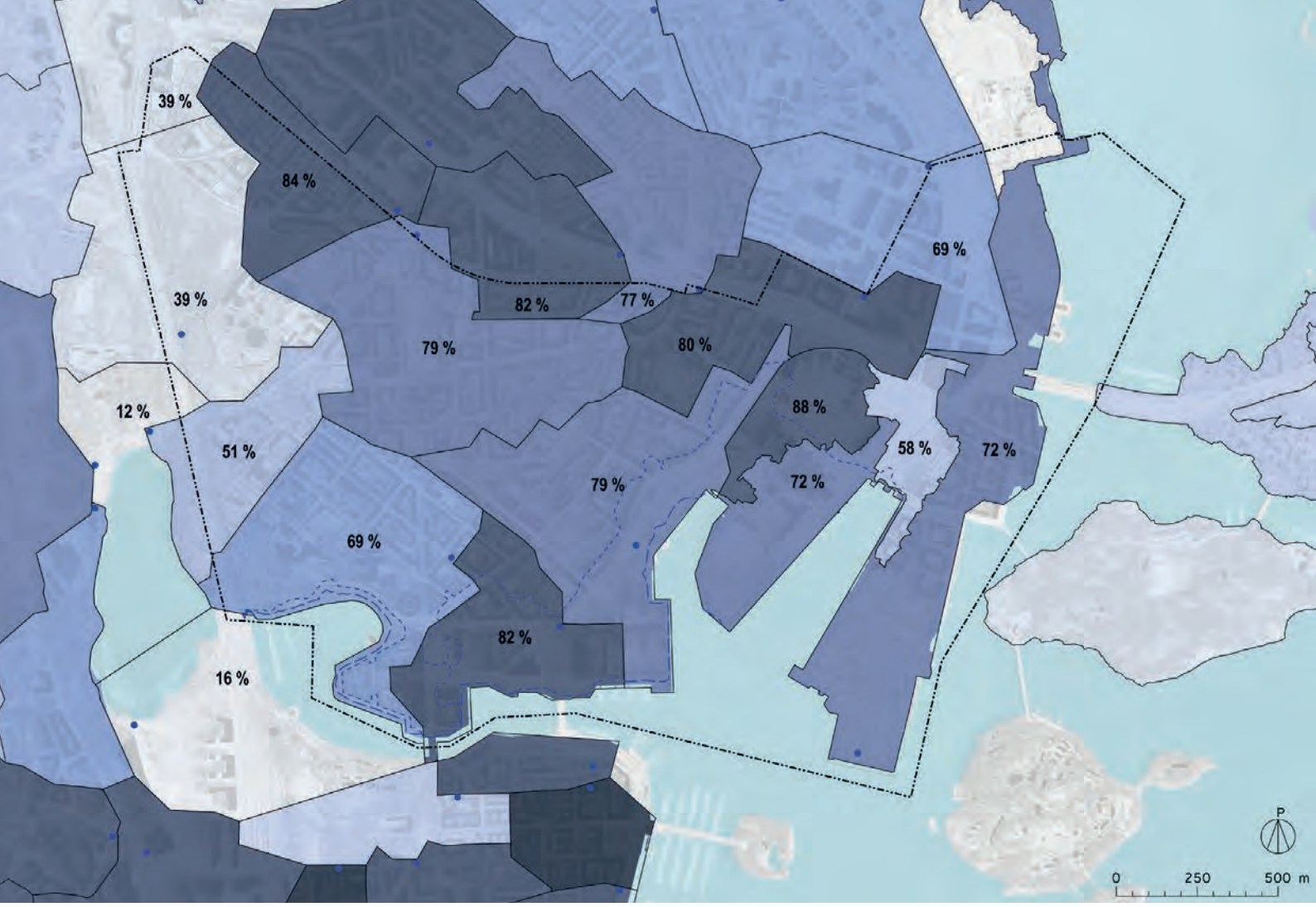

ALUEEN OSAVALUMA-ALUEIDEN LÄPÄISEVYYS JA RANTOJEN TULVAHERKKYYS

Kuva 36. *Kartta alueen osavaluma-alueiden läpäisevyydestä ja rantojen tulvaherkkyydestä perustuu Helsingin kaupungin karttapalvelussa olevaan vesistötietoon. Ilmakuva KMO.*

HULEVEDET
Läpäisemättömän pinnan osuus kokonaispinta-alasta (%):
- 0-19 %
- 20-39 %
- 40-49 %
- 50-59 %
- 60-69 %
- 70-79 %
- 80-89 %
- 90-100 %

Osavaluma-alueen raja

Valuma-alueen purkupiste

TULVAHERKÄT ALUEET
Metriä merenpinnan yläpuolella:
- 1 m
- 2 m
- 3 m

Vesialue

Suunnittelualueen raja

Toimenpidetarpeet

Toimenpidetarpeisiin on kirjattu yleisten alueiden, viheralueiden ja katuympäristöjen investointi-, peruskorjaus- ja kunnostustarpeet. Lisäksi on kirjattu alueella tyypillisesti toistuvista kunnostus- ja kehittämistarpeista selvitystarpeet, kaavamuutos- ja liikennesuunnittelutarpeet ja mahdollisuudet. Toimenpiteet on kartoitettu vertaamalla alueen tavoitteita alueen nykytilaan. Maastokäynneillä kootut toimenpidetarpeet on kirjattu työn aikana kaupungin maastokartoitussovellus MobileNoteen. Alueen luonnonhoidon tavoitteet on esitetty alla olevassa luonnonhoitoa käsittelevässä luvussa.

Katualueet

Suunnittelualueen kadut on rakennettu alueiden rakentumisen yhteydessä. Kallion, Alppiharjun, Siltasaaren ja Hakaniemen kadut on rakennettu 1900-luvun alkuvuosina ja Torkkelinmäellä hieman myöhemmin, 1910-luvun puolella. Sörnäinen on muotoutunut nykyisenkaltaiseksi osissa eri aikakausien aikana, teollisuuden väistyttyä alueelta. Kalasataman alueesta suurin osa on 2000-luvulla rakennettua tai edelleen rakenteilla, säilyneisiin teollisuusalueisiin sovittaen.

Katualueet ilmentävät yleisesti ottaen alueensa rakentamisaikakauden ihanteita. Kalliossa, ja Alppiharjussa kadut ovat pelkistettyjä ja katukasvillisuutta on niukasti. Mäkisessä maastossa avautuu suoria katuja pitkin pitkälle ulottuvia näkymälinjoja. Niukassa katumiljöössä satunnaiset puurivit näkyvät pitkälle poikkikatuja pitkin ja yksittäinenkin katupuu voi elävöittää aluetta, kuten myös säilynyt vanha luonnonkiveys. Myöhemmin rakentuneella Torkkelinmäellä rakentaminen on sovitettu maastonmuotoihin ja kapeat kadut luovat yhdessä pihojen ja puistojen kanssa vehreän kokonaisuuden. Uudemmilla, tiiviisti rakennetuilla asuinalueilla katukasvillisuus on vielä niukkaa. Kalasataman kaduilla ja aukioilla on käytetty laadukkaita materiaaleja.

Alueella on nykyisin yksi tori, Hakaniementori, ja yksi aukiomainen puistoalue, Vaasanpuistikko. Kalasataman alueelle on suunnitteilla useita katuaukioita. Olevien ja suunniteltujen aukioiden lisäksi kävelykaduille, laajoihin risteyksiin ja ajoneuvoliikenteeltä katkaistujen kadunpätkien kohdille syntyy aukiomaisia tiloja. Niitä on useampia etenkin Alppilassa sekä Torkkelinmäen maastonmuotoja mukailevien katujen risteysalueilla. Hakaniementori on kaupunkirakenteessa merkittävä aukiotila sekä itäisen kantakaupungin ainoa torikäytössä oleva torialue. Sen ilme kaupunkikuvassa tulee jatkossakin olla arvojensa mukainen, ja sen asema kaupunkikuvassa tulee säilyä olennaisena osana Helsingin tärkeimpiin kuuluvista kaupunkirakenteellisista aksiaalisommitelmista. Toria kehitetään suurtorina, joka mahdollistaa jatkossakin torikaupan.

Suunnittelualueen kymmenen kilometrin rantaviivan suuri osa palvelee tai tulee jatkossa palvelemaan rantareittinä. Vanhempia rantoihin rakennettuja katuja ja puistojen rantapromenadeja täydentävät uudemmat, osin vielä rakenteilla olevat leveät rantapromenadit. Rantareittiä kehitetään jatkossakin, painottuen vielä rakenteilla oleviin Kalasataman rantoihin ja suunnitteilla oleviin siltayhteyksiin. Rantareittien sujuvoittamista tulisi tehdä Siltasaarenkärjessä sekä alueen länsikulmassa, Töölönlahdensillan kohdalla.

Suunnittelualueen katualueet ovat yleisesti ottaen hyväkuntoisia. Tarve- ja kuntokartoitusta tehdessä ilmeni joitakin kehittämistarpeita katualueilla, joista suurin osa liittyy päällystevaurioihin tai kaupunkikuvaan. Päällystevaurioita on aiheutunut esimerkiksi paikoissa, joissa hulevesiä ohjaavat ja keräävät järjestelyt eivät ole riittäviä. Osa katualueista on katupuiden juuristojen vaurioittamia tai puiden alle muodostuneita painaumia. Jatkossa on tärkeää, että katupuiden kasvualusta tehdään kantavana kasvualustana, jotta katupuille luodaan hyvät kasvuolosuhteet ja katuympäristöstä tulee laadukas, aikaa ja kulutusta kestävä kokonaisuus. Katupuiden juuri- ja runkosuojien poistamisesta huolehditaan ennen kuin varusteet ehtivät vaurioittaa puita. Lisäksi alueella tullaan tarkastelemaan tarkemman kaupunkikuvallisen selvityksen avulla mahdollisuuksia lisätä katuistutuksia ja katupuustoa.

Osalla kaduista on säilynyt vanha katukiveys, joka pelkistetyssä katukuvassa nostaa kadun kaupunkikuvallista arvoa huomattavasti. Harmillisesti katukiveystä on monessa kohtaa paikattu asfaltilla. Asfalttipaikkoja ei tule katukiveyksiin tehdä laisinkaan, vaan kiveykset tulee kunnostaa ja puuttuvat kivet korvata uusilla, mikäli irronneet kivet on viety pois.

Kunnostus- ja peruskorjaushankkeissa materiaalivalintoihin ja niiden kestävyyteen kiinnitetään erityistä huomiota, jotta osataan valita kullekin alueelle mahdollisimman sopivat päällysteet, rakenteet, kalusteet ja varusteet.

Alueen esteettömyyttä tulisi tulevien hankkeiden kohdalla parantaa mahdollisuuksien mukaan. Jyrkillä kaduilla esteettömyyden mukaisiin kaltevuuksiin pääseminen ei monesti onnistu, mutta esimerkiksi suojateiden kohdalla liikenneturvallisuutta ja esteettömyyttä parannetaan hank-

Viheralueet

Suunnittelualueella laajat viheralueet painottuvat alueen länsiosiin. Niitä täydentävät merkittävät puistojen sarjat ja tiiviimmin rakennettujen kaupunginosien korttelipuistot. Virkistysalueina palvelevat myös alueen itäpuolella olevat kansanpuistoksi rakennettu Mustikkamaa, eläintarha Korkeasaari ja niiden pohjoispuolella oleva Kulosaari viheralueineen ja vehreine asuinalueineen.

Suunnittelualueen viheralueet ovat monipuolisesti arvokkaita ja ne muodostavat kokonaisuuksia keskenään ja muun kaupunkirakenteen kanssa, mikä tulee huomioida alueiden jatkokehittämisessä. Viheralueiden kulttuurihistoria painottuu kahteen puistorakentamisen kauteen – 1800-luvun puolivälin ja loppupuolen ihanteisiin laajoista virkistyspuistoista, sekä 1900-luvun alkuvuosikymmenten puistojen sarjoihin, joissa korostuvat etenkin niiden asema kaupunkirakenteessa sekä niiden kaupunkikuvalliset arvot. Uudempien viheralueiden kohdalla painottuvat virkistysarvot, kuten Kalasatamanpuistossa, joka tiiviisti rakennettujen korttelien kyljessä tarjoaa asukkailleen mahdollisuuksia leikkiin, liikuntaan ja oleskeluun. Viheralueiden ohella tärkeään rooliin nousevat koko alueella katuaukiot, kävelykadut ja rantapromenadit.

Viheralueiden kehittämisessä erityisen tärkeää on vaalia alueen monipuolisia arvoja – kulttuurihistoriallisia arvoja, ekologisia arvoja ja luonnonmuistomerkkejä kuten kallioita, alueelle tyypillistä monipuolista koristekasvillisuutta ja luonnonkasvilajistoa, säilyneitä merkittäviä puistosommitelmia ja virkistysarvoja. Viheralueiden kytkeytyneisyys toisiinsa on tärkeää sekä ekologisten yhteyksien että virkistysreittien sujuvuuden vuoksi. Osa alueesta on korkeaa selännettä ja sen asema suurmaisemassa on tärkeä säilyttää. Vastaavasti niiden toimiminen näköalapaikkoina tulee turvata jatkossakin maisemanhoidon keinoin. Kytkeytyneisyys mereen on myös oleellista monella puolella aluetta. Näkymät merelle ja etelään keskustaan kohti, sekä mereltä ja lahtien yli suunnittelualueelle ovat tärkeitä.

Suunnittelualueella olevien viheralueiden toimenpidetarpeet liittyvät osin niiden suureen käyttöpaineeseen tai häiriökäyttäytymisen hallintaan. On tärkeätä, että puistot kestävät käyttäjämääränsä ja ovat käyttäjilleen turvallisia alueita virkistäytyä. Osassa toimenpiteistä tärkeänä tavoitteena on kohentaa kaupunkikuvaa, korostaa alueiden ominaispiirteitä ja vaalia niiden arvoja. Toimenpiteitä suunniteltaessa huomioidaan erityisesti lapset ja nuoret kasvavana käyttäjäkuntana.

Monissa puistoissa kalusteet ovat päässeet kulumaan hyvin huonoon kuntoon. Osassa puistoista penkkejä on niukasti. Jatkossa tavoitteena on suunnitella puistojen kalusteet ja varusteet mahdollisuuksien mukaan nykyistä kestävämmiksi, kuitenkin kunkin alueen ominaispiirteisiin ja arvoihin sovittaen.

Kuva 37. *Diakoniapuisto on osin puistometsää ja osin rakennettua puistoa. Tässä kuvassa näkyy rakennetumman puisto-osuuden taidokkaasti maastonmuotoihin sovitetut luonnonkivistä ja kivituhkasta rakennetut portaat. Niiden kummankin puolin on nurmea, pensas- ja perennaistutuksia sekä vaahteroita.*

Puistometsien ja kallioketojen hoito

Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten alueen puistometsät sijaitsevat Alppipuistossa sekä Diakoniapuistossa ja Leininpuiston reunassa. Suurin osa näistä puistoalueista on avointa kalliota, joilla kasvaa paikoitellen niittykasvillisuutta ja pihlajapensaikkoa. Alppipuiston pohjoisosan puustoiset rinteet ovat pääasiassa iäkästä tai varttunutta lehtomaista rauduskoivun tai vaahteran vallitsemaa sekametsää. Alppipuiston eteläosan kalliorinteillä kasvaa vaahteran ja haavan vallitsemaa varttunutta sekametsää. Puusto on kerroksellista ja paikoin alikasvos on tiheäkasvuista. Alueella esiintyvän liito-oravan ydinalue sijoittuu Alppipuiston lammen ympäristöön.

Luonnon- ja maisemanhoidon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää puistometsiä turvallisina, ulkoilukäyttöä kestävinä, viihtyisinä ja maisemallisesti edustavina. Luonnon monimuotoisuutta lisätään alueelle harkitusti puuston hoidon yhteydessä jätettävällä maalahopuulla sekä hoitamalla puustoa kerroksellisena vanhoja puita vaalien ja samalla huolehtien uudesta monilajisesta puusukupolvesta. monilajisesta puusukupolvesta. Hoito keskitetään käytön kannalta tärkeille alueille ja luonnonmukaisilla alueilla tehdään vain käytön, turvallisuuden ja maisemanhoidon kannalta välttämättömät toimenpiteet.

Alppipuiston puustoa on hoidettu pienipiirteisesti pääasiassa yksittäisiä puita poistaen edellisillä suunnitelmakausilla. Hoitoa on tarkoituksenmukaista jatkaa samalla periaatteella. Alueen ulkoilukäytön turvallisuuden parantamiseksi on myös tällä suunnitelmakaudella tarve poistaa tiheitä pensaikkoja ja vesakkoa säännöllisesti. Näköalapaikkojen ja -sektoreiden avoimena pitäminen on tärkeää säännöllistä maisemanhoitoa.

Alppipuiston pohjoisosassa on tarve poistaa yksittäisiä heikentyneitä ja huonokuntoisia puita. Paikoin on tarvetta myös tiheäkasvuisen nuoremman puuston ja vesakon harventamiseen. Ennen puiden poistamista tulee tarkistaa liito-oravan ydinalueelta mahdollisesti poistettavat puut yhdessä ympäristöpalvelun luontoasiantuntijan kanssa.

Alppipuiston eteläosan puustoiset alueet ovat pienikokoisia. Paikoin pihlajavesakko ja muu pensaikko ovat hyvin tiheäkasvuisia ja niissä on harvennustarvetta. Helsinginkadulle näkyvä Linnanmäen rinteen lehtipuumetsikkö on maisemallisesti tärkeä. Sen puustoa on tarpeellista harventaa puistomaisemmaksi vaahteraa ja kookkaita haapoja esiin ottamalla. Tarkempi kuviokohtainen Alppipuiston puistometsien ja kallioketojen hoitosuunnitelma laaditaan ja vuorovaikutetaan Alppipuiston puistosuunnittelun yhteydessä.

Diakoniapuistossa kasvaa kookkaita vaahteroita ja muuta lehtipuustoa. Puistometsää on tarpeellista hoitaa säännöllisin vesakon harvennuksin alueen turvallisuuden ylläpitämiseksi. Samalla on tarve poistaa heikentyneet puut.

Kuva 38. *Näkymä Alppipuiston eteläosan korkeilta kallioilta rata-alueen yli Töölön suuntaan. Kuvassa näkyy Eläintarhan puisto-alueen puustoa, Töölönlahden pohjukkaa ja Kansallisooppera.*

Kuva 39. *Alppipuistoon kuuluvat rakennettujen puisto-osuuksien ohella olennaisesti myös alueella säilyneet kallioiset mäet näköalapaikkoineen sekä puistometsät. Kuvassa näkymä Alppipuiston pohjoisosan kalliometsistä, jossa kasvaa mäntyjä, haapoja, vaahteroita ja pihlajia. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti vesakkoa, mutta lehdettömään aikaan vesakko ei peitä näkymiä niin voimakkaasti kuin kesäisin. Vesakosta suurin osa on vaahteraa tai pihlajaa.*

Hoitoluokkien muutostarpeet

Alueen viheralueiden hoitoluokat kuvaavat niiden tavoitteellista laatua. Hoitoluokat on tässä yleisten alueiden suunnitelmassa määritelty valtakunnallisen Viheralueiden hoitoluokitusoppaan (2007) mukaisesti A-, B- ja C-luokkiin.

A-luokkiin kuuluvat alueen rakennetut puistot, joita on suurin osa alueen viheralueista. A2- ja A1-luokituksiin kuuluville alueille ei ole tässä suunnitelmassa osoitettu muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta muutosehdotuksia.

Alueen länsiosassa on C1-luokkaan kuuluvia lähimetsiä (C1.1 puistometsä) sekä niittyjä, jotka kuuluvat B2-luokkaan (käyttöniityt) tai B3-luokkaan (maisemaniityt). Maastohavaintojen perusteella on suunnitelmassa esitetty tarkennuksia etenkin näiden alueiden hoitoluokituksiin. Alppipuiston laajat kallioalueet ovat tällä hetkellä suurimmilta osin C1.1-hoitoluokkaa, vaikka osa olisi kulttuurihistoriallisten arvojensa vuoksi syytä pitää avoimina. Näistä rakennetut osat on esitetty siirrettävän A3-luokkaan. Laajassa virkistyskäytössä olevia kallioalueita on esitetty päivitettävän käyttöniityiksi, B2-luokkaan. B3-luokkaan suositellaan päivitettävän avoimena pidettäviä kallio- ja niittyalueita, joiden avoimuuden tavoitteet liittyvät ennemmin kaupunkikuvallisiin ja puutarhataiteellisiin arvoihin kuin käyttöarvoihin. Alppipuiston eteläosan kalliot tarjoavat paitsi näköalapaikkoja myös suosittuja oleskelupaikkoja ja niiden avoinna pitäminen palvelee paitsi kaupunkikuvaa, myös virkistyskäyttäjiä. On kaupunkiluonnon monimuotoisuuden vuoksi tärkeää, että uhanalaisia kallioketoja ja paahdeympäristöjä vaalitaan.

Historialliset huvilaympäristöt ovat useimmiten rakennettuja viheralueita, ja niiden rakennettujen osuuksien kuuluisi lähtökohtaisesti hoitoluokituksessa olla A3-luokkaa. Huvilapuutarhoihin liittyvien rakentamattomien alueiden tulisi olla B2- tai B3-luokkaa.

Virkistyskäytön osalta vilkkailla alueilla on tärkeä huolehtia riittävästä ja säännöllisestä puhtaanapidosta. Tämä koskee erityisesti kesäaikaan suosittuja oleskelualueita, kuten Tokoinrantaa ja Alppipuistoa.

Jatkoselvitys- ja muut suunnittelutarpeet

Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisillä alueilla on havaittu useita jatkoselvitys- ja suunnittelutarpeita:

- Siltasaarenkärjen, Säästöpankinrannan kadun ja rantaviivan välisen istutusalueen ja rantapromenadin sekä Pitkänsillan kupeessa olevan puistikon päivittämisen asemakaavassa viheralueiksi.
- Hakaniementorin kunnostaminen.
- Ympyrätaloa ympäröivien katualueiden sekä Ympyrätalon ja Säästöpankinranta 2:n välisen alueen kunnostaminen.
- Torkkelinmäen osa-alueen aukiomaisilla risteysalueilla on kunnostustarpeita, jotka liittyvät pääosin alueen ympäristöhistoriaan ja kaupunkikuvaan. Näihin risteysalueisiin kuuluvat Torkkelinkadun, Pengerkadun ja Agricolankadun risteys, Agricolankadun ja Viidennen linjan päätteiden kohdalle, keskuspaloaseman edustalle muodostuva laaja katualue. Kallion kirkon edusta sekä Pengerkadun ja Agricolankadun risteysalue Pengerpuiston eteläpuolella ovat onnistuneita esimerkkejä risteysalueista kaupunkikuvallisesti arvokkaassa miljöössä.
- Alppilan ajoneuvoliikenteeltä katkaistujen katupäätteiden aukiomaisten alueiden kehittäminen, eli Karjalankadun ja Porvoonkadun risteys, sekä Viipurinkadun itäinen pääte.
- Kotkankadun kunnostaminen.
- Alppipuiston kaikkien puistometsien ja kallioketojen maisemanhoito suunnitellaan hankeohjelmissa olevan Alppipuiston eteläosan puistosuunnitelman laadinnan yhteydessä. Puiston pohjoisosan muu kunnostussuunnittelu tehdään myöhemmin.
- Castréninpuistikon kunnostaminen.
- Tauno Palon puiston kunnostaminen.
- Hakaniemenpuiston kunnostaminen.
- Viheralueiden hoitovastuiden määrittäminen – luonnonhoidon piirissä olevien, rakennettujen viheralueiden ja vuokrattujen alueiden hoitovastuiden tarkistaminen.
- Lähes kaikilla viheralueilla kasvaa arvokasta kulttuurikasvillisuutta, minkä takia niiden kunnostussuunnittelun lähtötiedoiksi laaditaan kasvillisuusinventoinnit.
- Alppipuiston ja Diakoniapuiston luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelma.
- Esteettömyyteen liittyvät ohjeet tarkistetaan ja otetaan jatkosuunnittelussa huomioon.
- Tehdään tarkastelu koirapalveluiden riittävyydestä (sis. opaskoirapuistot).
- Tutkitaan mahdollisuuksia soveltaa tapoja kehittää Kallion alueen katualueita Kallion kävely-ympäristön laadun parantamiseen keskittyvän työn mukaisesti.

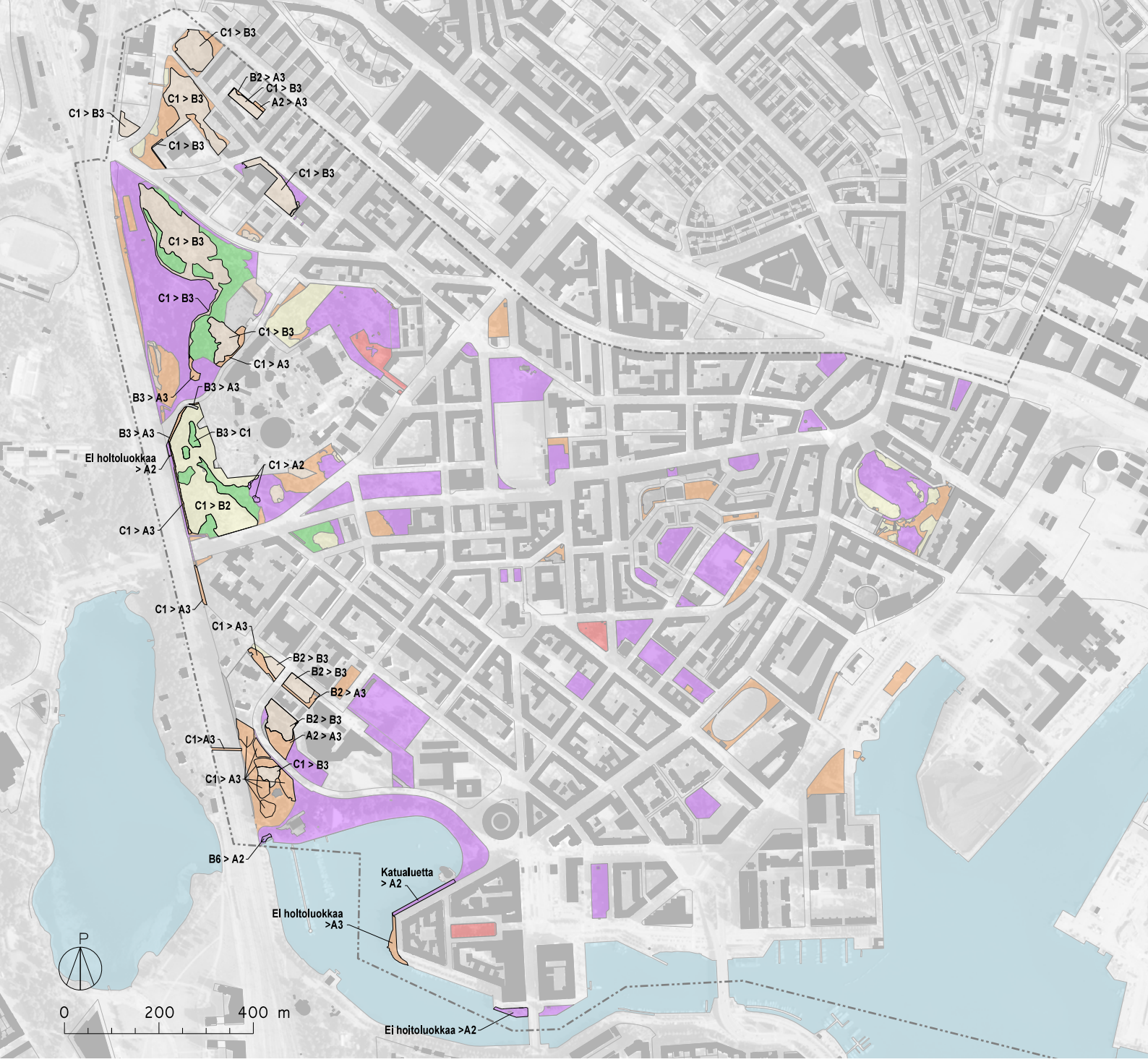

ALUEEN HOITOLUOKKIEN MUUTOSTARPEET

Kuva 40. *Hoitoluokkien muutostarpeet. Ilmakuva KMO.*

NYKYISET HOITOLUOKAT

- A1 Edustusviheralue
- A2 Käyttöviheralue
- A3 Käyttö- ja suojaviheralue
- B2 Käyttöniitty
- B3 Maisemaniitty
- C1 Lähimetsä (C1.1 Puistometsä)
- H1 Hoitoluokittamaton

HOITOLUOKKIEN MUUTOSTARPEET

- Uusi hoitoluokka
- Vesialue
- Tarkastelualueen raja

Kuva 41. Tokoinranta kylpee auringonvalossa kirkkaana syyspäivänä. Alue on suosittu oleskelupuisto, sillä sen laajat nurmialueet viettävät etelään, Eläintarhanlahtea kohti. Puiston läpi kulkee myös tärkeitä jalankulku- ja pyöräilyreittejä. Kuvassa näkyvä asfalttikäytävä on jaettu maalaamalla jalankulkijoille ja pyöräilijöille.

4 Hanke-esitykset

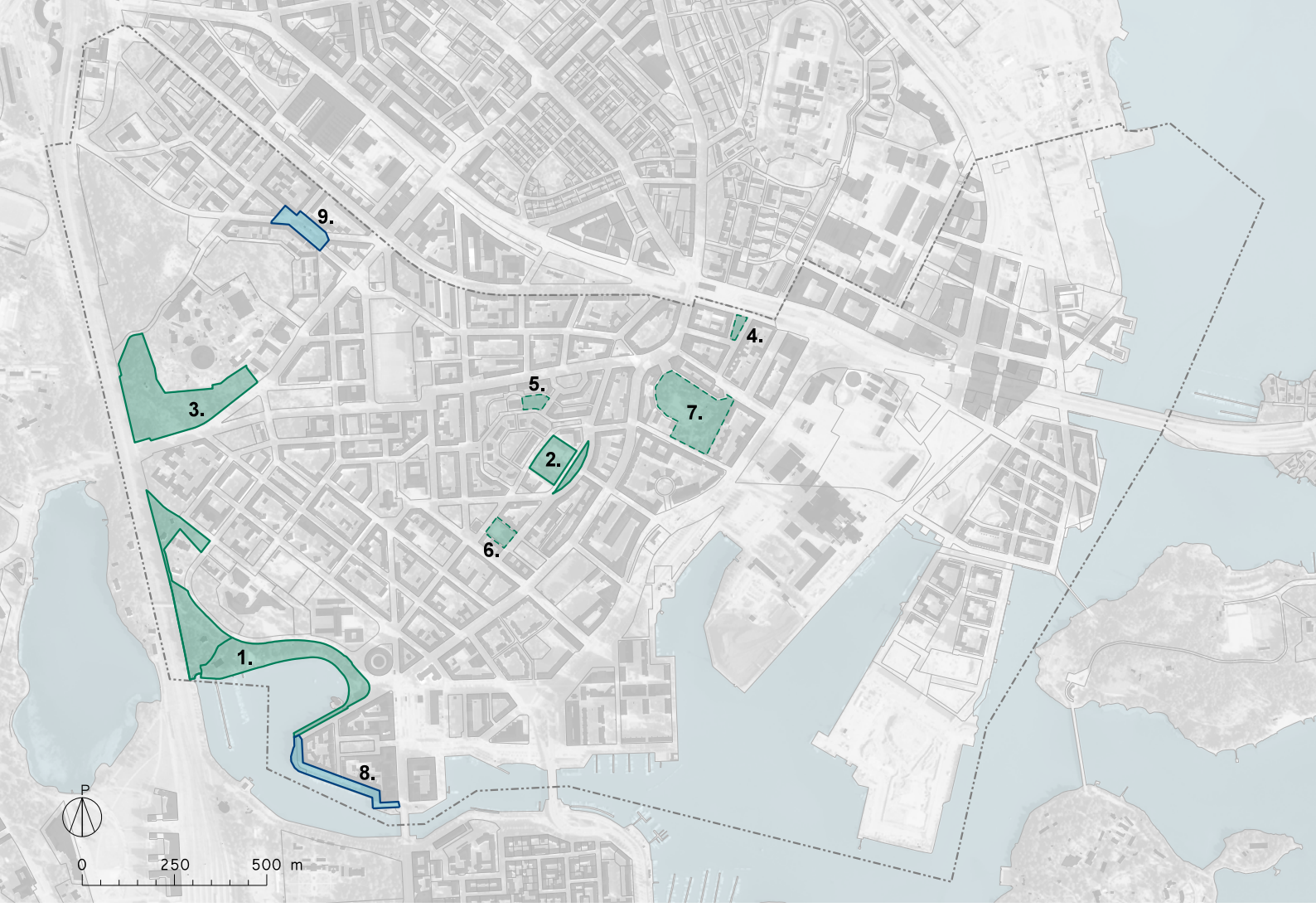

HANKEKOHDE-ESITYKSET

Kuva 42. *Esitettyjen hankkeiden sijainnit suunnittelualueella. Ilmakuva KMO.*

PUISTOKOHTEET

Suuret puistohankkeet:
1. Tokoinranta (peruskorjaus)
2. Pengerpuisto (peruskorjaus)
3. Alppipuisto, eteläosa (peruskorjaus)

Pienet puistohankkeet:
4. Pääskylän puisto (kunnostus)
5. Franzénin puistikko, itäosa (kunnostus)
6. Osa Alli Tryggin puistosta (kunnostus)
7. Katri Valan puiston kasvillisuus (kunnostus)

KADUT JA AUKIOT

8. Pitkänsillanranta (peruskorjaus)
9. Kuuskulma (peruskorjaus)

Suunnittelualueen raja

Hankkeiden valinnan perusteet

Yleisten alueiden suunnitelmassa hankkeiksi nostetut kohteet on valittu tarvekartoituksen ja asukaspalautteen perusteella. Hankkeiden valintaan on vaikuttanut alueiden kunnon lisäksi merkittävästi niiden käyttöpaineet ja kaupunkikuva. Tavoitteena on koko yleisten alueiden suunnitelma-alueen kehittäminen kohti suunnitelman strategisia tavoitteita.

Hankkeiksi valittiin yhdeksän kohdetta, joista seitsemän ovat puistohankkeita. Niistä kolme ovat laajoja puistojen peruskorjaushankkeita ja neljä pienempiä puistojen kunnostus- ja peruskorjaushankkeita. Katuhankkeiksi on esitetty kaksi suurta peruskorjaushanketta. Kunkin hankkeen nykytila, asukaspalaute, tavoitteet ja ehdotetut toimenpiteet on koottu hankekohtaisesti alle.

Muita tarvekartoituksen yhteydessä esiin nousseita kunnostustarpeita parannetaan tavanomaisten ylläpitotoimenpiteiden yhteydessä. Osassa esiin nousseista kohteista on jo käynnissä suunnitteluhankkeita.

Esitettyjä peruskorjaus- ja kunnostushankkeita ei ole vielä työn laatimisen aikana pystytty aikatauluttamaan, eikä niitä ole sisällytetty tämän hetkisiin investointisuunnitelmiin. Hankkeiden toteutumista edistetään suunnitelmakauden aikana määrärahojen puitteissa. Suurista puistohankkeista käynnistetään ensimmäisenä Pengerpuiston peruskorjaus. Syynä on puiston huono kunto, kasvanut rauhattomuus ja keskeinen sijainti Kallion ytimessä.”

Kuva 43. *Tokoinranta on yksi esitetyistä laajoista puistojen peruskorjaushankkeista.*

1. Tokoinranta

Nykytila

Tokoinranta on monipuolisesti arvokas, lähiseutunsa tärkein puisto. Puiston kunnostusta tarkastellaan kokonaisuutena, mutta esimerkiksi rantamuurin kohdalla mahdollistetaan myös vaiheittainen toteutus, jotta puiston käyttöön ei tule suhteettoman pitkiä taukoja. Puisto palvelee merkittävänä virkistyspuistona: alueella on oleskelulle suotuisia laajoja nurmialueita Eläintarhanlahden äärellä ja puiston itäkärjessä on suosittu leikkipaikka. Puiston käytävien reunustat ovat paikoin huonokuntoisia; nurmialueet ovat peittyneet osittain hiekalla tai kuluneet mullokselle. Rantapromenadin kivituhkakäytävät ovat kuluneet ja kuoppaiset, minkä vuoksi käytävät lammikoituvat sadesäällä. Rannan tukimuuri on huonokuntoinen.

Puiston länsiosassa on huviloita, huvilakaudelta peräisin olevia rakenteita sekä varttunutta puisto- ja pihapuustoa. Rannan tienoilla olevan ravintolan pohjoispuolella on huvila, jonka ympäristön kivituhkakäytävät, noppakivireunukset ja lankkureunukset ovat suurelta osin huonokuntoisia. Radan varteen sijoittuu koirapuisto, jonka kalusteet ja varusteet ovat kuluneita.

Asukaspalaute

Yleisten alueiden suunnitelman asukaskyselyn (2019) mukaan Tokoinrantaan sijoittuu runsaasti ihmisten lempipaikkoja ja reittejä, vaikkakin osa alueesta vaatii palautteen perusteella kunnostusta. Tokoinrannassa arvostetaan muun muassa alueen maisemia, näkymiä ja luonnonympäristöä. Puistoon kaivataan lisää istutuksia, uusia tai kunnostettavia penkkejä sekä roska-astioita. Puiston reiteille toivottaisiin talvikunnossapitoa. Osa reiteistä tulvii sadesäällä ja vaatii siten kunnostusta. Tokoinrannan pohjoisosan puistometsään toivotaan hoitotoimenpiteitä; alueelta ehdotettiin avattavan näkymiä ympäröivään maisemaan. Tokoinrannan ranta-alueilta haluttaisiin päästä veden äärelle.

Luonnosvaiheessa alkuvuodesta 2021 Tokoinrannan hanke-esitys keräsi runsaasti palautetta. Nurmialueita pidettiin tärkeinä, rakenteiden lisäämiseksi annettiin ehdotuksia ja leikkipaikan aitaan toivottiin käyntiporttia rannan puolelle. Osa piti koirapuiston mahdollista siirtämistä huonona ehdotuksena. Hanke-ehdostuksen selostukseen täsmennettiin, että koirapuiston säilyminen nykyisellä paikallaan on myös mahdollista.

Suunnitelmavaiheessa asukaspalautteita tuli useasta aiheesta. Nykyistä leikkipaikan sijaintia pidettiin hyvänä. Osa toivoi koirapuiston kunnostamista ja osa toivoi koirapuiston säilyvän nykyisellä paikallaan. Tapahtumakenttää pidettiin ongelmallisena puiston yleisen käytön kannalta, toisaalta toivottiin, että Helsingin juhlaviikot järjestettäisiin jatkossakin Tokoinrannassa. Palautteissa toivottiin myös rantamuurin korottamista ja rantapromenadin säilymistä kivituhkapintaisena. Maisemahoidon toimenpiteissä toivottiin malttia.

Tavoitteet

Tavoitteena on monipuolinen, ympäristöhistoriallisesti arvokas kaupunginosapuisto, jossa näkyy alueen huvilakauden historia. Puiston länsiosa on osa RKY 2009 kohdetta (Eläintarhan huvilat ja yleishyödylliset laitokset). Tokoinrannan puistoalue muodostaa kokonaisuuden yhdessä Tarja Halosen puiston sekä kaupunginteatterin ympäristön kanssa, joka on osa RKY 2009 -kohdetta (Finlandia-talo, Kaupunginteatteri ja Kulttuuritalo). Rantapromenadia reunustaa puurivi, kuten muutakin Eläintarhanlahtea, joka on Helsingin keskustan merkittävä sisälahti. Tokoinranta sijaitsee monen laajan näkymän päätteenä.

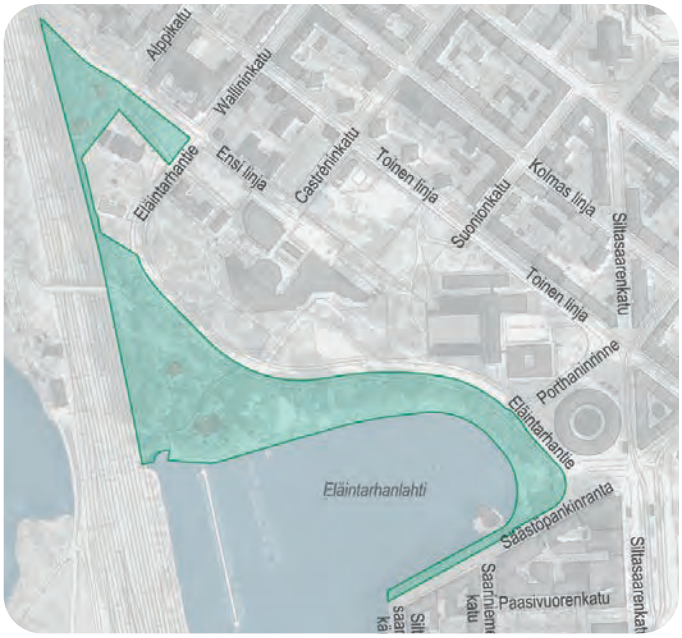

Kuva 44. *Tokoinrannan hankealueen laajuus.*

Puiston arvot, sen sijainti keskeisellä paikalla, suuri käyttö, rantamuurin heikentynyt kunto sekä ongelmat kuivatuksen kanssa puoltavat puiston nostamista peruskorjauskohteeksi. Puistosta tulisi tilata tarvittavat ympäristöhistoria- ja luontoselvitykset lähtöaineistoksi. Sen jälkeen se suunnitellaan kokonaisuutena ja osana laajempaa maisemaa, jotta alueen monipuolisia arvoja ja sen ominaispiirteitä saadaan vaalittua.

Tavoitteena on, että puiston toiminnot ovat selkeät, sijoittuvat sopiviin kohtiin maisemassa ja toiminnallisesti, sekä palvelevat laajasti alueen käyttäjiä. Puistossa tulee olla edustavassa kunnossa olevia kalusteita ja varusteita, jotka sopivat puiston tyyliin. Puistoalueella ja puistosta ympäristöön on sujuvat yhteydet. Huvilatontit liittyvät luontevasti puistoalueeseen.

Toimenpiteet

Puisto peruskorjataan. Alueen toimintojen sijoitusta tarkastellaan ja ne voidaan suunnitella uudelleen. Tämä koskee leikkipaikkaa, koirapuistoa ja tapahtumakenttää. Leikkipaikka peruskorjataan nykyiseen paikkaan tai suunnitellaan uuteen, paremmin historialliseen puistoon sopivaan, suojaisampaan ja vähemmän meluisaan paikkaan saavutettavuus huomioiden. Pyritään lisäämään nuorille sopivia toimintoja sovittaen muihin arvoihin ja reunaehtoihin. Puiston keskellä olevan kentän osalta huomioidaan mahdolliset kehittämistarpeet. Nykyinen koirapuisto kunnostetaan tai rakennetaan uuteen paikkaan puistossa. Rantapromenadia rajaava tukimuuri kunnostetaan, korotetaan ja puiston tulvasuojausta parannetaan. Tutkitaan mahdollisuuksia parantaa turvallisuutta ja pelastautumista veden varasta. Rantapromenadin sekä puistossa olevan huvilan ympäristön kuivatus suunnitellaan uudelleen osana puiston suunnittelua.

Kuva 45. *Näkymä Tokoinrannan puustoisemmilta alueilta puiston länsireunassa olevaa koirapuistoa kohti. Koirapuiston takana on rata-alue ja sen takana Töölönlahti.*

Kuva 46. *Tokoinrannan rakennetumpi osuus koostuu laajasta graniittimuurilla pengerretystä rantapromenadista sekä nurmialueesta, josta kasvaa monilajisia puu- ja pensasistutuksia. Laajat nurmialueet ovat suosittuja oleskelualueita kesäisin. Puiston itäosassa on leikkipaikka, joka näkyy kuvan oikeassa laidassa.*

Kuva 47. *Tokoinrannan länsiosa on osa Eläintarhan huvila-aluetta. Vasemmalla kuvassa pilkottaa yksi huviloista. Huvoiden ympäristöissä on puutarhakasvillisuutta, niittyjä ja suurta puustoa.*

2. Pengerpuisto

Nykytila

Pengerpuisto on kaksiosainen puisto, joka on osa Torkkelinmäen asuinaluekokonaisuutta. Puiston laajemmassa yläosassa on sorakenttä, jota ympäröi aukkoiset hevoskastanjarivit ja puuryhmät sekä osalla laidoista leikatut orapihlaja-aidanteet. Kentän länsipuolella on puistokäytävä ja orapihlaja-aidanteilla rajattuja penkkitaskuja, eteläpuolella laatikkoviljelyalue ja koillispuolella koirapuisto. Puistoa reunustavat idässä luonnonkivimuurit.

Puiston alempi sirpin muotoinen osa koostuu rinteeseen sommitelluista luonnonkivisistä portaista ja muureista, joiden väleissä olevilla nurmialueilla kasvavat monilajiset pienpuu- ja pensasistutukset. Puiston kummassakin osassa on avokallioalueita.

Pengerpuistossa näkyvät selkeästi ilkivallan jättämät jäljet. Lähes kaikki puiston kalusteet ja varusteet on tuhrittuja, minkä lisäksi spraymaalia on luonnonkivimuureissa, valaisinpylväissä ja aidoissa. Puiston kasvillisuus on puiston yleisilmeeseen verrattuna hyväkuntoista, vaikkakin aukkoista. Käytävien reunat ovat paikoin epämääräisiä. Pengerpuiston reuna-alueilta löytyy tavarakasoja ja roskia. Puiston koira-aitaus on ränsistynyt ja huonokuntoinen.

Asukaspalaute

Aloitusvaiheen vuorovaikutuksessa kävi ilmi, että Pengerpuisto koetaan turvattomaksi paikaksi etenkin siellä esiintyvään häiriökäyttäytymisen vuoksi. Useiden alueen asukkaiden toiveena on, että puistoa kunnostetaan ja kehitetään. Puistoon kaivataan uusia istutuksia, lisää valaistusta sekä kunnostettavia tai uusia penkkejä ja roska-astioita. Pengerpuiston puutteista huolimatta alue on monille tärkeä kohtaamispaikka, viheralue ja virkistäytymisen paikka. Puistoon sijoittuu monille tärkeitä maisemia ja näkymiä; Torkkelinmäen ympäristöä pidetään yleisesti miellyttävänä miljöönä.

Luonnosvaiheen vuorovaikutuksessa suurin osa palautteesta koski alueen häiriökäyttäytymistä. Yleistä käymälää pidettiin ongelmallisena siksi, että häiriökäyttäytyminen keskittyy sen läheisyyteen. Toivottiin käymälän poistamista tai kehittämistä sekä uusien toimintojen tuomista puistoon sekä kesäisin että talvisin. Puistossa toivottiin jatkossakin olevan runsasta puu- ja pensaskasvillisuutta. Koirapuisto toivottiin säilyvän nykyisellä paikallaan; hanketekstiin täsmennettiin sen olevan mahdollinen vaihtoehto.

Suunnitelmavaiheen asukaspalautteissa toivottiin puistoon toimintoja lapsille ja nuorille. Koirapuisto toivottiin kunnostettavan ja siihen pyydettiin erilliset osat pienille ja isoille koirille. Vaadittiin järeitä keinoja häiriökäyttäytymisen hillitsemiseen.

Tavoitteet

Pengerpuisto sijaitsee Torkkelinmäen laella ja on suosittu oleskelupuisto. Puisto rajautuu Torkkelinmäen asuinalueen RKY 2009 -kohteeseen ja suunniteltiin alun perin kahden julkisen rakennuksen väliin. Sen pohjoispuolella sijaitsee edelleen koulu. Tavoitteena on, että puiston kunto ja yleisilme vastaavat alueen ympäristöhistoriallisia arvoja ja että puisto palvelee alueen asukkaita turvallisena lähialueen oleskelupuistona.

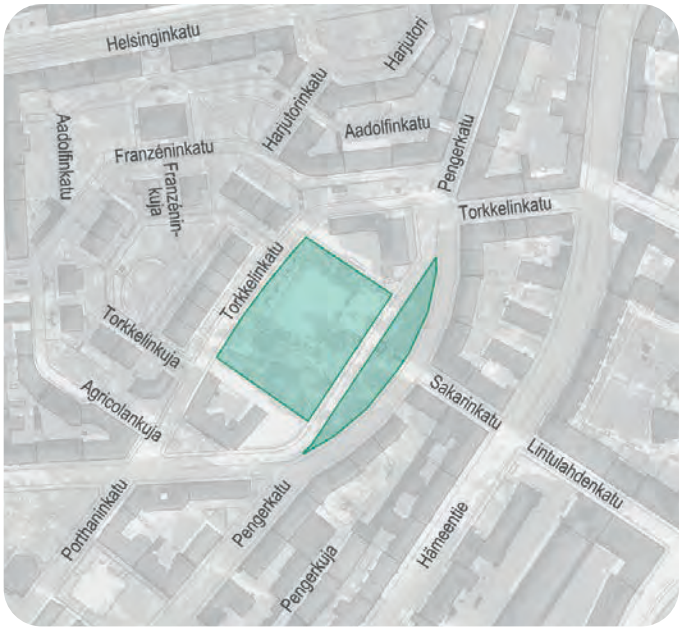

Kuva 48. *Kaksiosaisen Pengerpuiston hankealueen rajaus.*

Kuva 49. *Pengerpuiston pienempi osuus on muurein rajattu istutettu osa, jonka jakaa kahtia luonnonkiviportaat. Muureja ja kalusteita on töhritty, ja istutukset ovat aukkoiset.*

Toimenpiteet

Puistosta tilataan ympäristöhistoriaselvitys ja kasvillisuusinventointi, joiden pohjalta puiston peruskorjaussuunnitelma laaditaan. Alueen arvoja ja ominaispiirteitä vaalitaan, ja puistoa tarkastellaan osana laajempaa kokonaisuutta. Alueen kasvillisuus, päällystemateriaalit, kalusteet, varustus ja valaistus suunnitellaan puiston arvoihin sovittaen. Koirapuisto kunnostetaan ja se voidaan mahdollisesti siirtää toiseen paikkaan puistossa. Tutkitaan mahdollisuuksia jakaa koirapuisto pienten ja isojen koirien osiin. Pensaat ja muut istutukset suunnitellaan ja niitä hoidetaan niin, että puistoon ei synny katvealueita, jotta puistossa näkyvyys paranee. Valaistusta lisätään. Päihdetyöntekijöitä konsultoidaan jatkosuunnittelussa. Pyritään lisäämään lapsille ja nuorille sopivia toimintoja sovittaen muihin arvoihin ja reunaehtoihin.

Kuva 50. *Pengerpuiston keskellä on avoin sorakenttä, jonka pohjoisosassa on kivimuuri, nurmialueita, penkkitaskuja ja puita.*

Kuva 51. *Pengerpuiston koirapuisto on rakennettu puiston luonnonkivisten muurien rajaamalle tasanteelle. Muurin päällä on verkkoaita. Puiston kalusteita, varusteita ja rakenteita on töhritty.*

Kuva 52. *Puistossa on lavaviljelyä. Taustalla näkyy Metropolia ammattikorkeakoulun aiemmin omistuksessa ollut rakennus.*

Kuva 53. *Pengerpuiston alempaa, sirpin muotoista osaa rajaavat luonnonkiviset muurit, kuten myös puiston reunassa olevaa Terassikatua ja kuvan vasempaan kulmaan kaartuvaa Pengerkatua. Kuvan oikeassa laidassa on yläosaan johtavat kiviset portaat. Niiden kummankin puolin on runsasta, monilajista puu- ja pensaskasvillisuutta.*

3. Alppipuisto, eteläosa

Nykytila

Alppipuiston eteläosa sijoittuu Sturenkadun ja Linnanmäen huvipuiston väliin. Puiston läpi kulkee reitti Linnanmäen eteläiselle sisäänkäynnille. Käyttöönsä nähden käytävä on liian kapea eikä sisäänkäynnille johda esteetöntä reittiä. Pääreittiä reunustava nurmialue on kulunut. Puiston itäkulmassa olevissa luonnonkiviportaissa on vajoamia. Portaat johtavat Sturenkadulta Alppipuiston omenankukkapuistoksi kutsuttuun osaan, joka on suhteellisen hyvässä kunnossa.

Alppipuiston eteläosan reitit ovat pääpiirteissään huonokuntoisia. Avokallioiden väleihin sovitetut asfalttikäytävät ovat epätasaisia ja haljenneita sekä puiden juurien vaurioittamia. Osa puiston käytäviä reunustavista sadevesikouruista on paikoitellen nurmettuneita. Puiston kalusteet ovat kuluneita ja tuhrittuja. Kasvillisuus on pääpiirteissään hyväkuntoista, vaikka osa puustosta on huonossa kunnossa. Kallioalueet ovat suurilta osin päässeet vesakoitumaan, mikä heikentää tärkeiden näkymien avautumista. Kallioiden välissä kulkevan reitin pohjoispäässä olevat asfalttikourut eivät sovi historialliseen puistoon.

Asukaspalaute

Aloitusvaiheen asukaskyselyssä Alppipuiston eteläosaa pidetään tärkeänä luontoelämyksiä tarjoavana viheralueena, jossa on runsaasti ihmisten lempipaikkoja ja -reittejä sekä kaunista istutettua kasvillisuutta. Puiston länsiosan kallioilta avautuvat näkymät koetaan erityisen miellyttäviksi. Asukkaiden toiveena on, että puistoa kunnostetaan ja kehitetään. Kalliolta ehdotettiin avattavan uusia näkymiä ympäröivään maisemaan ja alueen puistometsälle toivottiin hoitotoimenpiteitä.

Luonnosvaiheen verkkokyselyssä kommentoijat olivat huolissaan Alppipuistoon ehdotetuista toimenpiteistä. Huolta esitettiin siitä, että alueen luonne muuttuu liian paljon maisemanhoidon myötä. Tämän vuoksi hanke-esityksen selostusta täydennettiin maisemanhoidon tavoitteiden osalta.

Suunnitelmavaiheen asukaspalautteessa toivottiin Alppipuiston annettavan kehittyä luonnollisesti.

Tavoitteet

Tavoitteena on käyttäjiään hyvin palveleva virkistysalue, joka on osa historiallista Eläintarhan alueen puistoa ja muodostaa laajan kokonaisuuden yhdessä Alppipuiston pohjoisosan ja Lenininpuiston kanssa. Omenankukkapuiston kokonaissommitelmaa, arvokasta kasvillisuutta ja luonnonkivipäällysteitä vaalitaan. Puiston länsiosan komeat kalliot näkyvät jatkossakin ympäristöön ja kallioiden lailta näkyy laajalti pitkälle Töölönlahden yli Töölöön ja keskustaan. Puiston länsiosassa on monipuolisesti niittyjä ja metsälaikkuja ja alue tarjoaa jatkossakin käyttäjilleen luontoelämyksiä. Puiston halki kulkee toimiva yhteys Linnanmäen huvipuistoon. Sisäänkäynnin läheisyydessä on jatkossakin nurmia, jotka mahdollistavat oleskelun.

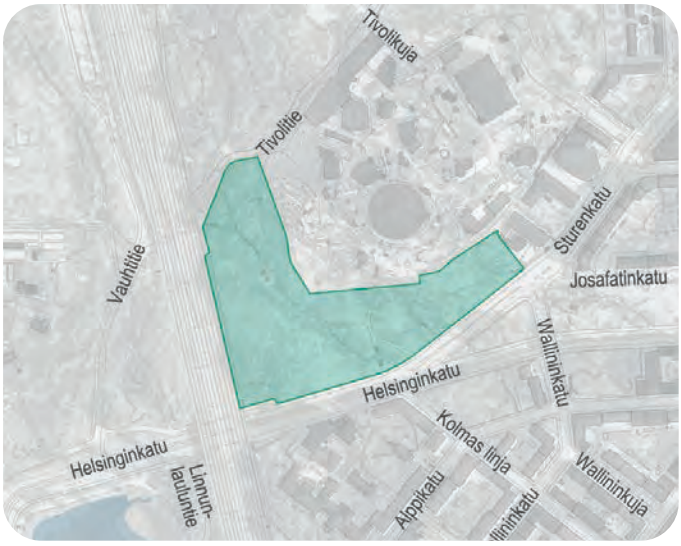

Kuva 54. *Alppipuiston eteläisen osan hankealueen rajaus.*

Kuva 55. *Näkymä Alppipuiston eteläosasta syksyllä 2019. Tässä osassa puistoa on avokallioita, nurmialueita, puustoa ja pensaita. Asfalttikäytävät ovat päässeet huonoon kuntoon.*

Toimenpiteet

Alppipuiston eteläosan kunnostussuunnitelma tehdään jo tehtyjen selvitysten ja työtä varten tilattavan kasvillisuusinventoinnin pohjalta. Reitit kunnostetaan ja mahdollistetaan esteettömän yhteyden toteuttaminen Linnanmäen eteläiselle sisäänkäynnille. Alueen länsiosaan rakennetaan lisäksi uusi reitti ja uusi näköalapaikka. Koska Linnanmäen sisäänkäynnille johtava reitti ei sijoitu Alppipuiston puutarhataiteellisesti merkittävimmille alueille, voi reitin ja sen kalustuksen, varustuksen ja valaistuksen suunnittelussa ottaa vapauksia. Puutarhataiteellisesti vähemmän herkälle alueelle voidaan hyvin sijoittaa uudempi kerros, joka kehystää kulkua huvipuistoon. Suunnitelmat tulee kuitenkin sovittaa ympäröivään kaupunkirakenteeseen ja alueen avokalliot tulee säilyttää. Lisäksi suunnittelu tulee yhteensovittaa Linnanmäen asemakaavatyön tavoitteiden kanssa.

Puiston kunnostettavien käytävien, uusien käytävien ja uusittavan kalustuksen, varustuksen ja valaistuksen lisäksi alueella tulisi tehdä luonnonhoidon toimenpiteitä, jotta maisema ei pääse kasvamaan umpeen. Oleellisena osana aluetta on kallioiden näkyminen suurmaisemassa ja laajojen näkymäsektorien avautuminen alueelta ympäristöön. Alueella on jatkossakin monipuolisia luonnonympäristöjä. Hankkeessa huomioidaan erityisesti LUMO-ohjelman toimenpide 5.1. *Arvioimme ja hyödynnämme puiston tai muun viheraluekohteen monimuotoisuuspotentiaalia hoito- ja kehittämissuunnittelun ja peruskorjaussuunnittelun yhteydessä.* Puistosuunnittelun osana laaditaan ja vuorovaikutetaan tarkempi kuviokohtainen Alppipuiston puistometsien ja kallioketojen hoitosuunnitelma puiston etelä- ja pohjoisosaan.

Kuva 56. *Alppipuiston eteläosan vähemmän rakennettu osuus puiston länsiosassa. Tässä puiston osassa on jylhiä avokallioita, luonnonnurmia, niittyjä, eri kokoista puustoa ja metsälaikkuja. Kallioiden välisessä painanteessa on reitti.*

Kuva 57. *Alppipuiston eteläosassa on omenankukkapuistoksi kutsuttu osa, joka sijoittuu Linnanmäen ja Sturenkadun väliseen puiston kärkeen. Tässä kevätkukintoja toukokuussa 2016.*

Kuva 58. *Alppipuiston omenankukkapuistossa on paitsi arvokasta, monilajista kasvillisuutta, lisäksi laadukkaasti rakennettuja luonnonkivisiä käytäviä ja portaita.*

4. Pääskylän puisto

Nykytila

Pääskylän puisto on tyypillinen 1930-luvun pieni kaupunkikuvallisesti tärkeä puistikko, sillä sen avointa keskialuetta reunustavat komeat lehmusrivit ja pensasaidanteet. Puisto on tasattu kaltevista kaduista luonnonkivimuurilla.

Puiston yleisilme on epäsiisti, sillä nurmi kasvaa varjostavien lehmusten alla huonosti. Käytävien reunat ovat kuluneita. Avoimen nurmialueen keskeltä on oikaistu: nurmialuetta halkomaan on muodostunut suunnittelematon oikopolku. Osa istutuksista on huonokuntoisia ja istutusalueita rajaavat luonnonkivireunukset ovat osin painuneet. Pääskylän puiston kalusteet ovat kuluneita ja tuhrittuja. Puiston eteläosaan on sijoitettu useampi kunnallistekninen rakennelma, mikä tekee alueesta takapihamaisen.

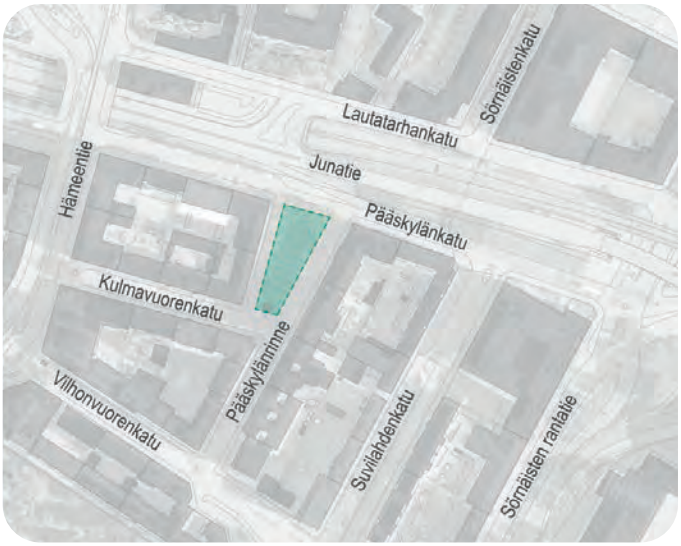

Kuva 59. *Pääskylän puiston hankealueen rajaus.*

Asukaspalaute

Yleisten alueiden suunnitelman asukaskyselyn vastauksissa (2019) korostui Pääskylän puiston kunnostuksen tarve. Puisto koettiin epämiellyttävänä ja turvattomana paikkana. Puistoon toivottiin lisää valaistusta, uusia istutuksia sekä uusia tai kunnostettavia penkkejä. Alueen huonosta kunnosta huolimatta puisto oli muutamille kyselyyn vastanneista tärkeä viheralue sekä paikka, jossa tulee ulkoiltua eniten.

Kuva 60. *Näkymä Pääskylän puiston avointa keskialuetta kohti. Perennaistutusten edustalla on töhritty suurikokoinen jäteastia. Kuvassa näkyvälle nurmialueelle on kulunut polku.*

Tavoitteet

Tavoitteena on, että Pääskylän puisto on edustava, viihtyisä ja toimiva kaupunkikuvallisesti merkittävä pieni puistikko, joka tarjoaa mahdollisuuksia oleskeluun.

Toimenpiteet

Puisto kunnostetaan sen perussommitelma säilyttäen. Oleskelupuiston avointa aluetta rajaavat lehmukset. Oikopolun kohdalle rakennetaan käytävä ja olemassa olevat käytävät korjataan. Puiston istutukset suunnitellaan puiston tyyliin sopiviksi ja varjoisessa paikassa pärjääviksi. Lehmusrivit ja luonnonkivimuurit säilytetään.

Puistoa pengertävien kivimuurien kunnostukseen ei tässä hankkeessa ole varauduttu, sillä muurien oletetaan olevan kunnossa.

Kuva 61. *Pääskylän puiston pohjoisosassa on pieni oleskelualue. Edustalla on nupukivien rajaama istutusalue ja takana kaksi penkkiä.*

5. Franzénin puistikko, itäosa

Nykytila

Franzénin puistikon itäosan avokallioiselle alueelle on sovitettu puistokäytäviä, jotka ovat paikoin jyrkkiä. Asfalttikäytävät ovat huonossa kunnossa ja nurmialueet kuluneita. Puistikkoa rajaa sen länsireunassa korkea luonnonkivimuuri. Pohjoisessa, idässä ja etelässä puistikkoa reunustaa vaahterarivi.

Franzénin puistikon länsiosa on Päiväkoti Franzenian käytössä eikä puiston osa kuulu hankerajaukseen.

Asukaspalaute

Aloitusvaiheen asukaskyselyssä monet alueen asukkaista toivoivat Franzénin puistikon itäosan kunnostamista. Puistoon kaivattiin lisää istutuksia ja uusia tai kunnostettavia penkkejä. Franzenin puistikko on kyselyn perusteella muutamien alueen asukkaiden lempipaikka. Yleisesti Torkkelinmäki koetaan kyselyn perusteella erittäin miellyttäväksi miljööksi.

Suunnitelmavaiheen palautteessa toivottiin portaita jyrkille käytäväosuuksille. Roska-astioihin toivottiin suurempia aukkoja, jotta myös noutoruoka-astiat mahtuvat roska-astioihin.

Tavoitteet

Tavoitteena on siisti ja edustava puistikko, joka ei heikennä arvokkaan alueen arvoja vaan vahvistaa niitä. Itäisessä puistikon osassa tulisi olla läpikulkureittien lisäksi mahdollisuus oleskella turvallisesti.

Toimenpiteet

Franzénin puistikon itäosan käytävät kunnostetaan ja päällystetään nykyistä paremmin alueen arvoihin sopivalla päällysteellä. Alueen vaahterarivit säilytetään. Puistoon tehdään uusia istutuksia ja luodaan mahdollisuuksia oleskeluun. Lähistöllä oleva Agricolanpuistikko on onnistunut esimerkki pienen taskupuiston suunnittelusta alueen tyyliin sovittaen.

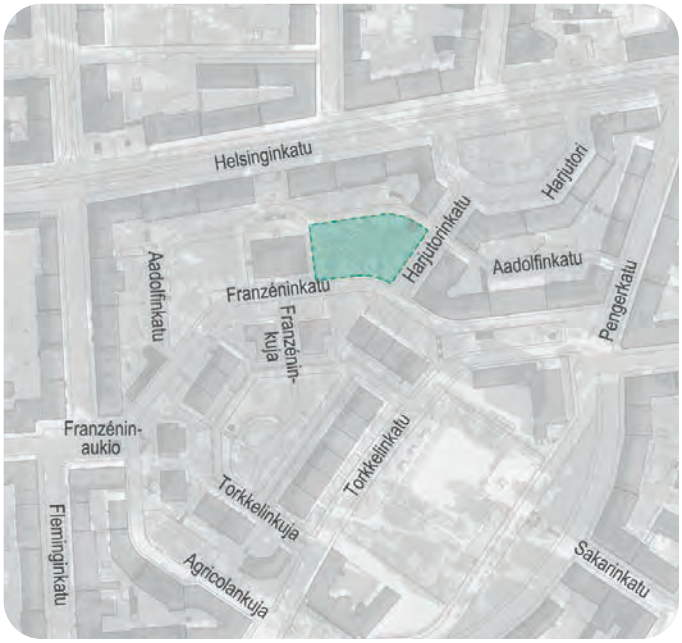

Kuva 62. *Franzénin puistikon hankealueen rajaus.*

Kuva 63. *Franzénin puistikko sijaitsee vehreällä Torkkelinmäellä ja puistikossa kasvaa suuria puita, kuten tämä kuvassa vasemmalla näkyvä kookas vaahtera. Puistossa on säilynyt myös avokallioita.*

Kuva 64. *Franzénin puistikon itäosan käytävät ovat päässeet huonoon kuntoon.*

6. Alli Tryggin puisto, yläosa

Nykytila

Alli Tryggin puiston yläosa on avoin vaahterarivien ja pensasaidanteen rajaama sorakenttä ja jyrkkä nurmirinne, jossa kasvaa vaahteraryhmiä. Puistossa on myös pienpuita ja runkopensaita. Puisto on osin siisti, mutta sen kenttää rajaavissa jyrkissä rinteissä olevat käytävät ovat huonossa kunnossa ja kulmiin on päässyt syntymään oikopolkuja. Puistoa reunustavat katualueet, Ässänrinne ja Kaikukuja, ovat osin huonossa kunnossa. Puiston alaosassa on opaskoirapuisto ja Ässä-Rykmentin muistomerkki, jotka säilytetään.

Asukaspalaute

Alli Tryggin puisto koetaan aloitusvaiheen vuorovaikutuksen palautteen perusteella tärkeäksi viheralueeksi ja luonnonympäristöksi. Puisto on yksittäisten ihmisten suosikkipaikka ja tärkeä kohtaamispaikka. Alueen asukkaiden toiveena on, että puistoa korjataan ja kehitetään. Muutamassa asukaskyselyn vastauksessa puistoon kaivattiin lisää roska-astioita ja uusia tai kunnostettavia penkkejä.

Luonnosvaiheen vuorovaikutuksessa nousi huoli siitä, että mahdollinen uusi porrasyhteys heikentää nurmirinteen soveltuvuutta oleskeluun.

Suunnitelmavaiheen palautteessa vaadittiin huomioimaan Ässä-Rykmentin muistomerkki sekä että opaskoirapuisto säilytetään ja kunnostetaan.

Tavoitteet

Tavoitteena on edustava, alkuperäissommitelmaansa kunnioittava ja yhteystarpeet huomioon ottava puisto, joka on osa Kallion kirkkopuiston ja Väinö Tannerin kentän välistä puistoakselia, ja palvelee käyttäjiään läpikulkuun ja oleskeluun. Kentällä mahdollistetaan jatkossakin laatikkoviljely.

Kuva 65. *Alli Tryggin puiston hankealueen rajaus. Puiston alempi osuus Hämeentien ja Pengerkadun välissä ei kuulu hankerajaukseen.*

Toimenpiteet

Alli Tryggin puiston ja viereisten katualueiden kunnostuksen suunnittelu vaatii lähtötiedoksi ympäristöhistoriallisen selvityksen. Puiston yläosa suunnitellaan huolella osaksi kaksiosaista kokonaisuutta. Oikopolut rakennetaan käytäviksi ja kuluneet käytävät kunnostetaan. Jyrkkien käytävien kohdille rakennetaan portaat. Alueen puu- ja pensasistutuksia täydennetään, kuitenkin niin, että alueella näkyvyys pysyy hyvänä. Kaikukujan luonnonkiviportaat kunnostetaan. Kaikukujan kuivatus suunnitellaan uudelleen ja toteutetaan alueen arvon mukaisesti luonnonkivisenä. Ässänrinteen kohdalla tarkastellaan kuivatuksen toimivuutta. Alueen kalustus, varustus ja valaistus uusitaan. Tutkitaan uuden porrasyhteyden rakentamista puiston ylä- ja alatasanteiden välille oleskelumahdollisuudet huomioiden. Valaisinpylväs siirretään pois puiston keskiakselilta.

Kuva 66. *Alli Tryggin puisto yläosa Pengerkadun suunnasta katsottuna. Puiston nurmirinteessä kasvaa komeita vaahteroita.*

Kuva 67. *Kaikukujan pohjoinen osuus on Alli Tryggin puiston ja korttelin väliin jäävä jalankulkuyhteys, johon on rakennettu luonnonkivisiä portaita. Vasemmalla näkyy puiston vaahteroita ja pensasaidanne.*

7. Katri Valan puiston kasvillisuus

Nykytila

Katri Valan puisto on kallioiselle Vilhonvuoren laelle rakennettu puisto, jolle keskeistä ovat avokalliot, jyrkät rinteet, puistoa ympäröivä muuri ja runsas, monilajinen koristekasvillisuus. Puisto on rakennettu 1930-luvulla, istutuksia täydennetty 1950-luvulla, sekä peruskorjattu 2010-luvulla MA-arkkitehtien suunnitelmien mukaan.

Puiston keskiosan muodostavat laen avokalliot ja sorakenttä, jonka pohjoispuolella on puistoshakkialue, istutuksia ja penkkejä. Pohjoiskulmauksessa on pengerrettyjä tasanteita ja porrasyhteys. Puiston eteläosalle on ominaista laajat avokalliot ja rinneniityt. Mäkiseen maastoon on sovitettu käytäviä, pieni leikkipaikka ja ulkokuntoilupiste.

Asukaspalaute

Katri Valan puisto on vuorovaikutuksen eri vaiheissa kerännyt runsaasti palautetta. Alkuvaiheen vuorovaikutuksessa puiston kasvillisuutta pidettiin hienona. Puisto on monien suosikkipaikka. Kun vastaajia pyydettiin merkitsemään kartalle epämiellyttäviä paikkoja, keräsi Sörnäisten seutu eniten merkintöjä. Suurin osa näistä sijoittui Hämeentielle ja Vaasanpuistikkoon, mutta merkintöjä oli huomattavasti myös Katri Valan puiston kohdalla.

Yleisten alueiden suunnitelman luonnosvaiheessa useammat kommentoijat mainitsivat Katri Valan puiston kohdalla haasteina töhrimisen ja häiriökäyttäytymisen. Katri Valan puiston kunnossapitoa toivottiin tehostettavan, sillä etenkin puiston pohjoiskulmauksen portaiden ympäristöä pidettiin epäsiistinä roskaamisen ja töhrimisen vuoksi. Aukkoisia ja kuluneita istutuksia toivottiin täydennettävän ja nurmikkojen tilalle toivottiin kukkivia niittyjä. Katri Valan puisto ehdotettiin kunnostettavaksi ja alueelle ehdotettiin yleisen käymälän pystyttämistä. Valaistusta toivottiin parannettavan.

Suunnitelmavaiheen kommentit liittyivät häiriökäyttäytymiseen. Yleisen käymälän pystyttämistä puistoon pidettiin huonona. Toivottiin, että kunnossapitoa tehostettaisiin.

Tavoitteet

Tavoitteena on edustavassa kunnossa oleva, turvallinen ja viihtyisä lähialueensa asukkaita palveleva historiallinen oleskelupuisto. Tavoitteena on hillitä puiston häiriökäyttäytymistä ja lisätä puistoa käyttävien turvallisuuden tunnetta, niin että puiston nykyinen perussommitelma säilyy.

Kuva 70. *Puiston itäosassa on jyrkkä, kulunut rinne.*

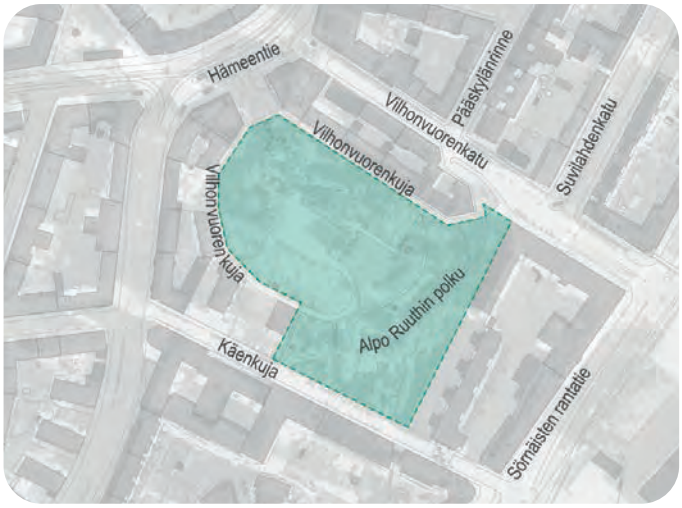

Kuva 68. *Katri Valan puiston hankealueen rajaus.*

Toimenpiteet

Katri Valan puiston istutuksia täydennetään aukkoisista kohdista ja paikoin perenna- ja pensaslajeja korvataan nykyistä matalammilla lajeilla. Korvaamalla korkeimpia lajeja matalammilla parannetaan näkyvyyttä sellaisilla alueilla, joilla se on erityisen tärkeää. Tämä koskee erityisesti avoimen keskialueen itä- ja pohjoisosissa olevia istutusnauhoja, joiden väleissä olevien käytävien varsilla on penkkitaskuja.

Puiston luoteisosan paikoin aukkoisia ja paikoin kuluneita istutuksia täydennetään vastaavilla tai paremmin paikkaansa soveltuvilla lajeilla. Puiston itälaidan jyrkkään rinteeseen istutetaan maanpeitekasvillisuutta. Kiinnitetään huomiota puiston valaistukseen turvallisuuden lisäämiseksi. Tutkitaan, onko yleisen käymälän pystyttämien puistoon järkevää. Päihdetyöntekijöitä konsultoidaan jatkosuunnittelussa toimivien ratkaisujen aikaansaamiseksi.

Kuva 69. *Katri Valan puiston istutukset ovat paikoin aukkoiset.*

Kuva 71. *Puiston keskellä olevan kentän laidalla on runsaita istutuksia, jotka ovat kasvaneet korkeiksi.*

8. Pitkänsillanranta

Nykytila

Pitkänsillanranta muodostaa Siltasaaren eteläosan promenadin, joka on osa Helsingin täydentyvää rantareittiä. Pitkänsillanranta sijoittuu kaupunkirakenteessa tärkeälle paikalle ja on Kaisaniemen rannan puolelta laajojen näkymien päätteenä. Kaupunkikuvallisesti merkittävä lehmusrivi erottaa rannan jalankulkualueen ajoradasta. Lehmusten tyvet on ympäröity sattumanvaraisen oloisesti osittain ritilöillä ja paikoin kenttäkivillä. Kaikkia kuolleiden lehmusten kantoja ei ole poistettu. Poistetut lehmukset ovat jättäneet asfalttiin epäsiistejä alueita, jotka ovat päässeet kasvittumaan. Ajoradan ja jalankulkureitin reunaan sijoittuvien penkkien välistä asfalttialuetta on paikkailtu monesti. Puiden väleihin on sijoitettu betonisia istutuslaatikoita, joissa on kesäkukkia. Promenadilla on paljon käyttäjiä ja laiturille asettuu runsaasti oleskelijoita hyvällä säällä.

Kaisaniemenlahden rannassa, Siltasaarenkärjen tuntumassa on Kallioliikkeen istutuslaatikoita. Istutuslaatikoiden ympäristö on epämääräinen. Pitkänsillanrannan asfalttialue rajautuu osittain hyväkuntoiseen laituritasoon ja osittain suoraan Kaisaniemenlahden rannassa olevaan kivimuuriin. Alueen kalusteet ovat ränsistyneitä ja tuhrittu graffiteilla. Venelaiturit on kunnostettu vuonna 2015 ja ne ovat pääosin hyväkuntoiset.

Siltasaarenkärjessä on rantareitin epäjatkuvuuskohta. Kärjen kohdalla ei kadun rannan puoleisessa laidassa ole jalkakäytävää, ja jalankulkijat kävelevät nykyisin mullokselle kuluneella istutusalueella, puurivin alla.

Asukaspalaute

Aloitusvaiheen vuorovaikutuksessa kävi ilmi, että Pitkänsillanranta lukeutuu usean asukkaan lempireitteihin ja lempipaikkoihin. Pitkänsillanrannassa arvostetaan alueelta avautuvia näkymiä sekä katuun rajautuvia kauniita rakennuksia. Osa ehdotti ranta-alueen kunnostamista. Monien mielestä alueelle tarvitaan lisää roska-astioita ja muutama asukas ehdotti alueelle uusia tai kunnostettavia penkkejä.

Luonnosvaiheen vuorovaikutuksessa kommentoitiin Pitkänsillanrannan hanke-esitystä ahkerasti, etenkin Siltasaarenkärkeen liittyen. Osa halusi, että Siltasaarenkärki pysyy nykyisellään ja mahdollisimman luonnontilaisena. Osa toivoi, ettei tervaleppiä kaadeta. Toimenpidetekstiä täydennettiin tervaleppien osalta. Lehmusrivin uusiminen aiheutti asukkaiden keskuudessa huolta.

Suunnitelmavaiheen palautteissa monet liittyivät puurivien uusimiseen, sillä puita pidetään hyvin tärkeinä. Huolta herätti mm. puiden uusimisen vaikutus kiinteistöjen arvoon. Toivottiin jaksottaista uusimistapaa. Promenadin sivuttaiskaltevuutta toivottiin vähennettävän. Rannan laituria pidettiin tärkeänä oleskelupaikkana. Siltasaarenkärjen luonnonmukaisen tunnelman toivottiin säilyvän.

Tavoitteet

Tavoitteena on alueen arvoihin sopiva ja käyttöastettaan kestävä katuympäristökokonaisuus, jossa kasvaa hyväkuntoinen lehmusrivi. Rannassa on laadukas rantapromenadi ja laiturirakennelma, jossa on venepaikkoja. Alue mahdollistaa istuskelun ja pääsyn veden ääreen. Jalankulkuyhteydet ovat hyvät Pitkänsillanrannassa ja Siltasaarenkärjessä Säästöpankinrannan promenadille saakka.

Kuva 72. *Pitkänsillanrannan hankealueen rajaus.*

Toimenpiteet

Katualue kunnostetaan niin, että rannassa on kuten nyt leveä promenadi. Lehmusrivi uusitaan ja puille asennetaan kantava kasvualusta, jotta varmistetaan niille suotuisat kasvuolosuhteet jatkossa. Tutkitaan, onko kaupunkikuvallisesti parempi ratkaisu uusia lehmukset kerralla vai osissa. Promenadin länsipäähän voidaan rakentaa istuskeluportaat veden ääreen. Alueelle suunnitellaan paikkaan sopivia istutuksia ja tuodaan penkkejä istuskeluun. Pitkänsillanrannan puiden juuristosuojat yhdenmukaistetaan, ja osa promenadin asfaltista voidaan korvata luonnonkiveyksellä. Kadun asfalttipäällysteet uusitaan ja luonnonkiviset osuudet kunnostetaan. Rannan kivimuurien kunnostukseen ei tässä hankkeessa ole varauduttu, sillä muurien oletetaan olevan kunnossa.

Siltasaarenkärjen ranta säilytetään rakentamattomana muistumana ajalta, jolloin saarella oli huvilapalstoja. Tarkemmassa suunnittelussa selvitetään, mitkä tervalepät voidaan säilyttää. Alueen historian eri vaiheita voi tuoda esiin paikalle pystytettävällä infotaululla. Rannassa oleva silokallio säilytetään ja rantaa hoidetaan jatkossa tarvittavilta osin niittämällä. Siltasaarenkärjen kohdalla tutkitaan ratkaisuja, joilla mahdollistetaan rantapromenadin jatkaminen Siltasaarenkärjen kohdalla. Rantapromenadi Siltasaarenkärjessä muodostuu Pitkänsillanrannan jatkeeksi ulottuen rantaan pengerretylle promenadille Säästöpankinrannassa. Suunnitelmissa huomioidaan mahdollinen uusi kävelysilta Siltasaarenkärjestä Kaisaniemenrantaan.

Kuva 73. *Pitkänsillanrannassa on lavaviljelyä. Muurin päällä on epäsiisti asfalttimakkara.*

Kuva 74. *Pitkänsillanrannan lehmusrivin eteläpuolella on leveä asfalttikäytävä. Puiden väleihin on sijoitettu betonisia ruukkuja, joissa on kesäkukkaistutuksia.*

Kuva 75. *Pitkänsillanrannan lehmusrivi jatkuu Siltasaarenkärkeen ja edelleen Säästöpankinrantaan. Siltasaarenkärjen kohdalla lehmusten alle on kulunut polku. Rannassa kasvaa järviruokoa sekä kurtturuusua, joka on haitallinen vieraslaji.*

Kuva 76. *Siltasaarenkärjessä on säilynyt silokallioita ja pieni hiekkaranta. Jalkakäytävää ei kadun rannan puoleisella laidalla ole, vaan jalankulkijat kävelevät mullokselle kuluneella istutusalueella.*

9. Kuuskulma

Nykytila

Kuuskulma (Alppilanaukio) muodostaa Alppilan keskustanomaisen monen kadun risteyskohdan. Aukiomainen alue sai nykyisenkaltaisen hahmonsa jo vuoden 1901 asemakaavassa, jossa kaupunginosaa suunniteltiin. Nykytilassa aukiomaisen tilan reunoissa on asfalttipäällysteiset kadut ja keskellä on korotettu, betonikivin päällystetty alue, jonka keskellä kasvavat lehmusrivit.

Alue on huonokuntoinen ja epäsiisti. Lähes kaikki puut on ympäröity metallisilla tuilla, jotka ovat vääntyneitä tai muuten huonokuntoisia. Aukion eteläpäädyssä on poistettu lehmus, mutta ei poistettu kantoa. Aukion lehmukset ovat huonossa kunnossa. Ne on ympäröity aukion tasosta nousevilla, huonokuntoisilla betonireunakivillä. Aukiolla olevia kalusteita, varusteita ja monia kunnallisteknisiä rakenteita on tuhrittu. Osa aukion katualueiden liikennemerkeistä on vääntynyt. Liikenteenjakajat ovat epäsiistejä, graniittisilla reunakivillä rajattuja epätasaisesti asfaltoituja alueita. Ne ovat kauttaaltaan kuluneita.

Aukion länsikulmauksessa on nupukivetty, puistikkomainen alue. Kulmauksen kiveykset ja muurit ovat yleisilmeeltään siistit, mutta nupukivien saumat ovat päässeet nurmettumaan. Alueelta on kuollut pieni puu, jonka runkosuoja on jätetty kannon ympärille. Näistä huolimatta alue on muuhun aukiomaiseen tilaan verraten suhteellisen hyväkuntoinen.

Asukaspalaute

Kuuskulma merkittiin todella monessa yleisten alueiden suunnitelman aloitusvaiheen asukaskyselyn vastauksessa kunnostusta kaipaavaksi aukioiksi. Aukiota reunustavat kadut, Porvoonkatu ja Viipurinkatu, nostettiin esille katuina, joita tulisi korjata ja kehittää. Kuuskulman länsikulmaus koettiin turvattomana paikkana ja muutamat alueen asukkaista kokivat aukion keskeisimmät alueet epämiellyttäviksi paikoiksi. Alueelle kaivattiin uusia tai kunnostettavia penkkejä. Asukaskyselyn vastausten perusteella muutama alueen asukas kokee aukion tärkeänä kohtaamispaikkana.

Luonnosvaiheen vuorovaikutuksessa hanketta pidettiin tervetulleena, sillä alue sijaitsee keskeisellä paikalla ja on tärkeä osa Alppilaa. Alueelle toivottiin vehreyttä ja eri liikkumisen muodon sujuvuutta. Kommentoijista osa oli huolissaan muutoksista ja autenttisuuden katoamisesta.

Suunnitelmavaiheen palautteessa toivottiin kehitettävän niin, että puille saataisiin enemmän tilaa ja että liikennejärjestelyitä kehitettäisiin turvallisemmaksi ja selkeämmäksi. Palautteessa toivottiin huomioitavan, että alueen sijainnin vuoksi sen liikenne- ja käyttäjämäärät vaihtelevat suuresti. Tilan varaaminen ulkotarjoilualueille keräsi kommentteja sekä puolesta että vastaan.

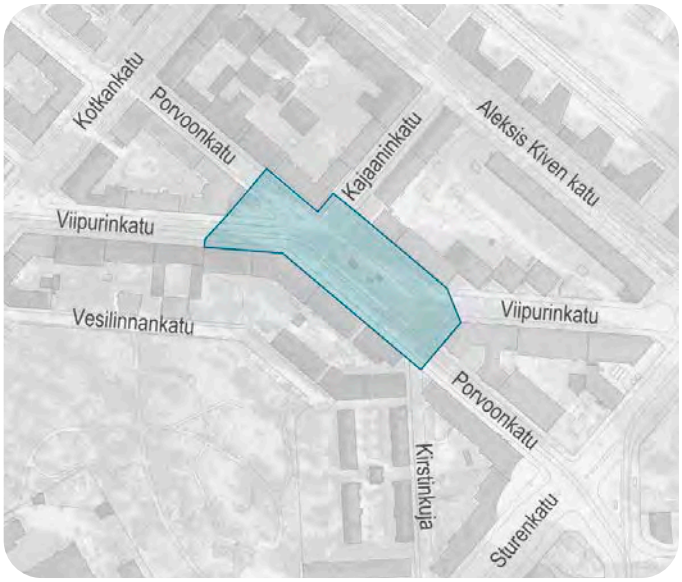

Kuva 77. *Kuuskulman hankealueen rajaus.*

Tavoitteet

Tavoitteena on turvallinen katuympäristö, joka muodostaa Alppilan viihtyisän keskustamaisen aukiotilan. Liikennejärjestelyt eivät vie liikaa tilaa kokonaisuudesta, vaan tilaa on annettu myös jalankulkijoille, pyöräilijöille ja alueen toimijoille. Alueen läpi voi kulkea, mutta se houkuttelee myös pysähtymään ja oleskelemaan. Tavoitteena on, että aukio mahdollistaa ulkotarjoilun liiketilojen ravintoloiden ja kahviloiden edustoille.

Alueen katujärjestelyt toimivat ja peruskorjauksessa on kunnioitettu alueella liki sata vuotta säilynyttä perussommitelmaa, jonka keskellä olevaa vapaata aukiotilaa vehreyttävät lehmusrivit.

Toimenpiteet

Alue suunnitellaan aukiotilana ja katuympäristönä, joka ulottuu seinästä seinään. Alueen suunnittelussa otetaan huomioon aukiotilan 1900-luvun alkuun ulottuva historia. Sen suunnittelu tulee perustua ympäristöhistoriakatsaukseen, jossa selvitetään sen eri kehittymisen vaiheet, jotta alueen tärkeät arvot saadaan selvitettyä ja tärkeimpiä vaalittua. Aluetta tulee tarkastella osana Alppilan kaupunginosaa, monien pitkien katunäkymien päätteenä ja paikallisesti tärkeänä kaupunkirakenteen solmukohtana.

Alue on muihin läheisyydessä oleviin vilkkaisiin katuihin verrattuna suhteellisen hiljainen, vaikka alueella onkin raitiovaunupysäkit. Rauhallisuuden vuoksi alueelle voi suunnitella ulkotilaan sijoittuvaa oleskelua ja tarjoilualueita. Tärkeää olisi kuitenkin suunnitella aukiotila niin, että alueella on kauttaaltaan suhteellisen hyvä näkyvyys, jotta alueesta tulee käyttäjilleen turvallisen oloinen ja jotta alueella ei jatkossa olisi ongelmia häiriökäyttäytymisen kanssa.

Aukion jalankululle varatut osuudet tulee päällystää alueelle nykyistä betonikiveystä paremmin sopivalla päällysteellä. Lehmusten kunto tulee tutkia ja puut uusia, mikäli niitä ei voida säilyttää. Aukion kunnallistekniset varusteet, kuten sähkökaapit, sijoitetaan harkittuun paikkaan.

Kuva 78. *Kuuskulma muodostaa Alppilalle eräänlaisen keskusaukion. Se on liikenteen solmukohta ja aukiomainen risteystila, jonka keskellä kasvaa lehmuksia.*

Kuva 79. *Kuuskulman keskellä oleva jalankululle varattu tila on huonokuntoinen. Reunakivet ovat murtuneet ja lukuisat kunnallistekniset laitteet on tuhrittu. Suurin osa aukion lehmuksista on säilynyt.*

Kuva 80. *Kuuskulman länsiosassa on paasikivimuurien rajaama pieni oleskelualue. Alueelle on tehty perenna- ja pensasistutuksia ja istutettu yksittäispuita. Pienpuun lehvästön alla on kaksi tuolia.*

Hankkeiden kustannustarpeet

Suunnittelualueelle esitetään yhdeksää peruskorjaus- ja kunnostushanketta. Hankkeita ei ole sisällytetty tämän hetkisiin investointisuunnitelmiin. Suunnittelun yhteydessä on laskettu hankkeiden alustavat kustannusarviot rahoitustarpeen määrittämiseksi:

- Tokoinrannan puiston peruskorjaus, ml. muurin kunnostus **7 260 000 €** (alv. 0 %), josta puiston peruskorjauksen osuus on **2 640 000 €** (alv. 0 %) ja rannan tukimuurin kunnostuksen osuus **4 620 000 €** (alv. 0 %)

- Pengerpuiston peruskorjaus **820 000 €** (alv. 0 %)

- Alppipuiston eteläosan peruskorjaus **1 700 000 €** (alv. 0 %)

- Pääskylän puiston kunnostus **120 000 €** (alv. 0 %)

- Franzenin puistikon itäosan kunnostus **120 000 €** (alv. 0 %)

- Alli Tryggin puiston yläosan kunnostus, ml. uudet portaat **560 000 €** (alv. 0 %), josta katualueen kunnostuksen osuus on **150 000 €** (alv. 0 %) puiston kunnostuksen osuus on **410 000 €** (alv. 0 %). Uusien portaiden osuus puiston kunnostuksesta on **280 000 €** (alv. 0 %)

- Katri Valan puiston kasvillisuuden kunnostus **100 000 €** (alv. 0 %)

- Pitkänsillanrannan peruskorjaus **1 350 000 €** (alv. 0 %)

- Kuuskulman peruskorjaus **1 100 000 €** (alv. 0 %)

Hankkeiden arvioitu rahoitustarve on yhteensä noin **13 130 000 €** (alv. 0 %).

Lähteet ja kirjallisuus

Nykytilan valokuvat

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, ellei muuta mainita.

Arkistolähteet

Kaupunginmittausosasto (KMO)

Ilmakuvat
Kantakartat

Internetlähteet

Helsingin kaupungin karttapalvelu: asemakaavat ja ilmakuvat. kartta.hel.fi
Helsingin kaupungin karttapalvelu: Helsingin yleisten alueiden arvoympäristöt. kartta.hel.fi
Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) 2009. www.rky.fi

Painetut lähteet ja kirjallisuus

Lammi, Esa ja Pekka Routasuo. Liito-oravan levinneisyys Helsingissä 2019. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:21. Helsinki 2019.

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy. Eläintarhan alueen ympäristöhistoriallinen selvitys, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2013:2.

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy. Linnunlaulun alueen ympäristöhistoriallinen selvitys, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2015:5.

Punkamaa, Maria; Tomas Palmgren; Maria Haikala ja Taina Luoma. Sörnäisten, Kallion, Alppiharjun, Vallilan ja Hermannin viheraluesuunnitelma 2007-2016. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2007:8. Katu- ja puisto-osasto. 2007.

Salla, Antti. Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004. Helsinki 2004.

Siivonen, Yrjö. Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2003. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja. 2003.

Wermundsen, Terhi, Jarmo Nieminen ja Petri Asikainen. Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2014. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:38.

Ympäristösuunnittelu OK. Alppipuiston ja Lenininpuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma 2007-2016. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2007:2/Katu- ja puisto-osasto.

Muut raportit ja selvitykset

Arkkitehtitoimisto Livady Oy. Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Konepaja-alue ja sen suhde ympäröiviin kaupunginosiin. 2012.

Arkkitehtitoimisto Okulus Oy. Merihaka – kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitys. Luonnos 19.5.2020.

Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala. Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021-2028. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2021:16.

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy. Alppipuisto ja Lenininpuisto - ympäristön kehittämisperiaatteet ja muutoskohtien yleissuunnitelmat. Helsinki 2013.

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy. Alppipuiston ympäristön yleissuunnitelma. Helsinki 2016.

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson. Alppiharjun ominaispiirteiden määritys. 2018.

Näränen, Tuomo. Helsingin kantakaupungin historiallisten puistojen kaavoitus- ja suojelutilanne 2011. Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. 2011.

Peltola, Katariina. Ennen II maailmansotaa asemakaavoitettuja helsinkiläisiä puistoja. Tarkastelualueena Kallio, Taka-Töölö, Meilahti, Vallila ja Käpylä. Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. 2012.

Ramboll Finland Oy, Inaro Oy. Kallion kävely-ympäristön laatu. 2021.

Virearc – arkkitehdit ja maisema-arkkitehdit Oy. Kallio-Hermannin puistojen historiallinen ja kaupunkikuvallinen selvitys. 2003.

Kuvailulehti

Tekijät	Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy: Tiina Perälä, Matti Liski, Lilja Palmgren, Erika Kukkonen, Katja Nurmi Finnmap Infra Oy: Marko Ranta, Jeremia Hokkanen Helsingin kaupunki: Tiina Saukkonen (luonnonhoidon osuudet)
Yhteyshenkilö	Helsingin kaupunki: Oula Rahkonen
Nimike	Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisten alueiden suunnitelma 2022-2031. Suunnitelmaselostus.
Sarjan nimike	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja
Sarjanumero	2022:18
Julkaisuaika	04:2022
Sivuja	68
ISBN	ISBN 978-952-331-983-7 (verkkojulkaisu), ISBN 978-952-331-982-0 (painettu)
ISSN	ISSN 2489-4230 (verkkojulkaisu), ISSN 2489-4222 (painettu)
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli, yhteenveto	Suomi, ruotsi, englanti

Tiivistelmä:

Yleisten alueiden suunnitelmat ovat Helsingin kaupunkiympäristön toimialan työväline yleisten alueiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelmassa määritellään nykytila-analyysin ja vuorovaikutuksen pohjalta alueen kehittämis- ja kunnostamistarpeet seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Yleisten alueiden suunnitelmat mahdollistavat alueiden kehittämisen tasapuolisesti koko kaupungissa.

Suunnittelualue kattaa Kallion ja Alppiharjun kaupunginosat kokonaisuudessaan ja Sörnäisten kaupunginosan Hermanninrantaa lukuun ottamatta. Suunnitelman viher- ja katualueiden strategiset teemat painottuvat alueen kulttuuriympäristön arvoihin, sen viher- ja siniverkostoon sekä reitistön kehittämiseen. Alueen monipuolisten arvojen säilymisestä huolehditaan määrittelemällä alueelle kehittämisen tavoitteet.

Yleisten alueiden suunnitelma on laadittu vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja muiden käyttäjien kanssa. Vuorovaikutukseen on sisältynyt internet-kyselyjä, luonnoksen esittelytilaisuus ja mahdollisuus kommentoida luonnosta. Suunnitelmaluonnos on ollut esillä internetissä 2.2.-5.3.2021 ja kommenttien pohjalta työstetty raportti on ollut nähtävillä 16.8.-19.9.2021.

Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisten yleisten alueiden suunnitelmassa esitetään seuraavan kymmenvuotiskauden aikana toteutettavaksi yhdeksän hanketta, joista seitsemän on puistohankkeita ja kaksi katuhanketta. Puistohankkeista kolme on laajoja peruskorjaushankkeita ja neljä pienempiä kunnostushankkeita. Katuhankkeista kummatkin ovat mittavia katualueiden peruskorjaushankkeita.

Avainsanat: Yleisten alueiden suunnitelma, Kallio, Alppiharju, Alppila, Harju, Sörnäinen, Siltasaari, Merihaka, Hakaniemi, Torkkelinmäki, Linjat, Vilhonvuori, Kalasatama, Sompasaari, Hanasaari

Presentationsblad

Författare	Landskapsarkitektbyrån Näkymä Oy: Tiina Perälä, Matti Liski, Lilja Palmgren, Erika Kukkonen, Katja Nurmi Finnmap Infra Oy: Marko Ranta, Jeremia Hokkanen Helsingfors stad: Tiina Saukkonen (naturvård)
Kontaktperson	Helsingfors stad: Oula Rahkonen
Titel	Plan för allmänna områden i Berghäll, Åshöjden och Sörnäs 2022–2031
Seriebeteckning	Helsingfors stads stadsmiljösektors publikationer
Serienummer	2022:18
Publikationsdatum	04:2022
Sidantal	68
ISBN	ISBN 978-952-331-983-7 (webbpublikation), ISBN 978-952-331-982-0 (tryckt)
ISSN	ISSN 2489-4230 (webbpublikation), ISSN 2489-4222 (tryckt)
Språk, hela verket	Finska
Språk, sammanfattning	Finska, svenska, engelska

Sammanfattning:

Planer för allmänna områden är ett verktyg som Helsingfors stadsmiljösektor använder för att upprätthålla och utveckla allmänna områden. Baserad på en analys av nuläget samt delaktighet definierar planen områdets utvecklings- och renoveringsbehov för den kommande tioårsperioden. Planer för allmänna områden möjliggör en jämn områdesutveckling i hela staden.

Planeringsområdet omfattar fullständigt stadsdelarna Berghäll och Åshöjden samt Sörnäs med undantag av Hermanstadsstranden. Strategiska teman för grön- och gatuområdena fokuserar på värdena för områdets kulturmiljö, dess nätverk av grön- och vattenområden samt utvecklingen av nätverket av friluftsleder. Man värnar om områdets mångsidiga värden genom att fastställa utvecklingsmål för området.

Planen för de allmänna områdena har utarbetats i växelverkan med områdets invånare och andra användare. Deltagandet har innefattat webbenkäter, ett presentationstillfälle för utkastet och möjlighet att kommentera utkastet. Planutkastet har varit framlagt för påseende på nätet 2.2–5.3.2021, och rapporten som utarbetats på grundval av kommentarerna har varit framlagd 16.8–19.9.2021.

Planen för de allmänna områdena i Berghäll, Åshöjden och Sörnäs presenterar nio projekt som ska genomföras under den nästa tioårsperioden. Sju av projekten är parkprojekt och två gatuprojekt. Tre av parkprojekten är stora grundrenoveringsprojekt och fyra är mindre saneringsprojekt. De båda gatuprojekten är omfattande grundrenoveringsprojekt för gatuområden.

Nyckelord: Plan för allmänna områden: Berghäll, Åshöjden, Alphyddan, Ås, Sörnäs, Broholmen, Havshagen, Hagnäs, Torkelsbacken, Linjerna, Vilhelmsberg, Fiskehamnen, Sumparn, Hanaholmen

Description

Authors	Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy: Tiina Perälä, Matti Liski, Lilja Palmgren, Erika Kukkonen, Katja Nurmi Finnmap Infra Oy: Marko Ranta, Jeremia Hokkanen City of Helsinki: Tiina Saukkonen (nature maintenance sections)
Contact person	City of Helsinki: Oula Rahkonen
Title	Public area plan for Kallio, Alppiharju and Sörnäinen 2022–2031
Series title	City of Helsinki Urban Environment Publications
Serial number	2022:18
Time of publication	04:2022
Pages	68
ISBN	ISBN 978-952-331-983-7 (electronic publication), ISBN 978-952-331-982-0 (print)
ISSN	ISSN 2489-4230 (electronic publication), ISSN 2489-4222 (print)
Language, entire work	Finnish
Language, summary	Finnish, Swedish, English

Summary:

Public area plans are a tool used by the Helsinki Urban Environment Division in the maintenance and development of public spaces. The plan uses interaction and current state analysis to determine the development and renovation needs in the area for the next ten years. Public area plans facilitate the equal development of different areas throughout the city.

The planning area covers the entire Kallio and Alppiharju districts and the Sörnäinen district with the exception of Hermanninranta. The strategic themes of the green and street areas of the plan focus on the values of the cultural environment of the area, its blue-green network and the development of the trail network. The preservation of the area's diverse values is ensured by specifying development goals for the area.

The public area plan was drafted with the help of local residents and other users of the area. The interaction included internet surveys, a presentation of the draft and the opportunity to comment on the draft. The draft plan was made available for viewing online from 2 February to 5 March 2021, and the report prepared on the basis of the comments was available for viewing from 16 August to 19 September 2021.

The public area plan for Kallio, Alppiharju and Sörnäinen proposes nine projects to be implemented in the next ten-year period, seven of which are park projects and two are street projects. Three of the park projects are large-scale renovation projects and four are smaller refurbishment projects. Both street projects are major renovation projects in street areas.

Keywords: Public area plan, Kallio, Alppiharju, Alppila, Harju, Sörnäinen, Siltasaari, Merihaka, Hakaniemi, Torkkelinmäki, Linjat, Vilhonvuori, Kalasatama, Sompasaari, Hanasaari

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii
Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta,
rakentamisestaja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta
sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.

www.hel.fi/kaupunkiymparisto